

Nanni Balestrini

Revolten i Torino

"Från intet allt vi vilja bli!"

Översättning från italienskan av Inga Brandell och Fausto Giudice

Orginalet: Vogliamo tutto, <http://www.ercanto.it/vogliamo.htm>

Giancomo Feltrinelli Editore, Milano 1971

FÖRSTA DELEN

*

Södern

I södern började det redan för tio, femton år sedan. Fonden för söderns utveckling, de nya industrierna, landsbygdens industrialisering. Och på mötena man gick till fick man höra att söderns framsteg krävde att man arbetade. Man måste producera för ett nytt människovärde. Man ville ha en ny söder, utveckling, bröd åt alla, arbete åt alla osv. Det sa de kristliga demokraterna, det sa kommunistpartiet. Det sa alla.

Men istället kom utvandringen, signalerna till alla att resa upp till Norditalien. Därför att fabriker där och i Europa nu var färdiga och kunde ta emot hela denna folkmassa. Nu behövde de oss alla på Fiats och Volkswagens monteringsband. Och det var just en sådan arbetare de behövde. En arbetare som kunde göra vilket jobb som helst på bandet, liksom han nere i södern likaväl kunde arbeta på åkrarna som på vägarna. Och som när det var nödvändigt också dög bra som arbetslös.

Förr var det raka motsatsen. Då skulle lantarbetarna förbli bönder, de skulle alla bindas till jorden. Alla arbetare i södern skulle bindas till södern. För att om alla då, för mer än femton år sedan, hade rest till norden och till Europa för att arbeta där, så skulle stort kaos utbrutit däruppe. Därför att då var de inte färdiga med fabriker och allt annat. Förr visste jag ingenting om allt det som hade hänt. Det fick jag klart för mig senare, i diskussioner med kamraterna. När jag för alltid hade slutat att tro på arbetet, efter bråket som jag satte igång den där dagen på Mirafiori.

Men då var kommunistpartiets paroll i södern: Jorden till dem som arbetar. Men inte brydde sig lantarbetarna om jorden, om vem som ägde den. De brydde sig om de pengar de inte hade. De ville veta att de alltid säkert hade pengar, alla månader på året. Därför hade kommunistpartiet till slut ändrat sin politik i södern från jordockupationernas tid. Det har dragit sig tillbaka till städerna, där administrationen finns, och till slut återstår det bara för dem att springa efter missnöjesyttringar hos hantverkare och tjänstemän. Och samtidigt utbryter de stora striderna i Battipaglia och i Reggio, men för kommunistpartiet är det bara frågan om några jävla trasproletärer.

Och dessutom är det inte så att södern någonsin har varit allmänt fattig. Där har jordägarna alltid tjänat en massa pengar. Och så blev det också efter att fonden för söderns utveckling upprättats. Skillnaden var att storgodsägarna tjänade, men de som ägde mindre än fem hektar jord måste försvinna.

Ta till exempel de som ägde den bördiga jorden runt Salerno, på Seleslätten. På den slätten fanns pommarolari. Folk som planterar tomater under vissa delar av året och då deltar hela familjen i arbetet. Undan för undan som jordägarna tjänade pengar, så förvandlade de allt detta arbete till en industri. Så att nu producerar de själva direkt: från åkern till konservburken. Lantarbetarna blir industriarbetare, och med maskinerna arbetar färre människor, men de producerar mer. Och de som blir över måste ge sig iväg.

De rika jordägarna som fonden köpte ut fick hundratals miljoner kontant. Det låg också i deras intresse att fabriker kom till. Och med sina miljoner byggde de lägenheter i stan, tusentals lägenheter. De som jobbade på byggena var inte från Salerno, de flesta kom utifrån. Folk från landsbygden, från bergsbyarna, från Apenninerna. Allihop ägde de hus, svin, höns, duvor, oliver, olja, men de kunde inte klara sig längre. De sålde allt, köpte lägenhet i

stan och började arbeta på fabrik. Och så fanns det fortfarande arbetslösa i stan, fler än förut.

Men det var särskilt norrut folk skulle åka, de från landsbygden, från byarna i Apenninerna. Där ingriper inte fonden, därför att därifrån måste de ge sig iväg. Åka norrut och vara med om utvecklingen. Därför att däruppe behöver de vår underutveckling för sin utveckling. Vem har utvecklats norden, vem har utvecklats Italien och Europa? Det har vi gjort. Söderns lantarbetare. Som om det var någon skillnad mellan nordens arbetare och söderns lantarbetare. Vi är inga trasproletärer. Det är vi som är nordens arbetare. Vad är Torino om inte en stad i södern? Vem arbetar där? Samma som i Salerno, som i Reggio, som i Battipaglia. Där det till slut händer samma sak på Corso Traiano som i Battipaglia, när folk inser att de inte orkar längre. Allt prat om jobb här och där, om att det finns eller inte finns, det är alltid bedrägeri. Man börjar förstå att det enda möjliga är att bränna alltihop. Som i Battipaglia osv. Så småningom, när vi har organiserat oss, kommer det att gå till så överallt. Sen kommer vi att ändra allt det här. Vi ska se till att de sticker åt helvete alltihop, de och deras jävla arbete.

Byggnadsarbetarna kom till Salerno från Nocera, Cava, San Cipriano, Picentino, Giffoni, Montecorvino. På morgonen kom byggnadsarbetarna från alla dessa byar på sina lambrettor och sina mopeder. Det var mycket jobb med fabriksbyggandet. Lastbilschaufförer för att transportera cement, sten, järn. För att bygga vägar och allt sånt. Det var högkonjunktur för branschen i Salerno på 50-talet. Alla köpte sig en lambretta eller en moped. Den första massbilen, Fiat 600, kom. Också arbetare köpte den. Och alla köpte tv, tv-antennerna stack ut från alla håll.

Pengar började komma i rullning ordentligt. Det fanns mer i klädaffärerna och i mataffärerna osv., och nya affärer öppnade hela tiden. Alla i Salerno tjänade mer och gjorde av med mer. Men i allmänhet var det inte proletariatet, det var inte Salernos arbetslösa. Det var de som kom från byarna runt omkring. Pengar kom till byarna, men de stannade naturligtvis inte där. Folk tröttnade på att komma varje dag på moped, på lambretta, eller i sin 600 från Montecorvino till Salerno för att jobba och sen åka hem på kvällen. Då skaffade de bostad i stan. Det är faktiskt så att folk som först kom utifrån bor i alla de där nya husen som byggdes i Salerno.

Många jobbade med att bygga de hus som de själva skulle bo i. Efter ett tag flyttade de in i lägenheterna i stan och betalade hyran, eller till och med köpte dem. Förr var de där människorna inga proletärer som de i stan, dvs. folk som inte äger ett dugg. På sitt sätt var de ju ägare. De ägde hus, svin, höns, oliver, olja. Och de lyckades också köpa våning i stan. Sen hittade de en plats på en fabrik. För att bli anställd behövde man rekommendationer. De här människorna från landet gav en skinka till traktens riksdagsman. Och olja, vin och allt sånt, och sen kunde de gå och arbeta. Det var bara på det sättet de kunde hitta arbete. Och sen blev de proletärer som de i stan, även om de egentligen alltid varit det.

Jag lyckades också få ett jobb, eftersom jag hade en farbror. Han arbetade inom finansförvaltningen, nu är han statspensionär. Han hade en kusin på arbetsförmedlingen. Han tog med mig dit. Han sa till kusinen: Det här är min brorson. Du måste hjälpa honom, du måste ordna ett arbete åt honom. Kusinen gav mig ett kort och skickade mig till Ideal Standard. Jag fick ett samtal med dem där och gick igenom en läkarundersökning på I. N. A. M. Sen gick jag tillbaka för att göra ett psykotekniskt test. Testet gjorde vi tillsammans med tjänstemännen. Men vi hade olika tid på oss. De hade en minut och vi hade tre. Sen sa de att de skulle skicka oss på en kurs. De som hade varit bäst på testet skulle gå på kurs i Brescia. Vi frågade varför vi skulle gå på den där kursen. De svarade att kursen betalades av fonden och var till för att förbereda sydlandska tekniker för industrierna i södern. När jag hörde talas om kursen trodde jag att det rörde sig om det tekniska. Under hela den tid jag hade gått arbetslös efter yrkesskolan hade jag gått på en massa kurser. Montör, svarvare osv. Jag gick på kurser för att lära mig allt det där. Men jag lärde mig faktiskt inte ett dugg, kurserna var inte till någon nytta. De var bara bra för arbetsförmedlingen som kunde ha en skola öppen. Jag vet inte vilka politiska syften som låg bakom de där skolorna.

I alla fall, när jag hörde talas om kursen trodde jag att vi skulle åka dit för att få lära oss någonting, att de skulle

förklara saker för oss. Vi fick gratis biljett till Brescia och de gav oss matsäck för resan. På stationen i Brescia väntade en socialassistent från Ideal Standard på oss. Han beställde taxi åt oss och ropade upp våra namn. Vi var ett tjugotal. Tio som skulle åt ett håll, fem åt ett annat och sju åt ytterligare ett annat håll. De hade också ordnat inackorderingsställen där vi skulle sova. Det här är rummet vi har hittat åt er, sa han. Trivs ni inte så kan ni byta senare. Och dagen efter gick vi till Ideal Standards fabrik. De sa att vi var trevliga grabbar, starka osv. De frågade om vi ville göra utflykter till Frankrike, till Torino och till Milano. Företaget ordnade resor på en vecka eller på en månad. Men vi struntade i de där resorna så vi sa ja, o. k.

Vi fick vita overaller som det stod IS på. De tog oss med in i fabriken där det var mellan trettio och fyrtio grader varmt. Det var alldeles fuktigt där, eftersom all keramik som ska torka finns där. Vattnet dunstar bort och allt blir mycket fuktigt. Vi höll verkligen på att kvävas. Vi var mer mörkhyade än Ideal Standard-arbetarna i Brescia, därför att de måste duscha varje kväll. De står där i värmen och i den fuktiga ångan och deras hud blir allt vitare. Och sen är det inte så soligt ute heller i Brescia. För dem såg vi, som kom på sensommaren från södern, alldeles svarta ut. Det skrämde dem lite.

I alla fall så sätter de igång och förklarar. De visar oss muggen, handfatet, bidén, handfatsfoten, badkaret. De visar oss profiler på dem och förklarar vilka mått de ska ha. Hur många minuter handfatet ska vara i formen, hur många minuter alla de andra sakerna ska vara där. De förklarar för oss hur formen är gjord och andra saker. Och sen börjar de visa hur man arbetar. Jag såg att arbetarna från Brescia gjorde sitt arbete utan att tänka så mycket på det. De bara jobbade, nästan utan att lägga märke till vad de gjorde. Då frågade jag mig vad fan den här kursen innebar. Gällde det att arbeta på riktigt eller gällde det att utbildas till chef?

Och så tänkte jag att om det handlade om att bli chef, då skulle man inte arbeta så mycket. Så jag lärde mig de olika sakerna i lugn och ro. När mina kamrater gjorde två muggar så gjorde jag en. Och jag fortsatte på samma sätt. När vi hade varit där i två eller tre månader så började vi kämpa också. De strejkade där och vi deltog spontant vid sidan av dem som var från Brescia. Söderfonden betalade oss. Vi fick tiotusen lire i veckan som bidrag för att vi hade flyttat. Det blev mer än fyrtiotusen i månaden. Och vi hade sextiotusen i månadslön och åt gratis i företagets matsal. Och vi fick åka gratis på alla busslinjer i hela stan.

Innan Brescia kom var och en av oss från olika byar, från olika områden. Men vi levde alla på ett typiskt sydlandskt vis. Här däremot bodde vi fem eller sex på samma ställe, vi åt på samma tider och vi åkte samma buss. Och vi började förstå fördelarna med industriarbete. Vi var ju inga utsugna arbetare, vi gick bara på en kurs. Vi hade ingen känsla av att utnyttjas, det var i alla fall inte så vi upplevde det. Fabrikens fackföreningsfolk kom till oss och sa att vi måste kämpa när vi en gång kommit tillbaka till södern. Det var nödvändigt att höja södern till samma nivå som norden.

En dag hade arbetarna på Ideal Standard satt igång att kämpa, de strejkade, och då stannade vi för att tala med fackföreningsaktivisterna. De strejkade för att få en höjning av produktionspremierna, och de sa att vi också producerade. Och jag sa: nej, vi går bara på en kurs. Nej, sa de, ni producerar också, det ni gör säljer de. Ni går inte på kurs, ni producerar. En mugg kostar tio, femtontusen lire, inte är det så att ni inte gör ett enda dugg. Det de sa var nytt för oss, vi trodde ju att vi snyltade på företaget, vi tyckte det var utmärkt. Så vi sätter oss utanför och vägrar att gå in som de andra.

Vid den tidpunkten hade direktören för Ideal Standard i Salerno kommit till Brescia. Han ser oss som sitter på marken och frågar vad i helvete vi gör. Vi strejkar. Men nu ska ni väl komma in eller hur? Men vi har bestämt oss för att kämpa. Sen slutar de från Brescia att kämpa efter två dagar, men vi beslutar att fortsätta. Och vi tjuugo sitter där ensamma utanför grindarna. De andra hade gått in. När vi satt där kom en vakt och ropade till oss: direktörn vill tala med er. Vi går in. Fan, direktörn vill tala med oss, vem vet, de vill kanske ge oss påökt.

Vi går in och han säger: hör på grabbar, i södern finns så många arbetslösa, ni är inte de enda. Vi kan sparka er från och med nu. Jag borde göra det också. Av vilken anledning strejkar ni? Var det fackföreningen som sa åt er? Är ni med

i någon fackförening? Nej, svarar jag, hurså? Måste man vara med i en fackförening för att få strejka? Ja, säger han, strejkar gör man bara med fackföreningen. Om ni strejkar utan fackföreningen så kan vi slänga ut er. Jaså, men det visste vi inte om. Vi bara strejkade. De andra kämpade så vi var också med.

Hursomhelst vill ni få löneförhöjning. Vet ni inte att ni inte producerar någonting? Vet ni att de som började arbeta på fabriken i Salerno för en månad sen redan har kommit upp i sexton enheter om dan, en del till och med i arton. Och ni här gör fjorton stycken och tjänar mer. Vi svarar att det inte kan vara sant, att det är omöjligt, att det är en lögn för att få oss att sluta strejka. Nej, säger han, jag kan stoppa kursen från och med nu och skicka er tillbaka till Salerno. Om ni vill komma och arbeta så kom. Annars kan ni sticka. Vi är inte intresserade av sånt här. Och jag ger inte något påökt.

Antingen slänger jag ut er genast eller också får ni bestämma er för att återgå till arbetet på en gång. Om ni gör det så ska jag sen besluta om ni ska skickas tillbaka till Salerno eller om ni ska stanna och arbeta här. Då börjar vi diskutera sinsemellan. Vi måste stå fast eller hur? säger jag. Vi säger att vi inte vill arbeta så att de slänger ut oss. Sen åker vi ner alla tjugo framför Standard-fabriken och börjar bråka, och sen kan vi göra andra saker. Men då säger några att de är gifta, att de vill avsluta kursen så snabbt som möjligt. De vill arbeta i Salerno och tjäna pengar. De vill inte bråka. Och så beslutar vi att återgå till arbetet utan att ha uppnått någonting.

I alla fall efter en månad var vi färdiga med kursen och kom tillbaka till Salerno. Där upptäckte vi att de med pengar från fonden betalade folk i Brescia, dvs. arbetare på Ideal Standard i Brescia, med förevändningen att de skulle lära upp arbetare från Salerno. Det var något annat än ”söderns nya tekniker”. Här producerade arbetarna mer än vi som hade gått på kurs i Brescia. Fabriken i Brescia fanns sen trettio år och de gjorde sexton pjäser om dagen. I Salerno, där fabriken fanns sen två månader, gjorde de redan arton stycken. Det rättfärdigade de genom att säga att fabriken var modern och anläggningarna effektivare.

Det var bara det att pjäserna i stället för att lyftas för hand, lyftes allihop på en gång med en kran. Några moment hade automatiserats så att man åtminstone kunde spara ryggen. Men det blev så att någonting som kunde vara bra för arbetarnas hälsa, istället kostade dem två pjäser, dvs. de måste göra två muggar mer. Jag tyckte inte om det. Jag tänkte på att alla i Brescia hade ont i ryggen. Alla hade elastiska bindor runt ryggen eftersom de fick ryggskott. Och de hade infört den här nyheten med kranen, som gjorde att man slapp använda ryggen när man lyfte, bara för att undvika att folk sjukskrev sig för ryggskott. Och sen fick vi betala för det genom att göra två pjäser mer. Med andra ord, de nya maskinerna i de nya fabriken här hade bara som syfte att minska mängden arbetare, samtidigt som varje arbetare producerade mer.

Men de ville inte resonera. De sa: ni ser att de andra här arbetar, de tillverkar arton pjäser. På det hela taget gjorde alla de där arton pjäserna, det var bara jag som fortfarande gjorde sexton. Då kallade de upp mig till kontoret och sa: ni verkar ju vara en bra grabb, men vi måste flytta er. Vi skulle egentligen avskeda er eftersom ni inte producerar. Men vi föredrar att flytta er. Ni får börja på en annan avdelning. De flyttade mig till en annan avdelning, men jag skulle vara kvar två dagar på min gamla avdelning, gjuteriavdelningen. Där fanns torra pjäser som jag skulle göra färdiga. Jag skulle ta ut dem ur formarna och göra i ordning de torra vita pjäser som jag hade kvar.

När jag kommer ner från kontoret stöter jag på en från fackföreningen som hade varit uppe och krävt bättre ackord. Ledningen hade sagt nej och han sa att vi måste strejka. Så fort jag hör det säger jag: det är bra. Och jag börjar skrika tillsammans med fackföreningskillen: strejk, strejk. Jag går till mina kamrater i gjuterigången och tar med mig dem ut. En chef kommer och säger: vad gör ni här, det här är inte er avdelning. Jag säger: jo, det är fortfarande min avdelning eftersom jag måste göra i ordning en del pjäser. Varför gör ni inte det då? Därför att det är strejk. Han säger inget mer.

Vi var redan ett femtiotal som inte arbetade. De började kontrollera vilka som fortsatte att arbeta. Då går vi till dem som arbetar och slänger ut dem från gjuterigångarna. Cheferna blir förbannade, och en av dem hotar mig. Jag höll på och åt och jag slänger brödet i ansiktet på honom. Jag är färdig att hoppa på honom. Mina kamrater håller mig tillbaka.

De säger: det gjorde du bra, men det räcker nu. Sen går vi till de andra avdelningarna och får dem att sluta arbeta. Vi går ut på gården och börjar hålla stormöte. Strejken pågår i fjorton dagar, med strejkvakter dag och natt. Och runt omkring polisbussar. Sen tågar vi till prefekturen i Salerno och en massa annat.

När vi hade gått tillbaka till arbetet började jag på den nya avdelningen. Där skulle jag ställa färdiga pjäser på ett löpande band. En annan kontrollerade dem och två andra ställde dem på vagnarna. Men för att tjäna in det som gått förlorat under strejken beslutar de att införa två band. Med två kontrollörer och två till som packar. Den som förut ställde pjäserna på ett enda band ska nu klara av två band. Dvs. det var jag som skulle göra den där dubbla manövern. För att få det att fungera hade de sagt till kontrollörerna, som såg efter om de färdiga delarna var bra eller inte, att de skulle kontrollera snabbare. Om de som packade inte hann med, hade kontrollörerna tillåtelse att lägga pjäserna på golvet. I allmänhet är det så att godset inte får läggas på golvet eftersom det kan gå sönder.

Och till mig hade de sagt att hela tiden ställa nya pjäser på bandet. Att tränga ihop dem och ställa dem tätt intill varann. Även om man inte får ställa dem nära varann, eftersom de kan gå sönder. De är ju av porslin och får inte komma i kontakt med varann. Och de hade till och med gett mig tillstånd att klämma ihop dem. Jag sa: men ni är tokiga, de går sönder. De svarade: strunt i det, gör som du har blivit tillsagd. Deras enda problem var att få produktionen att öka. En kamrat, en facklig aktivist, ropar på mig och säger: hörru, de vill att vi ska producera mer. De vill ha två band istället för ett, och sen får du slita som fan och lasta båda.

Jag säger det till mina kamrater som packar och de säger: visst fan, men då ska vi allt ta det lugnt. Och de talar med kontrollören: va fan kutar du för, ta det lugnt. Han svarar: nej jag tycker det är bra att jobba så här. Då spottar jag honom i ansiktet och går sen och pissar. Då kommer chefen för brännugnarna, en mätaringenjör, och säger: ni håller på här och trampar folk på tårna, akta er så ni inte får sparken. Om ni har så känsliga tår kan ni lämna dem hemma, svarar jag. Jag går i alla fall tillbaka till min arbetsplats medan kontrollören fortsatte att arbeta som en galning.

När jag kommer på morgonen dagen efter ropar vakterna på mig och ger mig ett brev. Jag öppnar det och det står att jag har blivit avskedad. För slagsmål inom fabriken, för sabotage och fan vet allt. På grund av det fick jag varken åtta dagars uppsägningstid eller de andra rättigheterna, jag vet inte längre vilka. Får jag inte komma in? frågar jag. Nej, du får inte komma in nu längre. Jag kände de där vakterna, en var far till en av mina vänner, den andre hade jag blivit bekant med. Jag tyckte inte om att slåss med dem, jag tordes inte. Från och med den gången beslöt jag att, om jag var på någon fabrik, var som helst, så skulle jag inte bekanta mig med vakterna.

Jag väntade utanför på ingenjören för att få mina pengar. Men medan jag stod där skulle jag gå och skita så jag gick och sket och missade honom. Jag hann inte få tag på honom. Då gick jag till centrala fackföreningskontoret och sa till dem att de hade avskedat mig och varför. Oroa dig inte, vi ska ta hand om det här. Vi ska allt stämma dem. Du kommer att få alltihop. Samtidigt frågade de om jag hade betalt fackförningsavgiften. Jag sa att jag hade gjort det under strejken, att jag hade betalt tusen lire. De skriver ett brev till Ideal Standard åt mig. De får mig att skicka det express och rekommenderat, det kostar mig två, trehundra lire till. Sen får jag vänta fjorton dagar. Mer än fjorton dagar väntade jag på att någonting skulle hända. Jag gick till dem och sa: hörni, jag har inte hört någonting mer och jag behöver pengarna.

Men ha lite tålmod, bli inte orolig. Om de inte betalar så processar vi och de kommer att ge dig alltihop. Jag tröttnade på att vänta. En morgon gick jag och väntade på ingenjören då han kom till fabriken. När han kom kastade jag mig framför bilen. Han bromsade, jag öppnade dörren och satte mig. Han hade försökt låsa dörren. Jag klappade honom på axeln och slängde brevet i ansiktet på honom. Jag sa: av vilken anledning får inte jag åtta dagars uppsägningstid? Det är ni som har avskedat mig och jag vill få betalt nu. Inte bara de här åtta dagarna utan också den här månaden som jag har gått miste om. Jag vill ha allt, allt jag har rätt till. Varken mer eller mindre, med mig driver man inte. Han sa: hör på mig, jag var inte med när du avskedades. Du är en bra kille. Jag skulle ha flyttat dig till en annan plats. Om du vill arbeta igen så ska jag sätta dig på en bättre plats. Ett ställe där du inte står mitt bland de andra,

ett ställe för dig själv. Jag sa att platserna på Ideal Standard inte intresserade mig längre. Nu får det vara nog, jag vill ha mina pengar nu. Genast. Omedelbart. Varken mer eller mindre än det jag har rätt till. Han säger: o. k., ta det lugnt. Han tar med mig till kontoret och kallar på tjänstemännen. Han säger: räkna ut hans lön. Vadå? Jadå, alltihop. Men hurdå? Alltihop, säger han.

De räknar och jag skulle få hundratjugo tusen lire. Han ropar på mig och frågar: duger det med hundratjugotusen? Nej, säger jag. Då säger han: med de här uträkningarna, så är det vad jag kan ge dig. Jag har ett förslag, nu går jag till förmannen så får han stämpla ditt kort för november. Om han stämplar så kan du komma nästa månad och ta ut lönen utan att arbeta. O. k., säger jag, det passar mig bra. Men inget skoj. Jag kommer tillbaka hit nästa månad. Och sen ser jag er varje morgon när ni åker genom Fuorni. Jag vet också var ni bor. Alltså är det bäst att inte försöka hitta på något skoj. Ingenjören säger: nej då, jag skulle faktiskt vilja säga dig något. Om du gör klart för dig en del saker så kan jag hitta ett annat jobb åt dig.

Han var från Brescia och hade flyttats till Salerno. Tydligt ville han inte skaffa sig för många fiender. Inte ville han riskera sitt skinn för trettio, fyrtio eller hundratusen lire som inte var hans. Vad fan brydde han sig om det? Och han sa också att han ville hjälpa mig. Jag kan hitta ett nytt jobb åt dig, sa han. Nej, ni förstår inte, jag vill inte jobba mer. Jag vill inte göra någonting. Och sen så gick jag och hämtade pengarna nästa månad och så var det slut på historien med Ideal Standard. Jag var arbetslös ett tag, men jag köpte snygga skor, trenchcoat, kostymer. På mindre än fjorton dagar gjorde jag av med alla pengarna. Alla pengarna. Jag hade inte ens en lire kvar.

Arbetslöshetsunderstöd fick jag inte eftersom jag inte hade arbetat två år. Men i södern har arbetsförmedlingen omskolningsbyggen. Det är bara ett sätt att dela ut pengar till folk. Du går till bygget, som inte ens är ett bygge. Det är en äng där det inte finns någonting, bara en som ropar upp namn. Du svarar närvarande, han skriver på för dagen och du kan gå. Sen på lördagarna får man hämta pengarna. Det är fyratusentvåhundra lire. Och med de pengarna köpte jag cigaretter, gick på bio. Jag klarade mig mer eller mindre. För övrigt bodde jag hemma hos min familj.

En dag bestämde jag mig för att det inte var bra på det där sättet. Jag gjorde sommarens sista säsongarbete i Florio. Där fanns många konservfabriker, nästan alla tomater. Där har man säsongarbete. Förr i tiden varade säsongarbetet omkring fyra, tre, två månader. Nu varar det knappt en månad därför att det finns mindre tomater. Jag jobbade i alla fall en månad i Florio. Jag hade tolv timmars arbetsdag och arbetade på söndagarna. Jag tjänade etthundrasextiotusen lire. Jag sjukskrev mig inte eftersom jag hade bestämt mig för att åka till Milano. I allmänhet brukar de som säsongarbetar vara sjukskrivna i två, tre månader, eller till och med i sex månader. Så får de tvåtusen eller ettusenfemhundra lire om dagen. Så gör de när det inte finns arbete. De sjukskriver sig.

Arbetet

Jag bodde i Fuorni som är en del av Salerno. Sen kommer Giovi, Caserosse, Mariconda, Pastena, Mercabello osv. Efter grundskolan ville min far och min mor att jag skulle fortsätta och de frågade lärarna till råds. Och de berömde min far och mor. Alla föräldrar skulle göra så, sa de. Men de gav dem också ett råd. Det är bäst att han inte går till gymnasiet. Först och främst krävs där en kompletteringsexamen. Och sen måste man läsa mer i gymnasiet, studierna är mer krävande. Det behövs mer böcker, mer pengar. Och sen kan det hända att han inte kan avsluta gymnasiet för att det kostar er för mycket.

Däremot kan er son gå på yrkesskola så att han sen kan få plats på en fabrik. Han kommer att bli förman eller avdelningschef. Ord som förman, avdelningschef lät som en saga för oss. Något vi inte ens visste vad tusan det egentligen betydde. Hur skulle vi veta det? Det fanns inte några fabriker där än. Min far var en man som hade haft

tusen yrken. Han var av bondefamilj och hade gjort lite av varje, från smugglare efter kriget till grovarbetare på byggen som han var nu. Och så beslöts att jag skulle fortsätta i skolan. Jag var rädd för att börja på den högre skolan, som man kallade den. Sam tur var skulle en del vänner från Fuorni också börja där.

Vi måste köpa busskort för att åka från Fuorni till stan. Redan de första skoldagarna uppträdde splittringen oss emellan i klassen. Mellan dem som var stadsbor och oss som kom utifrån. Vi kom från Pontecagnano, Battipaglia, Baronissi, Giffoni, Nocera. De som kom från landsbygden var de så kallade cafoni – bönderna –, de andra var stadsborna. En del anpassade sig redan de första dagarna till böndernas lägre ställning. De försökte väcka sympati, bli vänner med stadsborna, med Salernokillen. Genom att bjuda på glass, på godis eller låna ut sin penna eller sitt block.

Jag och en vän från Pontecagnano föredrog att gå direkt på det där problemet. Vi slogs på en gång med dem som var från Salerno. Och vi vann de där grabbarnas respekt just därför att vi slogs. Efter skolan utbröt ofta stora slagsmål, fruktansvärda strider. Det varade hela första året i yrkesskolan. Det andra och tredje året blev annorlunda. Skiljelinjen gick inte längre mellan stadsbor och bönder, utan mellan de riktiga killarna och de dumma. Vi drev med de dummaste, vi snodde deras frukostmat och deras pengar.

Det var då upptäckten av staden ägde rum. Då jämfördes livet på landsbygden och livet i stan. Jag såg alla dessa skyltfönster fyllda av varor. Byxor, väskor, skor, möbler, radioapparater. Jag såg mer varor i mataffärerna. I kioskerna såg jag tidningar med kvinnor på. När jag kom hem såg jag kvinnor med kjolen ända ner till fötterna. I stan såg jag tidningarnas omslagsbilder och affischerna med dessa kvinnor som var så annorlunda. Jag såg dem på gatan när jag gick på bio. Allt detta var nytt och väckte min fantasi. Och då fick jag plötsligt klart för mig en grundläggande sak. För att få fina kläder, för att äta bra och leva bra behövs det pengar.

Alla varor som jag såg i stan var prismärkta. Allt, från tidningarna till köttet och skorna, var prismärkt. Frukterna var inte de på träden, som vi på landet gick och plockade på kvällarna. Fisken var inte den i floden som vi gick och fiskade. Kläderna var inte de våra mödrar gav oss, som de sytt själva eller som ingen visste varifrån de kom. Byxor och skor som vi satte på oss utan att ens veta vilka färger de hade därför att vi struntade i det. Det var stor skillnad mellan den uppfostran vi dittills fått på landet i våra familjer i byarna, mellan bondemiljön och den nya stadsmiljön.

Då insåg jag hur viktigt det var med pengar och började be om mer pengar hemma på söndagarna. Men de kunde ju för fan inte ge mig. De gav mig hundra, hundrafemtio lire i veckan. Det var redan mycket. Det fanns verkligen inga pengar hemma. Sen la jag märke till någonting. Jag såg alla mina vänner som inte hade fortsatt i skolan. De gick inte på åkrarna med föräldrarna för att plantera tomater. Som det alltid hade varit, som jag hade sett att det gick till sen jag var liten. Jag såg att de, medan jag hade brutit med byvanorna genom att gå i skolan, också hade brutit, men på ett annat sätt. Istället för att jobba på åkrarna arbetade de på byggen. Och de tjänade på två månader mer pengar än föräldrarna tjänade på ett helt års skörd.

De tjänade mer pengar än sina föräldrar och satte på sig jeans. Jeans var mest på modet då. Det var under dessa år man såg filmer som "Fattiga men vackra". Men vi som gick i skolan hade inte de tusen eller tretusen lire som behövdes för att köpa jeans. Jag såg att de andra hade jeans, att de hade små tröjor. Inte de där herdetröjorna från Irpina, som var av ylle och handstickade. De hade vackra affärströjor som fanns i alla färger. Och sen köpte de grammofon och skivor. Rock and Roll, Rhythm and blues, allt det där. Det var då man började dansa de där amerikanska danserna.

Men det behövdes alltid pengar. En och annan funderade redan på att köpa lambretta. Det var något oerhört, som bröt mot alla vanor som fanns i byarna. Där hade godsägaren en kalesch med häst för att åka ut på söndagarna eller för att åka till stan. Eller också en cykel, en av de där som har högt styre och alltid är svart. Och nu köpte tomatarbetarnas söner lambrettor och allt möjligt annat.

Då började jag säga till min mor: du, jag vill inte gå i skolan mer. Jag vill ha jeans, jag vill gå på bio, jag vill gå ut och äta pizza. Jag vill gå ut och för att kunna göra det måste jag ha pengar. Vad ska jag annars göra? Jag studerar,

men så måste jag sitta här och längta efter allting. Inte är livet vackert när man längtar efter allt. Då ville jag leva på en gång. Jag var redan i den ålder då man börjar gå ut med flickor och vi ordnade dans varje söndag. När jag sa det, svarade min mor: jag vill bara säga en sak. Du är bättre därför att du går i skolan, därför att du studerar. Men jag upplevde faktiskt inte att jag var bättre, jag hade aldrig upplevt det.

Jag mätte folks överlägsenhet i deras saker. Jeans, tröjor, grammofon och inget annat. Jag mätte den inte i de där dumheterna som de lärde mig i skolan. De där dumheterna tjänade ju aldrig något till när det gällde att gå ut och dansa eller gå ut och äta pizza. Jag förstod alltså inte alls det där min mor sa till mig om att jag skulle vara bättre. Jag kände att det inte alls var sant.

Och så talade vi om det en gång då också min far var med. Min far var lite tveksam. Han hade tänkt att jag skulle få ett bättre liv än han hade om han sände mig till skolan. När han nu såg att jag inte längre var ett barn, att jag höll på att bli en stor grabb och att jag hade vissa krav, förstod han kanske en del. Men tänk på en sak, sa han till mig, det är hårt att arbeta. Du måste vakna tidigt på morgonen, du måste jämt stå där och höra på chefen. Om det inte finns arbete så kan du inte äta, om det finns så får du slita. Arbete är aldrig något vackert. Du tycker det är fint med arbete för att du får äta pizza, gå ut och dansa, gå på bio. Men med ditt arbete kommer du inte att kunna äta pizza och gå ut och dansa när du har fått familj. Utan du kommer att vara tvungen att ge din familj mat och då kommer du att se att arbete är hårt och tungt.

Därför måste du tänka över det noga. Jag säger inte till dig gå i skolan eller gå och arbeta. Jag säger bara en sak: arbete är hårt och fult, försök undvika det. Jag skickar dig till skolan därför att jag tror att det är ett sätt att komma undan arbetet. Tanken att arbete är hårt lät mer sann än det min mor hade sagt, att jag skulle vara bättre. Och jag börjar tro att inte ens det var sant som mina vänner som jobbade på byggen trodde. Nämligen att pengar är lika med arbete. Och att alltså arbete är lika med lycka. Jag börjar tvivla på den upptäckt jag hade gjort, att lyckan bestod i att gå och arbeta på ett bygge. När min far talade om arbete och om hur hans eget liv hade varit, var det som om han sa: ser du den här familjen, ser du mig, ser du dig själv? Är vi en lycklig familj, jag, du, din mor, dina systrar? Fattiglappar, stackare, det är vad vi är. Och jag förstod då att arbete är bedrägeri och inget annat. Därför att i min familj såg jag varken jeans, tröjor eller grammofon. Min far sa: här är en familj, här finns också arbete. Jobbar inte jag kanske? Och du ser resultatet.

Då börjar jag tveka, jag börjar bli osäker. Gå i skolan eller arbeta? Med mitt arbete köper jag grammofon och tröja, men sen slutar jag som far. Eller också går jag i skolan, det kan hända att jag blir lyckligare. På så sätt att jag inte kommer att leva det liv som jag nu lever hemma och som min far, min mor och mina systrar har levt. Och det var det som fick mig att fortsätta skolan. Jag gick på yrkesskolan därför att man betalade mindre avgift där och behövde köpa mindre böcker. Och studierna var lättare, nästan obefintliga.

Jag gick på en treårig utbildning för bilelektriker. Det var absurt eftersom det är ett yrke som man lär sig på en verkstad. Småungar lär sig det genom att skruva fram och tillbaka på fördelardosan och tändstiften. Man måste känna till alla olika bilar. Vi lärde oss allt i böckerna i stället. Vi lärde oss abstrakta saker som gjorde att vi fick ut ett betyg.

De där yrkesskolorna var bara till för att ordna platser åt arbetslösa vaktmästare, rektorer och lärare. De var inte till någon nytta för oss, som för att gå i skolan måste göra av med pengar på böcker, skrivböcker och mat. Och det var utgifter som vi inte kunde klara av. Det enda viktiga där var att kunna tala fint om batteriet, fördelardosan, generatorm, startmotorn. Om du talade bra om det, om du kunde det som stod i boken utantill så fick du ditt betyg. Men alla var nu övertygade om att den där jävla skolan inte tjänade något till. Talade man om det med en lärare så förnekade han det naturligtvis.

Nej, sa han, de är ju okunniga. Det är smågrabbar som bara kan göra de vanliga sakerna. De gör det utan att förstå varför. Ni däremot vet vad den elektriska strömmen är för någonting, hur den bildas, hur den cirkulerar. Det är på en

högre nivå. Ni kommer att bli chefer inom industrin sen. Återigen slängde de i ansiktet på en att man skulle bli chef. Allihop chefer, och vi var femtio, sextio stycken. Och sen alla yrkesskolor som fanns i hela Italien och som varje år tog fram tusentals chefer. Men hur många chefer behöver Italiens industrier?

Till slut gick jag ut den där skolan där man inte fick lära sig något nyttigt. Och det visste ju också lärarna. Det är sant eftersom ingen blev underkänd. Efter skolan sökte vi alla arbete. Vi gick till Fiat. Till de Fiat-filialer som har en reparationsverkstad. Vi gick dit och talade med dem. Vad är du? Bilelektriker. Har du någonsin jobbat med det? Nej, men jag har lärt mig det, i skolan. De tog aldrig oss. Vi gick till OM, till Autobianchi, till Alfa, till Lancia. De tog inte oss, de behövde oss inte. De behövde sina småpojkar som lärde sig allt där, och som kunde göra allt. Då gick var och en av oss sin väg, vi träffades aldrig mer. Jag tror inte att någon av oss någonsin blev bilelektriker eller avdelningschef.

Den sommaren arbetade jag på en tomatfabrik. Jag arbetade tolv timmar om dagen. Jag arbetade på söndagarna också. Jag arbetade två månader och tjänade nästan tvåhundrafemtiotusen lire. För pengarna köpte jag en rock och kläder för hela vintern. Men det räckte inte. Jag gick ändå inte till byggena som jag hade tänkt mig tre år tidigare. Därför att jag såg de som hade börjat där och som nu var arton, nitton år. Längre än till lambrettan hade de inte kommit. Sen gick lambrettan sönder. Det behövdes pengar för att laga den. Och pengarna till böterna, till bensinen. Och problemen i samband med förlovning och giftermål började uppstå. Det behövdes en massa pengar.

En rad problem började uppstå. De där killarna hade slutat för gott att tänka på att dansa, eller på jeans. Det började bli sekundärt. Och sen hände det att de ibland blev avskedade. Arbetet började bli hårdare. Man började jobba på ackord. Och sen var det ett faktum att alla hade börjat tjäna pengar. Det var inte längre ett undantag, ett privilegium som fyra, fem år tidigare. Det blev nödvändigt. Man måste tjäna pengar. Det var likadant för alla.

En idé återkom ständigt. Ska du, som har gått i skolan, bli arbetare? Och så kunde jag inte bli det. Det gällde ens heder och prestige. Hade man studerat så skulle man inte ta vissa arbeten. Mina föräldrar försökte hindra mig från att ta ett arbete inom byggnadsbranschen. Och när jag arbetade på tomatfabriken försökte de – och jag också – hålla det hemligt.

Under dessa år började industrialiseringen. Syditalien skulle utvecklas. Också för att undvika en revolt bland lantarbetarna, tomatarbetarna som inte tjänade tillräckligt med pengar för att leva. Då byggdes lite industrier. Man kunde betala lägre löner, det fanns inga fackföreningar. Och så började de ge lite folk jobb i fabrikerna. Men inte för många. De flesta skulle resa norrut, de måste utvandra. Och lite pengar kom i rullning.

Man såg bilar och i hemmen kylskåp och tv-apparater. Även jag fick arbete på fabrik för första gången. Jag började på Ideal Standard. Och där upptäckte jag att det som min far hade sagt var sant. Att arbete bara är slitsamt. Slit och inget annat. Sen blev jag avskedad från Ideal Standard. Jag funderade på den utväg som erbjöds massan av folk i södern då. Alltså att utvandra, resa till Milano. Att även jag skulle resa norrut dit alla de här mängderna av människor höll på att ge sig iväg. Det gick fullsatta tåg som transporterade bort hela byar från de inre delarna av landet, från Apenninerna.

Det var inte första gången jag reste norrut. Jag hade varit där en gång genast efter yrkesskolans slut, innan jag åkte till Ideal Standard i Brescia. Jag hade varit i Torino och bara stannat där en månad. Där uppe fanns min gifta syster. De kom ner i bil varje semester. Jag hade blivit förvirrad av slätten, arbetet och stämningen. Jag åkte snabbt tillbaka ner för att vara vid havet, för att vara med mina vänner och inte göra någonting. Jag hade rest till min gifta syster i Torino och jag såg att hon hade ett hem som var sämre än vårt i Salerno. Ett hem som fanns bakom en port på nedre botten. Ett rum. Där sov de och där åt de. Men de hade en bil för att resa ner, vilka idioter.

Jag hade rest upp med tåg. Ett tåg som var så fullt att jag ville stiga av redan efter trettio kilometer. Jag stod hela vägen. Folk var fulla och åt bröd stående i korridoren. Barn som skrek och skrek. Väskor, paket, kartonger överallt.

Det var fruktansvärt, och de hade börjat resan för tio timmar sedan. Jag hade stigit på i Salerno och de kom från Sicilien. De hade redan rest i tio timmar, sedan morgonen. De var verkligen uppretade. Det var i april månad. Där nere brukade de alltid emigrera på våren. De vet att det är kallt i nordens tidigare på året. Därför reser alltid alla på våren.

I Torino arbetade jag som metallputsare. Det är inte så att Fiat själv tillverkar alla detaljer. De tillverkar faktiskt inga detaljer. Dörrhandtagen till 500 och 600 till exempel som är av aluminium, liksom alla andra aluminiumgrejer. Det finns gjuterier som gör dem och sedan lämnar gjuterierna dessa grejerna till sina underleverantörer för att göra dem fina. Det är skägg kvar på godset efter gjutningen. Man måste putsa dem och sen göra dem blanka med en annan smärgel. Det finns en smärgel för avputsning och en smärgel för polering. Med duk och stålull. Man kör handtaget så att det blir blankt och jämnt. Det var arbetet. De gav mig titeln metallputsare.

Det gällde att göra tvåusen pjäser om dagen. Jag hade inte ens tid att snyta mig. Jag var alltid alldeles svart och smutsig. Men jag var metallputsare. Men jag gillade inte att vara metallputsare och efter en månad stack jag. Däruppe tjänade jag de pengar jag gjorde av med under våren. Men när jag nu reste upp för andra gången så var det på ett annat sätt. Jag insåg klart att det inte längre var sant att man behövde mindre pengar för att leva i södern, att saker kostade mindre. Det som alla nu hade, tv och köttkonserver, kostade lika mycket i Salerno som i Torino. Och bensinen kostade lika mycket, lambrettan kostade lika mycket, tåget kostade lika mycket.

Det man nu måste använda kostade inte längre mindre i södern. Ja, ända till för fem eller sex år sedan kunde man få vitlök, lök, höns, frukter. Man gick till en åker och plockade frukt, basilikum, lök. Men nu var alla åkrar mycket noggrant inhägnade och innanför fanns vakter. Nu var det frukthandlarna som sålde frukt. Och sen var det så att folk skämdes för att visa att de var fattiga. Och så blev det så att frukten och grönsakerna som man förr slapp betala på ett eller annat sätt, måste man nu köpa. Kanske kostade de fortfarande lite mindre än i Torino och Milano. Men här fanns inga pengar. Det fanns mycket mindre pengar här. Och jag hade bestämt mig för att resa dit upp därför att man verkligen tjänade mer där.

Det fanns familjer som jag kände där uppe. Hela familjer som hade rest iväg. Det var en som bodde just bredvid mitt hem. De hade gett sig iväg allihop. Fadern hade varit tomatarbetare. Han planterade tomater på Versecca, ett område på Seleslätten. Hans söner var Angelo, Rocco, Andrea, Armando, Carmine, Giovanni. De var alla bröder och arbetade allihop med tomaterna tillsammans med fadern. Alla gjorde i ordning vass och tortielli. Dvs. ginstkvistar som användes för att binda tomatplantorna vid vassrören så att de kunde växa upp.

Man brukade också ta tomaterna, skära itu dem och lägga dem i solen för att torka. Sen passerade man dem i ett kopparsäll och purén kom ut koncentrerad. Ett gammalt sätt att göra tomatkoncentrat. Som man efteråt la i lerkärl med ett fikonblad ovanpå. Så gjordes tomatpurén. Sen la man den på flaskor också. Alla arbetade med att fylla flaskor. Till lunch åt man tomatsallad. På kvällen tomatsallad. På morgonen tomatsallad. Med vin och hårt bröd, det där dubbelgräddade brödet som görs här.

Min far däremot arbetade oregelbundet. Han gjorde iordning vass på slätten. Han skar vassrör på de orörda markerna som fanns där och sålde dem sen. Två, trehundra buntar som tagit honom en vecka att göra i ordning sålde han för trettio tusen lire till makaronifabriken. Makaronifabriken la makaronerna att torka på vassen. Ett gammalt yrke som också försvann senare. Min far arbetade lite med det, lite som grovarbetare på byggen. Han ordnade det så att han gjorde alla arbeten. Mycket ofta var han åkare eftersom han också hade en häst och kärra. Han ordnade det på alla sätt så att han inte skulle bli lantarbetare, tomatarbetare. Därför att det var ett omöjligt arbete.

Ibland hjälpte jag den där grannfamiljen med tomaterna. Min mor ropade på mig: gå inte med dem. Vill du beblanda dig med tomatarbetarna? Hela den familjen hade emigrerat nu, men de hade inte rest bort allihop på en gång. Först hade den näst äldste brodern Andrea emigrerat. Han var familjens svarta får. Det var en kille som alltid maskade med arbetet, som alltid ställde sig i skuggan på åkrarna. En som inte tyckte om att arbeta. Han var analfabet. Han hade inte ens velat gå i skolan. Han gav sig iväg för att göra militärtjänsten och sen kom han aldrig mer tillbaka.

Ibland kom ett brev. Senare kom han hem hit till byn, fint klädd och med massor av pengar. Han sa att han sålde blommor, för att däruppe köpte folk blommor. Vi tyckte det var tokigt att folk kunde köpa blommor. Han sa att han sålde blommor, att han fick in mellan sjuttio och åttiotusen lire på en allhelgonadag. Vi tyckte det lät otroligt. Nu höll han på och försökte sätta upp en blomsteraffär. Han skulle ta körkort och ville köpa en skåpbil för att frakta blommor från San Remo till Milano. Allt lät som en saga för hans bröder, grannar och vänner.

Han berättade allt det där för oss också. Vi brukade sitta på kvällarna i en berså av vinrankor utanför husen. Nu har de gjort trottoarer, inte ens gräset finns kvar. Där pratade man och resonerade på kvällarna. Och Andrea berättade om det han sysslade med i norden. Tre eller fyra år efter att Andrea hade gett sig iväg, när han hade kommit hem och hälsat på familjen två eller tre gånger, så reste Rocco, en annan av bröderna. Rocco var en av de mest omtalade killarna i byn. Han var en kille som fick tomatpatronerna att dra åt helvete. Som de inte tyckte om och som dessutom köpte sig kostymer. Om man på den tiden skaffade sig en ny kostym tittade jordägarna snett på en. De kritiserade Rocco för hans nya kostym.

Den där Rocco hade tröttnat på livet på åkrarna tillsammans med fadern. Också han reser sin väg, till Milano. Han kom dit då de höll på att bygga tunnelbanan och han börjar arbeta på en grävmaskin. Han skrev också ibland. När det kom brev från en som var borta läste familjen det först. Sen fick alla grannfamiljer som kände honom läsa det. Det blev något som angick hela byn: han har skrivit, vad säger han, vad har han för nytt att berätta. Man visste att brevbäraren hade kommit dit och lämnat ett brev. Vem har skrivit, är det din son, vad säger han, har det hänt något nytt.

Då fanns ju varken tv, bio eller tidningar som idag. Tidningen med alla nyheterna. Förr var breven mycket viktiga för nyhetsförmedlingen. Sen talade man om brevet i en vecka eller mer. Sen kom ett annat brev och så levde man på det. På så sätt visste jag att Rocco arbetade som grävmaskinist i Milano. Jag lyckades inte föreställa mig vad tusan en grävmaskin var för något. I en bondby kände man bara till hacka och oxar.

Rocco skrev att han arbetade tolv timmar om dagen. Det är inget konstigt med det, eftersom man faktiskt kunde arbeta fjorton timmar på åkrarna, utan fast arbetstid. Och han tjänade sagolika summor, jag vet inte hur mycket. Fadern var naturligtvis nöjd. Rocco var förlovad i en by i närheten och efter ett och ett halvt år kom han för att gifta sig. Han kommer i svart kostym, vit skjorta, svart slips, svarta skor. Han är mycket välklädd. Alla tittar på honom. Och han har en väska med sig, inte den vanliga kartongen med snören runt som man har när man reser iväg. Han som ägde husen där Rocco bodde och där vi också bodde, ropar på honom. Han säger: hur mår du, hur har du det? Och han tittar snett på honom, uppifrån och ned.

Sen talade alla husägare och jordägare om Rocco på kvällen när de gick och blev rakade hos barberaren. När en av dem kom till barberaren där i byn fick han företräde framför alla lantarbetare och bönder. Och barberaren tog en ny ren handduk. För alla de andra använde han alltid samma duk hela dagen. Han bytte till en ny nästa dag eftersom alla var smutsiga av jorden. För godsägarna däremot tog han varje gång en ny duk. Och det fina med alltihop var att godsägarna inte ens betalade för att bli rakade, medan de andra betalade för det.

I rakstugan sa godsägaren: har ni sett Rocco, han har kommit tillbaka. Han har det bra, varför sticker inte ni med? Och lantarbetarna svarade: vad fan, där uppe har man det bara dåligt. Det är dimmigt, luften är dålig. Inte reser vi dit, det är bara dumskallar som gör det. Den där han tror kanske att han har blivit en fin herre med sin rena kostym. Jordägarna talade inte som arbetsköpare, det var de andra som gjorde det. De som stannade kvar. Medan lantpatronerna bara blåste under elden. De ville se hur det hela utvecklades. Att det kom en lantbo som var klädd på det sättet. Inte ens de hade en sådan kostym. Det gjorde dem lite osäkra, det fick dem att tappa lusten. Det enda de sa var: men det är en bra kille, helt i sin ordning. Det är ingen tvekan om det, sa lantarbetarna.

När Rocco kom för att gifta sig hade han tagit med sig kläder till sin far och mor och till sina bröder. Alla hade nya kläder och de andra tittade på familjen i de nya kläderna. Det var saker som inte fanns där i byn, inte ens i stan. Och på

bröllopet hade de servitörer. Som serverade kakor, champagne, allt. Och musik. Men bröllop bland bönderna i södern har alltid varit en stor händelse, en höjdpunkt för alla. Därför satte de sig i skuld för att gifta sig. Skulder som de sen betalade av hela livet.

Allteftersom det började gå dåligt för dem så reste den ene efter den andre i familjen bort. Alla bröderna gav sig iväg och Rocco skaffade dem arbeten. Däruppe hade de det bra, de gifte sig osv. Ända tills alla hade rest sin väg, också föräldrarna. Det var många familjer som hade gjort likadant, den här familjen minns jag bäst eftersom jag själv kände dem. De var våra grannar, de bodde just här bredvid oss. Och nu hade jag också bestämt mig för att resa norrut eftersom det var där pengarna fanns.

Norden

Så reste jag norrut till Milano. Det första jag tänkte på i Milano var att gå och ta reda på denne Rocco, som var en referenspunkt, en säker punkt för mig. Rocco var tjugo år äldre än jag. Jag minns att han redan var en vuxen man när jag fortfarande var ett barn. Det talades mycket om honom. Han hade ambitioner sa man, och ville bli jämställd med arbetsköparna. Han hade kommit ur ingenting dit upp och sen också lyckats där. Rocco framstod som en modell för de unga som ville emigrera från byn. Nu bodde han i en by nära Milano, Corsico. När han får se mig frågar han hur min mor mår, hur mina systrar mår. Han öppnar kylskåpet och tar fram två, tre öl. Han ställer en massa frågor, han var mycket glad över att se mig. Och han ger mig att dricka.

Sen säger han till sin fru: gör i ordning biffarna. Han frågar mig: hur mycket äter du, lite eller ordentligt? Han var en sund kille Rocco, han tyckte om att äta och dricka. Han tyckte om att få allt han ville ha och nu hade han uppnått det. Han börjar tala om när han var där nere. Han säger: vi har haft det svårt där nere, för att arbetsköparna är så okunniga allihop. De tror kanske de är något bara för att de har lite jord. De har inte fattat att det är vi arbetare som producerar allt. Att om inte vi fanns så skulle de svälta ihjäl. Nu håller de på att dö ut, de är bara stackare, just därför att de inte har velat tänka på folkets välfärd.

Han utvecklade tankegångar av det där slaget. Här, när jag kom sa han, ställde sig arbetsköparna till förfogande istället. De lät mig sova i en barack, jag fick bo och äta utan att betala. Jag körde grävmaskinen och de betalade mig på ackord. Dvs. ju mer jag gjorde, desto mer gav de mig. Medan där nere, hur mycket du än arbetar, ger de dig alltid det de själva har bestämt, du får aldrig veta hur mycket du ska få. De luras på alla möjliga sätt, de där jävlarna. Folk i södern är dumma, de har inte förstått någonting. Här är alla lika, arbetsköparen och arbetaren. Det finns ju en skillnad, att han har mer pengar. Att han bestämmer över fabriker som är hans.

Men jag har också att äta, jag har också ett hus. Du ser det här huset, det är mitt, jag har bil, jag har lastbil och en grävmaskin. Så i grund och botten är jag också chef. Var och en är chef på sin nivå här. Sen finns ju också arbetare som inte har någonting och som arbetar på fabrik. Men de har alla rättigheter, de får semester och har sjukkasse och allt sånt. På det hela taget har man det inte dåligt här. Det räcker med att ha ett arbete, en anställning, för att ha det bra. Då behöver man inte bekymra sig för någonting. Rocco höll hela detta försvarstal för Milano och Norden för mig.

Jag stannade där ett tag och pratade med Rocco, sen frågade jag efter Giovanni, som var hans yngsta bror. Han var tre år äldre än jag, vi var nästan jämnåriga. Han håller på och arbetar på en fabrik i närheten, han har inte slutat än, han kommer framåt notiden. Men Giovanni är lite slö, sa Rocco. Ni är allihop likadana ni grabbar. Han har redan bytt jobb tre gånger. Han har inte förstått att man måste ha kvar samma anställning här. Man måste försöka bli bättre och bättre på sitt jobb. Byta jobb är inte ett sätt att bli bättre. Jag har varit hela tiden hos samma firma och nu har jag satt upp eget. Jag har eget, men arbetar fortfarande för samma firma.

Hur det än är, säger jag, så måste jag börja arbeta nu. Jag behöver ett arbete på en gång, ett arbete för att kunna leva.

Jag tänker inte göra karriär och så. Och vad vill du göra, säger han, vad skulle du tycka om att göra? Du måste bli arbetare, försöka tjäna tillräckligt. Och inte byta hela tiden för då tjänar man ingenting. Sen kom Giovanni, vi hälsade på varann och pratade om Fuorni, Salerno, Pontecagnano. Om vänner som vi hade, om flickor osv. Sen sa han till mig: du kan sova här. Sen i morgon kan du komma och arbeta tillsammans med mig, och i morgon kväll letar vi rätt på ett pensionat där du kan bo.

Dagen efter tog Giovanni med mig till sitt jobb. Fabriken låg nära Zingone-kvarteret och tillverkade celegno, alla de där tryckta delarna som sätts fast som dekoration på möbler. Som ser ut som de snidats för hand, men som i stället är pressat trä, dvs. sågspån och vinavyl. Det ser ut som riktigt trä, de kallar det celegno. Jag började arbeta med det där hantverket, jag bodde på ett inackorderingsställe med två andra emigranter. På det här stället var alla immigranter, det fanns inte en enda en därifrån. De nordbor som fanns där var också immigranter, den ene från Brescia, den andre från Bergamo osv.

På pensionatet fanns en från Luca som arbetade tolv timmar om dagen på byggen. Han lagade mat själv på kvällen, gjorde av med högst femhundra lire om dagen och tjänade sju, åttatusen. Han sparade en massa, gick aldrig ut på kvällen och på helgerna. Efter tre eller fyra månader hade han sex, sjuhundratusen lire på banken. Han visade mig bankboken och sa att han skulle köpa bil. När våren kom började jag komma försent på morgonen, alla morgnar. Jag hade tröttnat, jag ville åka tillbaka ner och bada. Jag räknade ut att jag hade jobbat hela vintern och att jag skulle få trettio, fyrtiotusen, kanske femtiotusen som avgångspremie. Plus åtta dagars uppsägningstid, en veckas lön, allt som allt skulle jag få ut ungefär hundratusen om de avskedade mig. Alltså skulle jag också kunna åka ner och vara där ett tag utan att göra någonting.

Jag började komma för sent varje morgon. Efter ett tag har de fått nog och hotar med att avskeda mig om jag kommer för sent nästa dag. Jag kommer försent igen och de avskedar mig. De ger mig avgångspremien, åtta dagars uppsägning och en veckas lön och jag reser ner för att bada. Sen kom sommaren men pengarna hade redan tagit slut efter en månad. Det var i april, i slutet av april, som jag reste ner, i maj var pengarna slut. Jag stannade där nere juni, juli, augusti och september. Först arbetade jag på ett ställe där jag snidade trä som användes till likkistor. Sen under sommarmånaderna var jag anställd på stranden. Där finns badetablissemang och man får hjälpa till att måla badhytterna och att ställa upp dem. Sen när allt har ställts i ordning står man där och spänner upp solparasollerna varje morgon, gör ren stranden och andra sådana sysslor.

Så tillbringade jag hela sommaren. När sommaren var slut reste jag tillbaka till Milano. Men den här gången hade jag ingen lust att vara i utkanten igen. När jag bodde där kostade det mer för jag åkte varje kväll till Milano. Jag gjorde av med mycket mer på resorna och olika dumheter, och sen var det inte roligt att bo där i förorten. Därför bestämde jag mig för att bo i Milano. Så fort jag kom dit lämnade jag väskorna på stationen och letade efter ett pensionat i centrum. Jag hittade ett på via Pontaccio, nära Brera, i området vid via Solferino och via Fatebenefratelli.

Det var centrum. Det fanns folk i barerna till tre, fyra på morgonen, på det hela taget var det alltså roligt. Man åt också på en bar där. Det finns en som heter Stora Kafét och där kan man också äta. Istället för att äta på restaurang och göra av med pengar och sen göra av med mer pengar på en bar så åt jag en tallrik spagetti, drack mjölk eller någonting på Stora Kafét. Jag betalade sju, åttahundra lire och satt på baren hela kvällen. Det fanns en del underbara fittor som ofta höll till i de där kvarteren. Bögar, horor, knarkare, smugglare, långhåriga, det var en fin stämning.

Sen beslöt jag att skaffa mig en utbildning. Jag menade att här måste jag för tusan studera, här finns jobb, här finns skolor. Och jag ville studera, jag hade bestämt mig för att studera, jag ville gå på en skola för tecknare. På Castello Sforzesco fanns det kvällskurser i konst. Jag gick dit och skrev in mig. Man fick betala hundrafemtio lire för att söka in. Jag gick igenom ett prov som tog tre dagar. De hade prismor, kuber, sfärer och såna saker. Man skulle rita av dem och sen bedömde de oss på grundval av våra teckningar.

Men de bedömde andra saker istället. De frågade vad man hade för arbete, om man hade sin familj i Milano osv.

Och de tog faktiskt sådana som inte alls kunde teckna, men som var mycket unga och bodde hos sin familj eller som arbetade. De tog inte mig som inte hade något fast arbete eftersom de trodde att jag aldrig skulle avsluta skolan. Eller att det i alla fall var onödigt för mig att gå på den eller något sånt. Det var inte så att de inte tog emot mig av tekniska skäl, för att jag inte kunde teckna. Jag hade visat dem att jag kunde teckna. När jag såg att jag inte ens lyckades bli antagen på skolan för att få ett betyg, för att kvalificera mig, så beslöt jag att livet, den tid man är fri, är det enda bra som finns.

Jag tänkte vad fan är det för bra med ett betyg. Inte intresserar det mig att lära mig ett yrke. Naturligtvis är det bra för att tjäna mer pengar och leva ett bekvämare liv. Men ett bekvämare liv betyder att man sliter mindre, äter gott, knullar. Det kan jag göra utan betyg tänkte jag, det enda som krävs är att jag arbetar så lite som möjligt och försöker tjäna pengar så snabbt som möjligt. Jag beslöt att verkligen göra på det sättet. Jag fick jobb på ett bygge. Efter ett tag stod det mig upp i halsen, jag söp mig full och gick inte till jobbet en eftermiddag. Så avskedade de mig och jag gjorde ingenting en tid.

Jag hade lite pengar och jag strövade omkring. Inte som året innan i Corsico, för att göra något när man var ledig i Corsico var alldeles omöjligt. Ett samhälle som hade två danshak, tre eller fyra biografer, en församlingsbio. Folk samlades i kafét, spelade kort eller talade om idrott. Och tjejerna som kom från södern hade samma vanor som i södern. De promenerade tillsammans medan killarna väntade på dem vid ett ställe utanför samhället och kanske knullade dem stående mot ett träd. Men det blev aldrig något förhållande mellan människorna. Om du hade pengar att göra av med i kafét var du inne och blev känd. Ju mer du gjorde av med och ju bättre du var klädd desto fler vänner fick du. Annars blev du fullständigt isolerad. Det där vände ut och in på mig.

För mig som var född på landsbygden i en liten by så var staden däremot i mina ögon en samlingspunkt för så många erfarenheter. På pensionatet där jag bodde såg jag ständigt folk komma. En var servitör, en annan student, en tredje målare, någon annan var idiot eller murare. Det fanns människor av alla sorter och raser som kom och gick på det där pensionatet. När jag sen gick ut på något kafé träffade jag folk som man ser i tidningarna, skådespelare, sångare, det fanns en massa sångare som var stamkunder. Sedan fanns de som gör serietidningar, som gör sådana där nästan pornografiska historier, typ Men, Bolero. Och det fanns många kvinnor och många skådespelare som var stamkunder på via Brera.

Det var en ganska lantlig tillfredsställelse för mig att ha dessa människor inom räckhåll. Här är de, de är levande som jag, dumma som jag. Och jag ville ha kontakt, jag väntade på den för att se hur fan de var. Jag satt alltid där och väntade, men om jag ville knulla gick jag faktiskt med hororna som gick fram och tillbaka. Jag lyckades aldrig knulla med dem som jag träffade på kaféerna fastän jag alltid var öppen för vilka äventyr som helst. Jag var alltid beredd på något och gick jämt till ställen som Stora Kafét och ett annat vad det nu hette, Jamaica. Där fanns också alla slags studenter som man pratade och diskuterade med.

Många andra, isynnerhet målare, lurades på det här sättet istället. De började tala franska eller engelska även om de var italienare. Om man kunde engelska eller franska visade man att man hade rest eller studerat. De använde det där sättet att tala engelska eller franska på de här ställena för att utmärka sig, slippa beblanda sig med och undvika sådana som jag så klart. Det var först när vi var fulla en kväll, jag och en vän som kunde tyska och som jag hade jobbat tillsammans med på Alemagna, som vi lyckades orsaka lite rabalder. Det var en som spelade gitarr, vi var fulla och började sjunga på tyska, dvs. han sjöng på tyska och jag gjorde bara oväsen. Vi lärde känna en kille som föreslog oss att bli möbelförsäljare eller cigarrettsmugglare. Den där killen intresserade sig för allt, det var bara det att han var en idiot. Men jag hade inget körkort och kunde inte köra.

En annan kväll träffade jag en kvinna som knarkade och som ville ha en nyckel för att gå och sova, hon stod och ropade på en väninna nedanför pensionatet. Jag gick ner, hon var hög och jag började kyssa henne. Hon sa: vill du knulla med mig va? Jag har ingen lust. Den här världen tyckte mig sällsam, jag tyckte om sättet att leva som inte hade

något att göra med fabriken, med landsbygden, med religionen. En värld helt skild från den jag kände till och som jag tyckte om. Jag var beredd på alla äventyr, även om det slutade med att jag hamnade på bio. Eller också försökte jag ragga upp någon till slut, haka på de utländska flickorna på gatan eller flickorna på dansställena och kaféerna.

Jag hade tänkt att det där med att gå på en skola skulle göra det möjligt för mig att lära känna flickor som gick på konstskolan och bli vän med några. Jag sökte en grundval för att sätta igång, för om man är ensam i en stad kan man inte göra någonting, man kan inte röra sig. Man måste ha vänner som utgångspunkt, isynnerhet väninnor, för att kunna röra sig, för att kunna vara rik. Det fanns många flickor från landsorten i Milano som hade stuckit hemifrån för att de ville vara tillsammans med de långhåriga. En gång tog jag med mig en av dem upp på pensionatet, men han som ägde det hotade med att kasta ut mig. Sen fick jag jobb på Alemagna.

Så träffar jag en flicka som jobbade i en fabrik, men som sa att hon var sekreterare. Jag struntade helt i det, jag tyckte inte ens om henne. Hade det varit i södern skulle jag inte ens ha pissat på henne. Men det är så att i Milano är de där tjacken vana att få allt betalt. Flickor, arbetare och löntagare, sålde sig som prostituerade. Hon däremot betalade sitt och jag betalade mitt så jag var tillsammans med henne. Jag var ihop med henne och tog upp henne på pensionatet där jag bodde. Men pensionatsägaren slängde ut mig dagen därpå eftersom han redan hade varnat mig för att ta med någon upp. Man fick inte ta upp någon. Ville man knulla måste man ta in på hotell, man fick inte ta med sig någon till pensionatet. Pensionatet var endast till för att sova. Så blev jag också utkastad från pensionatet.

Jag hade en vän från Alemagna och jag gick till honom och sov där. Jag kunde inte längre stå ut med att arbeta, jag hade tröttnat, och jag gick runt till mina kamrater för att äta. Jag gick till dem i tur och ordning. De tyckte jag var sympatisk eftersom jag arbetade lite och hade mycket att berätta. På det viset kunde jag äta och gå på bio. På kvällarna gick jag och väntade på den där flickan när hon kom ut från jobbet och vi åt en pizza. Jag klarade mig alltså på det sättet. Och sen gick jag ofta på kaféerna och letade efter någon som kunde erbjuda mig smuggling eller något annat snabbt sätt att tjäna pengar. Eller någon kvinna som jag kunde knulla med. Jag var öppen för vilket äventyr som helst.

Jag hittade bara en ingenjör som erbjöd mig att vakta en yacht som han hade i Viareggio. I alla fall hade jag skaffat mig många skulder och ganska många vänner i Milano. Och sen hade jag blivit mycket god vän med frun till min sicilianske vän, i vars hus jag bodde. Jag tyckte att det vore tråkigt om han upptäckte det och jag tänkte ge mig iväg från Milano.

I Milano hade jag provat på alla arbeten, för det mesta arbetade jag som stadsbud. Jag gick till en budbyrå, jobbade två, tre dagar. De skickade ut mig på alla möjliga uppdrag. Jag sökte anställning på Fiat för att komma bort från Milano eftersom jag också hade fullt med skulder. Jag började besvara alla mina bekanta, utom min vän som jag träffat när jag arbetade på Alemagna.

Alemagna är ett ställe där de skriver kontrakt för en månad, två, fyra månader. Jag hade ett kontrakt på två månader och jag började arbeta i november. De gav oss sådana mössor som kockar har, ett förkläde och ett par byxor. De gav oss en mer eller mindre hygienisk uniform. Därifrån avskedades jag på ett ganska underligt sätt. Jag var på ett ställe där degen gjordes, sen arbetades den med maskiner. När den kom ut ställde man plastkärror under som såg ut som stora tvättfat. Degen kom ner där, vi skulle först lägga mjöl i dem och sen låg degen och jäste. Det var ett ganska lätt arbete på det hela taget.

En dag när jag höll på och läste serietidningen Diabolik på pensionatet glömde jag att jag skulle gå till arbetet. Jag kom på det i sista ögonblicket, sprang ner, tog tunnelbanan och kom för sent. Eftersom man får en halvtimmes avdrag, de betalar alltså inte ut en halvtimmes lön, även om man kommer försent bara två minuter, så bestämde jag mig för att verkligen komma en halvtimme för sent. Jag drack en grappa, bytte om lugnt och räknade ut att jag skulle stämpla mitt kort en minut innan halvtimmen hade gått. Två minuter eller en halvtimmes försening var i alla fall samma sak.

Där man stämplar kortet fanns ett slags glasbur med kontrollampor för alla ugnarna på alla avdelningar. Där

stod två eller tre chefer och en direktör för Alemagna, direktören för just min avdelning. När jag går förbi den där direktören gör han ett tecken åt mig. Jag säger: ja, vad vill ni? Ta på er mössan ordentligt, säger han. Den där mössan som var mycket hög hade jag tryckt ihop och jag bar den som de där sardinska kepsarna, som herdarna på Sardinien har. Jag hade den nere över ögonen, höll händerna i fickorna och var en halvtimme försenad.

Så han blev lite förbannad och sa: sätt på dig mössan ordentligt. Nej, jag tycker den är bra så här, varför skulle jag ändra på den? Vill ni vara god och rätta till den nu. Jag fortsatte min väg. Han går ut ur glasburen och säger: varför kom ni försent? Ja, jag kommer inte ihåg varför jag kom försent, jag vet inte, det bara är så. Man kan vara försenad av så många anledningar, jag kommer inte ihåg. Vadå, ni kommer försent och vet inte varför? Jo, för att jag glömde att jag skulle komma och arbeta. Jaså, ni glömde att ni skulle komma och arbeta. Det är allvarligt. Jag ska tala om att jag suspenderar er för en dag nu.

Jag säger: hör på, antingen avskedar ni mig eller också går jag och arbetar. Jag ska inte ha en dags suspension för att jag har kommit en halvtimme försent och jag går inte med på det. Så antingen avskedar ni mig och motiverar varför eller också går jag och arbetar. Den där suspensionen ska jag inte ha och jag går inte med på det. Han säger att jag måste gå ut därifrån, jag kallar honom skitstövel och går istället till mitt arbete. Han sänder en vakt uppifrån för att fråga vad jag heter, sen kommer två vakter och frågar var jag är. Jag säger: här är jag. Jag varnar dem: se er för, om ni har tänkt att kasta ut mig med våld så är det bäst ni inte försöker för jag går hellre i fängelse än ger mig iväg på det sättet. Om de vill sparka mig får de ge mig en månadslön för jag har kontrakt på två månader och jag har bara gjort en månad, jag har rätt till en månads lön till.

Men det är bara en dags avstängning, säger de. Men det är orättvist med en dags avstängning och jag går inte med på det. Gå och prata med chefen på kontoret i alla fall, säger de. Jag går dit, sätter mig, chefen kommer och säger: vad sitter du här för? Jag sitter här för att jag väntar på er, vad vill ni mig? Ni måste sticka, ni måste gå er väg. Ett ögonblick bara, säger jag. De vill stänga av mig från arbetet en dag, det är inte rättvist. Jag kom en halvtimme försent för första gången och jag tror inte det är riktigt att jag ska avstängas en dag för en halvtimmes försening.

Nej, säger han, det är inte för det, det är därför att ni kallade direktören för skitstövel. Men det är omöjligt, jag har inte kallat honom för skitstövel, han har naturligtvis missförstått mig. Jag kan inte rå för att direktören är döv och inte förstår vad man säger till honom. Jag sa bara att jag skulle gå och arbeta och att jag inte skulle gå härifrån. Ni måste hursomhelst gå er väg, säger han. Om ni inte går så kallar jag på polisen. Det är bra, kalla på polisen. Jag åker hellre in än ger er nöjet att avstänga mig orättvist för det finns ingen anledning. Om ni avskedar mig får ni ge mig en månads lön plus åtta dagars uppsägning. Jaha, säger han, det återstår allt att se. Det kommer ni att få se, säger jag.

Han ringer, skickar mig till ett annat kontor där de gör i ordning papperen, arbetsboken, en avskedsansökan som jag skulle skriva under m. m. De säger att jag ska skriva under. Jag säger: jag skriver inte under någonting, först vill jag se pengarna och sen skriver jag under. De säger: akta er, försök inte vara klyftig, då slutar det illa. Ni kommer att åka fast utan att få en lire. Det är min sak, säger jag. Jag har förstått vad livet är, vad arbete är, så jag struntar i om jag åker in.

Men jag hade räknat ut allt bra. De kunde inte arresteras mig för en sådan sak. En sådan nyhet i tidningarna skulle ställa Alemagna i en jävla dager, helt omöjligt: arbetare arresteras därför att han vägrar bli avstängd under en dag. Och eftersom de inte kunde klara av alla dessa bekymmer var jag ganska säker på att jag inte skulle åka fast och att jag kanske t. o. m. skulle få ut alla mina pengar. Den där idioten insisterade, än hotade han mig, än talade han till mig som en far: var kommer du från då? Från Salerno. Jag är också därifrån, från Avellino. Han försökte framställa sig som min landsman och blev faderlig. Han bjöd på cigaretter och sen tjatade han. Men skriv under så kan du söka till Alemagna igen nästa gång och de kommer att ta dig igen. Men om du gör på det här sättet kommer de inte att ta dig till något jobb här mer.

Fy fan, säger jag, det finns så många sådana här jobb. Alemagna spelar ingen särskild roll för mig. Och sen, klart att man ska jobba men man ska inte låta sig behandlas som en idiot och här vill de verkligen behandla mig som en

idiot. Ska jag göra som direktören säger för att få behålla arbetet här? Men jag bryr mig inte särskilt mycket om det. Direktören tog fel, och mig intresserar det inte att bli avstängd en dag. Nu vill de sparka mig. Desto bättre, de får betala en månad till. Han börjar ringa till alla möjliga kontor, till administrationen, personalkontoret osv. Ledningen insisterar i telefon: stå på er, hota honom igen så får vi se. Klockan som var tre hade blivit sju, fyra timmars diskussioner och bråk alltså.

Kontorspersonalen hade blivit alldeles nervös. Jag rörde mig inte från kontoret och han stod där med arbetsboken och de färdiga papprena och de fortsatte att göra uträkningar över hur mycket de skulle ge mig. Varje halvtimme kom ett papper med en siffra på: åttiotusen. Och vad är åttiotusen, säger jag. Det är resten på den här månaden plus de där åtta dagarna. Vad fan är det för något? Ni ska betala en månadslön till, åttiotusen till. Därför ska det bli en massa pengar, inte bara åttiotusen.

Bråket tog aldrig slut. Den kvinnliga tjänstemannen blev hysterisk: kasta ut honom, vi kan inte arbeta här längre. Jag skiter väl i det, säger jag, för min del får ni gärna strejka också om ni inte vill arbeta. Det bryr inte jag mig om, jag vill ha mina pengar. Han ringer igen: den här killen är en riktig träskalle, han ger sig inte, kontoristerna är förbannade, de vill inte arbeta längre. Vi är tvungna att ge honom pengarna, annars ringer jag till polisstationen för jag står inte ut längre. Vadå, ska ni ringa till polisstationen? Ja, jag ringer till polisen. Men säg det till honom då, svarar de i andra ändan, och jag hörde det eftersom jag stod där framför.

Han kommer fram till mig igen: hör på, om du inte tar pengarna så svär jag, jag svär på min far, på mina barn, på allt gott jag önskar mina barn, att jag kommer att ringa till polisen. Då så, säger jag, ring till polisen så att vi kan sluta att stå här och diskutera. För jag har ingen lust att diskutera med dig. Du vill lura mig, vad fan diskuterar du och jag för. Jag har sagt att jag vill ha pengarna, jag vill inte resonera, det är du som vill resonera med mig. Och därför är det inte jag som jävlas med dig utan du som jävlas med mig. Han ringer en gång till och säger: hör på, jag lägger av. Nu säger jag åt kontoristerna att ge honom allt för jag orkar inte mer. Han är verkligen stenhård och det är ingenting att göra åt det.

Dåså, gör som ni vill, hörs i telefon från andra ändan eftersom han ringer precis framför mig. Sen säger han till mig: Du har vunnit, ser du det nu? Du är en fräck en, gratulerar, du klarade det. Skriv under här. Ett ögonblick, säger jag, först vill jag se pengarna. Innan jag får pengarna vill jag inte skriva under någonting. Han tar korten från kontoristen, och arbetsboken, och tar med mig till kassaavdelningen. Där ger de mig resten av månaden, åttiotusen för den kommande månaden och åtta dagars ersättning för uppsägningen. Jag skriver under allt och går ut ur Alemagna. På grund av direktörens tabbe hade jag lyckats få lön för en månad utan att arbeta.

Det där arbetet på Alemagna var faktiskt mitt andra fabriksarbete i Milano. Efter två månader på ett bygge och en månad på Alemagna blev jag halvt arbetslös. Jag arbetade på olika budfirmor som fanns. De kunde skicka en till Siemens, till Sip, till Standa, överallt där det fanns varor att lossa. Företag som behövde arbetare för vissa uppgifter vände sig också till de där budfirmorna, som i grund och botten gjorde undersysselsättningen laglig.

Ett tag gjorde jag sådana där jobb. Fast ibland hände det att det inte fanns arbete. Jag satte igång och sökte arbete och pengar när jag verkligen inte hade några i fickan och då riskerade jag ibland att inte hitta något. En gång när jag verkligen var pank, jag hade bara tusen lire kvar, började jag söka arbete. Det var fredag och jag fann inget. De anställer inte på lördagar, de väntar till måndagarna. Alltså fredag, lördag, söndag och måndag, fyra dagar och jag hade bara tusen lire. Det blev så till slut att jag åt på fredagen och på lördagen åt jag ingenting på hela dagen. Söndag morgon kom jag att tänka på att gå och ge blod.

En vän till mig hade sagt att när han hade givit blod hade han fått tretusenfemhundra lire. Så jag tänkte att jag också skulle ge blod, då skulle jag få tretusenfemhundra lire och kunna äta. Jag drack kaffe så att blodtrycket skulle bli högre. I Milano måste man alltid dricka något för att hålla sig uppe. Jag drack kaffet vid San Babila, på den där

Motta-baren som ligger där mittemot blodgivarbussen, som alltid står på Corso Emmanuele mellan San Babila och arkaderna. Jag steg upp i den och tog av mig skjortan.

De lyssnade på mina lungor och hjärta och tog lite blod från en fingertopp. De gjorde en skärmbild och det där provet man gör för att se om man har syfilis. Sen mätte de blodtrycket, det var mycket lågt. De frågade mig hur gammal jag var, om jag hade varit sjuk, vad jag hade för arbete. Jag är arbetslös, sa jag. De frågade vilka sjukdomar jag hade, de där idioterna, utan att fråga om jag hade ätit, något sånt föll dem inte in. De såg att jag var tjugofem år, att jag hade lågt blodtryck, att jag var arbetslös och det föll dem inte ens in att jag kunde vara uthungrad.

De la mig på sängen och stack in nålen, men det kom rätt lite blod. Inte ens halva flaskan var fylld när blodet slutade komma, det koagulerade. De blev rädda när de såg att blodet inte kom ut längre, för när man sticker in nålen brukar blodet spruta ut i behållaren och fylla den på en minut eller högst en och en halv minut. Jag hade legat där i tre minuter och flaskan var inte ens halvfylld och det kom inte något mer blod. De blev lite upprörda så då sa jag till doktorn: jag skulle behöva pengar, åtminstone tusen lire. Varför det? Därför att jag inte har ätit och är hungrig. Har ni inte ätit, jag beklagar. Men vi kan ge er kaffe och Motta-kakor.

I själva verket visste jag att man donerade sitt blod på Avis, men jag trodde att om man ville så betalade de, att de gav pengar. För när allt kom omkring gav man dem en vara, man gav dem ju någonting. Doktorn sa till mig: nej, här donerar man bara sitt blod. Jag tyckte det var egendomligt med en obligatorisk gåva. Drick lite kaffe, sa han. Motta-kakorna åt jag inte eftersom jag hade arbetat på Alemagna och kom väl ihåg hur jag hade handskats med dem. Jag hade kort sagt inte något särskilt förtroende för Motta-kakorna.

Hursomhelst hade jag nått så långt att jag svalt i Milano och jag hade en massa skulder hos mina vänner och landsmän. Sen var det också den där historien med frun till min sicilianske vän som jag bodde hos. På grund av det ville jag inte stanna i Milano och jag beslöt att byta miljö. Jag sökte till Fiat, sen kom brevet att jag skulle inställa mig och jag reste till Torino. Många hade sagt till mig att man hade det bra på Fiat, det fanns semester och en massa saker. Det var inte det som var viktigt för mig. Mina skäl var att jag hade förlorat mina vänner och alla mina möjligheter i Milano. Jag tänkte att om jag var på Fiat och fick lön skulle jag komma i ordning lite, sen fick jag se.

Och dessutom, om jag åkte till Torino kunde jag bo hemma hos min syster. Många andra emigranter som kom direkt från södern bodde hemma hos vänner eller släktingar eller också hade de en adress till ett pensionat eller ett litet hotell. Men det fanns stackare som sov på stationen i andraklassväntsalen vid Porta Nuova i tre, fyra dagar eller t. o. m. en månad. De kontrollerades av polisen också, som inte lät någon journalist närma sig dem. För att komma in i väntsalen vid Porta Nuova på nätterna måste man visa sitt kort från Fiat om man redan arbetade där, eller också sitt visitkort, alltså brevet från Fiat som säger att man ska inställa sig för läkarundersökning. Polisen släpper inte in någon annars i den där sovsalen som Fiat har gratis på stationen i Torino.

Fiat

Innan jag kom till Fiat struntade jag i politik. På Fiat såg jag studenterna som delade ut flygblad utanför grindarna. Som ville tala med arbetarna. Det verkade lite konstigt tyckte jag. Jag undrade hur det kom sig. De som hade tid att knulla och roa sig kom hit framför fabriken som är det vidrigaste som finns. Fabriken som verkligen är det mest absurda och vidriga som finns. De kommer hit utanför fabriken, vad ska de hit att göra? Det gjorde mig lite nyfiken. Men till slut tänkte jag att de var galningar, idioter, missionärer. Och jag intresserade mig inte för vad de sa.

Det var på våren. I april. Jag hade aldrig varit på möten tillsammans med studenterna. En dag gick jag på första maj. Jag har aldrig förstått mig på det där med arbetets högtider. Vad är det för skoj, arbetets högtidsdag. Arbetarnas dag, arbetarna som firar. Det gick aldrig upp för mig vad arbetarnas högtid eller arbetets dag betydde. Det gick aldrig

upp för mig varför man skulle fira arbetet. Men när jag inte arbetade visste jag inte vad fan jag skulle göra. Eftersom jag var arbetare, alltså en som tillbringar största delen av sin dag i fabriken. Och resten av tiden kunde jag inte göra annat än vila mig inför nästa dag.

Den där helgdagen gick jag istället för skojs skull och lyssnade på ett första-maj-möte. Jag vet inte vems det var eftersom jag inte kände till dem.

Jag såg alla dessa människor med röda slipsar. Fanorna. Jag hörde att de sa saker som jag faktiskt redan kände till. Jag kom inte från Mars. Jag kände till dem även om jag inte förstod dem helt enkelt. Utanför de eleganta kaféerna på torget stod borgarna. Småborgarna fanns där, bönderna, köpmännen, prästerna, småspararna, studenterna, de intellektuella, vetenskapsmännen, tjänstemännen och diverse stövelslickare. Och de lyssnade på fackföreningarnas tal. Och mellan fackföreningarna som stod mitt på torget och borgarna som stod runt hela torget framför kaféerna där stod massan av arbetare, en annan ras. Och mellan borgarna och arbetarna fanns Fiats stora bilutställning.

En riktig fest, som en marknad. Jag lyssnade på fackföreningsfolk. Kamrater, vi ska inte säga de här sakerna bara idag på torget. Utan vi måste säga och göra dem imorgon också i fabriken. Jag tänkte att det var bra, han hade rätt den där. Det är onödigt att fira och bråka om vi gör det bara när de tillåter oss att vara på torget med den röda flaggan. Vi måste göra det i fabriken också.

Sen gick jag min väg för att göra några ärenden och fick se ett annat tåg som skrek Mao Tse Tung, Ho Chi Minh. Jag undrade vad det var för ena. Nya röda flaggor, nya plakat. Men jag visste ingenting om allt det där. Jag var helt okunnig. Några veckor senare hamnade jag på ett möte med studenterna i baren vid Mirafiorifabriken. Jag hade börjat ställa till bråk i fabriken flera dagar tidigare i alla fall. Jag var på karosseriavdelning 54 på 500-bandet. Jag hade varit där en månad från dagen efter undersökningen som jag hade gått igenom för att antas på Fiat.

Vi var tvåusen som undersöktes. Var och en fick ett nummer och de ställde skitfrågor till oss. Färdiggjorda frågor, samma frågor till alla. Eftersom vi var så många gick det väldigt snabbt för de där stackars löntagarna som ställde frågorna. De tittade en i ansiktet och sköt av ett par frågor. Man svarade någonting och de sa: gå till rummet bredvid. Och alla gick till rummet bredvid. I rummet bredvid ropade en vakt med en lista i handen upp oss, tjugo i taget, och tog med oss till ett annat rum där de gjorde undersökningarna.

Den första undersökningen gällde synen. Titta här, håll för ögat, titta upp, läs där, allt det där. Sedan hörseln, om man hörde bra. Lyft högra benet, lyft vänstra benet. De kontrollerade tänderna, näsan, ögonen, öronen, halsen. Klockan hann bli två med alla dessa undersökningar. Klockan två sa de att vi kunde gå och äta. Till den här undersökningen första dagen skulle vi komma med tom mage. Utan att dricka något, utan att äta något. För att de skulle ta blodprov. En del var klara med proven till klockan två. Andra var inte klara. De som skulle komma tillbaka på eftermiddagen för att ta prov fick inte äta klockan två. De var på fastande mage sedan kvällen innan.

I rummet där de tog blodproven var en stank som kändes redan utanför dörren. Innanför fanns överallt tusentals provrör med blod i. Blodiga bomullstussar överallt. På ena sidan låg en och en halv meter hög bunge med röd bomull full av blod. De tog blodprov och gjorde en illa eftersom de inte såg efter var de stack nålen för att ta det. Sen ställde de provröret på ena sidan och slängde den röda bomullstussen på högen på andra sidan.

Därifrån gick vi till ett annat rum där en sjuksköterska stack en mugg i handen på oss. Det fanns bara två toaletter för att pissa i muggen. Vi bildade en cirkel och pissade allihop i våra muggar. Vi sa att vi gjorde öl och skrattade. Sen lämnade vi muggarna och sjuksköterskan frågade efter ens namn och skrev det på ett papper under det nummer som muggen hade.

Dagen efter kom den allmänna undersökningen. Man skulle lyfta en tyngd. Det fanns maskiner som det hängde tyngder på. De skulle se efter hur starka vi var. Det gick åt ungefär två timmar till den där undersökningen eftersom vi var tvåusen och alla tvåusen måste gå igenom den där undersökningen. Alla hann inte med den dagen och de måste komma tillbaka nästa dag, sex eller sju timmar tog undersökningen för dem. Efter den skulle man vänta på den

allmänna undersökningen. Man fick klä av sig helt.

Man stod där naken framför kvackarn. Han satt i sin vita rock och ställde frågor. Vad man hette, hur gammal man var, om man hade gjort sin militärtjänst, om man var förlovad. Sen fick man gå, gå fram, kom tillbaka, lyft armarna, sänk armarna, sätt dig ner, visa händerna, visa fötterna, fotsulorna. Sen tittade han på testiklarna, om man hade några, och allt sånt. Säg trettiofire, hosta, andas, och alla andra dumheter. En hel dag för den där undersökningen eftersom vi var tvåtusen och det tog en kvart för var och en.

Sen sa kvackarn till mig: har du någonsin varit med om något kirurgiskt ingrepp? Han såg mycket väl att jag aldrig hade varit med om något kirurgiskt ingrepp eftersom jag tack och lov inte har några ärr. Ja, sa jag, på vänstra testikeln. Vad hände? Han blev orolig eftersom han inte hade lagt märke till något förut. Jag tänkte att nu ska han få sitt den där doktorn. Ja, jag spelade fotboll, svarade jag, och så fick jag en spark på testiklarna så att de måste operera mig.

Jaså, verkligen? Du får komma på en kontrollundersökning imorgon. En annan hade sagt att han hade haft ett armbrott och han skulle också komma nästa dag. Enligt min åsikt tjänade det till att få in ordentligt i arbetarens huvud att han måste vara frisk och hel, fast jag vet fan vad det tjänade till. Sen anställde de oss faktiskt allihop. Även de som inte hörde, som hade glasögon, som haltade eller hade haft en arm gipsad. De tog alla, verkligen alla till sista man. En förlamad skulle de kanske inte ha tagit.

Nästa dag gick vi på kontrollundersökningen. De skickade oss till ett rum där det fanns en kvackare som inte ens hade vit rock på sig. Han hade bara en fin blond sekreterare som svängde på stjärten hit och dit genom rummet. Jag gav honom mitt kort och han satte sig på pallen. Han lät mig ta av mig byxorna och kalsongerna och tog på testiklarna. Var blev du opererad? På den här. Ta på dig. Jag drag upp byxorna och han sa ingenting. Den snygga sjuksköterskan gav mig ett papper där det stod att jag skulle till Fiat två dagar senare.

Två dagar senare kom alla vi som hade gått igenom undersökningen till Fiat. Allihop alltså. Han från anställningskontoret kom genast. Eller också var han från PR-avdelningen, psykolog eller socialassistent, hur skulle man veta vem fan han var. Han kommer och säger: mina vänner. Jag vill önska er välkomna personligen och å ledningens vägnar, som ju hade antagit oss. Bravo. Alla klappar i händerna. Personalkontoret, säger han, står till de Fiat-anställdas förfogande som har barn, sam har personliga och sociala problem att lösa och allt sånt. Om ni behöver pengar ska ni fråga oss. Ja, säger några från Neapel, jag behöver tiotusen lire jag. Nej, inte på det sättet, ni får låna när ni väl arbetar. Om ni verkligen behöver det. Nu får ni lösa de där problemen själva. Sen när ni arbetar kommer ni att kunna ansöka om lån.

Därefter kör de ut oss från kontoret och ner i Fiat, i själva fabriken. Någon annan, en tjänsteman, tar våra nummerbrickor och ger oss andra nummer, omklädningsrumsnummer, korridornummer, klädska-nummer, verkstadsnummer, bandnummer. Vi fick stanna där nästan en halv dag för att de skulle göra allt det där. Sedan gick vi till den store chefens kontor, han som är ingenjör på karosseriavdelningen. Vi gick in tre och tre, tydligen ställde han samma frågor till alla, höll samma tal, hela tiden samma ord för alla.

Jag hälsar er välkomna till Fiat. Ni vet vad Fiat är, Fiat är allt för Italien. Om ni har läst dåliga saker i den kommunistiska pressen som talar illa om monteringsband så är det bara förtal. De arbetare som inte har det bra här är de som är lata. De som inte har lust att arbeta. Alla andra arbetar och är nöjda med att arbeta och de har det bra också. De har bil allihop, och sen har Fiat barnkolonier för de anställda. Så får man rabatt i vissa affärer när man är anställd på Fiat. Ett helt försvarstal höll han.

Som de andra tidigare ställde inte heller han någon särskild fråga. Han sa ingenting som gällde oss som individer, som enskilda personer. Det gör de visst med tjänstemännen därför att de har mer tid med dem också, de är ju färre. Men vi var en massa, en flodväg. Det var inte bara vi tvåtusen, allt som allt var vi tjugotusen nyanställda. Odjuren kom, de fruktansvärda arbetarna. De hade ställt samma frågor till alla och gjort samma saker i två månader.

Därför var också de som gjorde det här arbetet irriterade. Dessa mängder arbetare som kom in på Fiat hade

proletariserat t. o. m. tjänstemännen och läkarna. Och sen var det egentligen inte meningen att de skulle göra ett urval, de var bara till för att få begrepp om organisation, om underkastelse och disciplin, att tränga in hos oss. Annars skulle de ju inte ha anställt dem som inte såg, som verkligen var sjuka, som hade jättemagar. De tog oss alla eftersom de behövde alla. Alla passade för det här arbetet.

Jag är er överste, säger den där ingenjören. Ni är mina mannar och vi måste respektera varann. Jag har alltid försvarat mina arbetare. Fiat-arbetarna är bäst, det är de som producerar mest, säger han, och andra dumheter. Jag börjar bli irriterad och tänker att det verkar som om det kommer att sluta illa för den där översten. Sen förklarar han för oss att man inte ska sabotera produktionen. Förutom att bli sparkad omedelbart kunde man också bli polisanmäld. Han tag fram en paragraf ur brottsbalken som sa att man kan bli polisanmäld också. Han började leka terrorist. Och jag tänkte att den där översten nog skulle behöva få sig en ordentlig läxa.

Sen presenterade de var och en av oss för cheferna. De hade delat upp oss. Fram till nu hade vi varit en enda massa, nu delade de av fyra eller fem till varje band. Jag skulle till 500-bandet och de presenterade mig för min förman. Bandförmannen. Han presenterade avlösaren för mig. Det är alltså de arbetare som kan göra alla jobb vid bandet. Om man måste gå och pissa eller skita – när man får det för man måste ha tillstånd så rycker de in och avlöser en. Eller om man mår illa eller gör något fel. Då kommer avlösaren, jokern, den som gör allt.

De presenterar de där för mig och lämnar mig vid bandet. Det var två timmar kvar och förmannen lär mig göra struntsaker. När jag såg på monteringsbandet tyckte jag arbetet såg lätt ut. Det sätt på vilket bandet gick framåt, alla arbetarna, det sätt på vilket de arbetade. Det verkade nästan inte vara någon ansträngning med det.

Dagen därpå får de tag i mig och för mig till min plats, en annan plats på ett annat band. Och de presenterar mig för en annan förman dagen efter den då jag hade börjat arbeta. Den där förmannen tar en avlösare och säger till honom: ta med honom dit. Jag stod på ett ställe där jag skulle sätta fast gummilister med stötdämpare på 500:an. Jag skulle fästa den framför motorn, sätta på två bultar och dra åt dem med en grej.

Jag tog den där gummilisten med stötdämparen, uppifrån kom 500:ans karosseri, från andra hållet kom underredet med motorn, jag fäste stötdämparen, som väl vägde en så där tio kilo. Jag tog den från ett ställe där en annan satte ihop dem, och jag satte den på ramen, satte på bultarna. Jag skruvade fast dem med en sådan där bultpistol, trrr, trrr, snabbt två bultar och det hela fortsatte vidare medan nästa kom. Tjugo sekunder skulle det ta. Jag måste hålla takten. De första dagarna klarade jag inte av det och avlösaren hjälpte mig. Han hjälpte mig tre dagar.

Vid banden på Fiat handlar det inte om att lära in något, det gäller bara att vänja musklerna. Vänja dem vid ansträngningarna för att göra rörelserna och för att hålla arbetstakten. Att sätta fast en sådan där grej var tjugonde sekund innebar att man måste göra rörelser som var snabbare än hjärtslagen. Dvs. man var tvungen att röra ett finger, ögat, vilken kroppsdel som helst på tiondels sekunder. Moment som tog bråkdelar av sekunder, att välja ut två brickor, välja ut två bultar, dessa rörelser var moment som musklerna och ögonen skulle göra av sig själva utan att jag fattade några beslut. Jag skulle bara hålla takten på alla dessa rörelser så att de upprepades i tur och ordning hela tiden. Så länge man inte har vant sig vid takten, en tre, fyra dagar, klarar man inte av det.

När jag började vänja mig vid att göra det själv lämnades jag ensam av den som hjälpte mig. Jag la märke till att det måste ligga i deras intresse här inne att öka antalet moment. Många av de nykomna arbetarna jobbade en halv dag, en dag, tre dagar eller en vecka och stack sen. Bland de unga stack särskilt många på en gång när de hade insett vilket jävla skitjobb det rörde sig om. Vem fan har lust att stanna här längre, och så stack de. Sen var det ett antal andra som sjukskrev sig varje dag. Eftersom det fanns färre arbetare då för arbetet vid banden ville de få oss att göra många fler moment. Annars skulle de ha varit tvungna att hålla så mycket personal som de inte använde eftersom de aldrig var där. De tvingade mig att göra ett moment till. Jag började bli förbannad och så gjorde jag mig illa i fingret.

En nagel klämdes sönder lite grann, men det gjorde inte särskilt ont. Men jag smetade fett på fingret så det såg svart ut, som levrat blod. Nageln var svart, fingret var lite svart och jag ropade på avlösaren och sa till honom att jag

måste gå till sjukstugan. Avdelningschefen kom och sa: Vill du gå till sjukstugan? Ja, jag har gjort illa mitt finger. Men inte kan du gå till sjukstugan för ett sånt där finger. Jodå, jag ska gå dit. Du går inte dit. En annan chef kom, avdelningschefen för 500-banden. Det finns alltså en chef för karosseriavdelningen, en annan för 500, en för 850, en för 124. Och för 124, liksom för 500 och 850 finns flera monteringsband. För 850 finns fyra eller fem band, 500 har sex eller sju, 124 har två eller tre.

500-chefen kommer och säger: jag har ett förslag. Du får själv bestämma om du ska gå till läkaren, om du ska gå till sjukstugan med det där fingret eller stanna här. Om du stannar här får du göra ett lätt jobb. Om du går till läkaren och han inte sjukskriver dig så får du göra det tyngsta arbetet, ja, jag kommer t. o. m. att suspendera dig. Jag tar upp hans utmaning och säger: jag ska gå till läkaren. Han skriver på ett papper, för, jag måste ha ett papper för att gå upp till sjukstugan. Du får se sen, säger han hotande. Och jag gick till sjukstugan. När jag kom in där såg jag en arbetare som kom ut med armarna i bandage för han hade skurit sig. Går du hem? frågar jag. Nej, de godkände inte skadan. Vadå, har de inte godkänt dig med den där armen? Nej.

Jag blev genast arg och tänkte: då ska jag ha ut tio dagar med det här fingret, även om det inte är något med det. Han hade gjort sig verkligt illa och de säger: nej, du måste jobba. Vad är det, är vi galna, är vi i krig, är det kanske Vietnam det här. Med alla de här människorna som förblöder, som är sårade och som sätts i tvångsarbete. Jag gick in i sjukstugan och det kom fler skadade. Det var alltid fullt med folk inne i sjukstugan och det såg verkligen ut som ett krigssjukhus. Alla de här arbetarna som kom hela tiden, med sönderklämda händer, sår här och där, med något brutet. Det kom in en som hade fått brock och skrek. De bar honom till akutavdelningen och kallade på ambulans.

Jag kom in och började bluffa. Jag kontrollerade noga och tog på fingret för att veta när jag skulle vråla. När de rörde vid mitt finger började jag svära på dialekt, på napolitanska. Han som undersökte mig var från Torino och det gjorde ett visst intryck på honom. Om jag hade svurit på italienska hade det låtit som om jag läste upp något men när jag svor på napolitanska kunde han inte veta om jag spelade eller inte. Madonnafnask, du skiter på kuken min, herre jävlar, allt möjligt sånt sa jag. Men jag måste undersöka er, sa han. Håll er stilla. Var stilla. Jag har gjort mig illa i fingret, det är brutet. Och han: jag vill se om det är brutet, jag vet ju inte om det är brutet. Men det vet jag, jag känner att det är brutet. Jag kan inte röra det ordentligt.

En annan läkare kommer, den som tittade på den andre som hade fått brock, och han säger: det är bra, skriv ut ett papper, sex dagar. Sex dagar, säger han, om det fortfarande gör ont så skickar vi er till sjukhuset sen. Han skriver på papperet och jag går. Jag går till chefen och säger: han gav mig sex dagar. Chefen blir blå av ilska och tänker att den jäveln har lurat mig, han kommer att fira sex dagar på Fiats bekostnad. MALF skulle betala mig för de där dagarna. För det var inte som den försäkring som finns nu, den allmänna sjukförsäkringen, Inam. Fiats företagssjukkassa, MALF, betalade mer. Inam betalar inte de tre första sjukdagarna. MALF däremot betalade från första dagen. Det var ren idioti för Fiat att ha den där sjukkassan, sen har de faktiskt slopat den.

Så jag går hem då. Hemma tvättade jag aldrig fingret med det svarta fettet på. Jag tvättade det aldrig, rörde det inte och aktade mig för att ta något med det. Efter sex dagar hade det blivit lite svullet. Jag rörde det aldrig just för att det skulle svullna. Om man rör fingrarna blir de smidiga. Men om man får ett slag på ett finger och sen inte rör det någonsin så svullnar det verkligen och blir tjockare än de andra. Det svullnar inte mycket men det syns att det är lite tjockare. Och så är det slätare eftersom det inte har kommit i kontakt med någonting.

Jag gick tillbaka dit efter sex dagar och sa: titta på det här fingret vad det har svullnat. Jag tycker fortfarande det gör ont. Men kan ni inte arbeta? Nej, för vi arbetar med händerna. Om jag ska ta en bult eller ta pistolen – alltså det man skruvar i bultarna med och som kallas för pistol – så måste jag använda händerna. Antingen är jag uppmärksam på det jag gör, på bultarna jag ska ta, eller också får jag se upp med fingret så att det inte stöter mot något. Men nu måste jag istället tänka både på det jag gör och på fingret. Det kan jag inte göra. I så fall slutar det med att jag blir nervös efter tre timmars stötar hit och dit, jag blir galen och slänger något i huvet på någon. Jag kan inte göra det.

Läkaren anar att jag bluffar och han gör mig ett förslag: föredrar ni att gå och arbeta eller föredrar ni att jag ger er en remiss till sjukhuset? Nu gäller det att stå på sig, tänker jag, för remissen till sjukhuset kostar mer för dem. Han kan inte försvara att han skickar en arbetare till sjukhuset på grund av ett finger, det kan han inte. Han vill bluffa mig och tänker att den där han vill bara fira tre, fyra dagar till, det gäller att hota honom. Istället för att åka till sjukhuset föredrar han säkert att gå tillbaka till fabriken. På sjukhuset är det klippt för honom, det är klart, där kan man inte roa sig, man bara är där och det är allt.

Jag går hellre till sjukhuset, säger jag. Enligt mig gör fingret fortfarande ont, det är inte friskt än. Då säger han till en annan: skriv ett papper åt sjukhuset för den här mannen. Jag blev darrig och tänkte nu har han fått dit mig den jäveln. Jag stod där tyst och höll nästan på att säga: jag går och arbetar. Jag sträcker på halsen för att titta på pappret och jag ser att han håller på och sjukskriver mig sex dagar till. Jag säger ingenting, tar pappret och går. Han är tyst, jag är tyst och säger inte: då behöver jag inte gå till sjukhuset. Vi hade förstått båda medelbart att vi höll på att sätta dit varann båda två.

På så sätt fick jag tolv betalda sjukdagar och jag var nöjd. Jag hade lyckats bedra arbetet och arbetsorganisationen till fördel för mig själv. Men de där dagarna utan arbete visste jag inte vad tusan jag skulle göra av hela dagen. Jag gjorde en tur genom Valentino där hororna och bögnarna står. Jag drog runt planlöst, hade tråkigt och visste inte vad jag skulle göra fast jag hade pengar. De betalade mig nästan hundra tjugotusen lire i månaden på Fiat. Var fjortonde dag fick jag förskott och när jag tog ut det gav jag fyrtiotusen till min syster som jag bodde hos.

Jag hade tiotusen lire kvar, de där tiotusen slösade jag bort på två, tre dagar. Lite på grund av att jag inte hade någonting att göra, jag gick från ett kafé till ett annat och köpte serietidningar, Playmen, Diabolik. Jag gick på bio och visste inte vad tusan jag skulle göra. De där pengarna gjorde jag slut på utan att veta vad tusan jag gjorde. Jag var bara på det där sättet, jag tog igen mig efter ett skitarbete som hade tröttat ut mig. Det var ganska absurt, verkligen absurt. Jag insåg under de där tolv betalda sjukdagarna att jag inte ens kunde vila från arbetet och att jag inte visste vad jag skulle kunna göra i Torino.

Efter de tolv betalda sjukdagarna som jag i alla fall hade snutit Fiat på eftersom det inte var något fel på mig så gick jag tillbaka. De placerade mig att göra ljuddämpare och jag bestämde mig för att driva med den nye avlösaren som jag fick. För när man ska lära sig ett nytt moment har man också sin avlösare med sig för att han ska lära ut det. Jag ville driva med honom eftersom avlösare är svartfötter, det är folk som har jobbat där i tio år, i tre år. Han visade mig: trrr, trrr, trrr, gör nästa själv. Jag gjorde det: trrr och trasslade in mig. Jag låtsades att jag trasslade in mig med pistolen, jag låtsades att den kom i kläm vid bulten. Kom fort, ropade jag till avlösaren, kom och titta, jag klarar inte det här.

Å fan, fan, börjar han säga. Han var från Torino. De kallas för barott, de är från området runt Torino, bönder är de. De är än idag bönder som har jord och hustrun brukar jorden. De är pendlare, segt folk, tröga, utan fantasi, farliga. Inte fascister utan tröga. De var anhängare av KP, arbete och bröd. Jag som inte brydde mig om något kunde åtminstone ändra mig. Men de accepterade helt och hållet arbetet, arbetet var allt för dem, allt, och det visade de i handling. De stannade där och arbetade år efter år, tre år, tio år. På det sättet blir man gammal på en gång och dör snabbt. För att få några futtiga slantar som aldrig räcker blir man en idiot, en slav. Stanna i det där helvetes fångelset och göra ett arbete som förintar ens liv.

Hursomhelst börjar han misstänka att jag driver med honom. Då lämnar han sin plats och stoppar bandet. Cheferna kommer. När ett band stannar tänds ett rött ljus där det har stoppats och alla chefer kommer dit. Vad är det som händer? Han där vill inte jobba. Det är skändligt förtal, jag håller på och arbetar, jag klarar inte av det eftersom jag håller på och lär mig. Inte är jag lika klyftig som du, du har varit här i tio år, det är klart att en som du kan lära sig allt på en gång. Jag ville knäcka honom: Du är klyftig du, sa jag till honom, du har varit här i tio år och du förstår allt, för mig är det lite svårare. Och så har jag varit sjukskriven, det här fingret; hur ska jag göra?

Då säger chefen: jag har en känsla av att ni vill ta det lite lugnt. Ni måste ju inse att på Fiat måste man arbeta, här

får man inte vara slö. Om ni vill slöa kan ni gå till via Roma, där står alla era vänner. Jag vet inte om jag har vänner på via Roma, säger jag, i alla fall kommer jag hit eftersom jag behöver pengar. Jag håller på och arbetar, jag har inte lärt mig det här än, när jag har lärt mig det så kommer jag att arbeta. Kan ni ge mig sex dagar för att lära mig? Vadå, säger chefen, sex dagar för att lära er, men ni har ju redan varit här en månad. En månad ja, men jag stod på den där platsen, inte på den här. Nu måste jag få sex dagar för att lära mig och avlösaren ska vara med mig. Annars gör jag inte ett dugg.

Jag skulle dra åt bultar på ljuddämparen, nio bultar var det. Jag var tvungen att stå i åtta timmar med pistolen i handen, motorn kom förbi, jag skruvade och sen fortsatte den. En annan ställde fram ljuddämparen och satte på bultarna, jag skulle bara dra åt dem. Det var ganska lätt, men jag måste stå i åtta timmar med pistolen i handen eller på ena axeln, en tryckluftspistol som väger fjorton kilo. Och så tycker jag inte om arbeten där jag bara får använda ena handen eller ena armen och inte båda tillsammans. Man blir sned, med en axel si och en axel så, en muskel som är större och en som är mindre. Man deformeras verkligen. När man gör rörelser som i gymnastiken och rör på båda kroppsdelarna på samma sätt då tröttnar jag inte. Men av sådan här slags gymnastik blev jag utom mig. Jag satte pistolen på axeln och så oljudet: totototo to to to, jag orkade inte med det längre.

Jag hade redan tänkt att bryta med Fiat i alla fall. Jag ville hota dem. Vid min senaste sammandrabbning med avlösaren hade alla cheferna kommit tillsammans igen. Arbetarna hade slutat arbeta eftersom min avlösare hade stoppat bandet igen. De stod alla där och tittade på mig och jag tittade på cheferna. Och jag hotar dem, jag hotar chefen, avlösaren, den höge chefen som också hade kommit, den där översten. Tänk er för, säger jag, Fiat är inte mitt, försök få in det i era skallar. Jag har inte önskat det, jag har inte skapat det, jag står härinne för att tjäna pengar och det är inget mer med det. Men om ni hetsar mig och jävlas med mig slår jag er på käften allihop. Jag säger det där inför alla arbetarna. Jag hade hotat dem klart och tydligt men de ville inte ta några risker. För de visste inte hur jag tänkte, om jag menade allvar eller inte. Då tog den höge chefen till den faderliga stilen.

Ni har rätt, säger han till mig inför arbetarna. Men det är så att arbete är något viktigt, arbetet är något man måste sköta. Ni är lite nervös idag, det är klart, men vi kan inte göra någonting åt det, det här är inget sjukhus. Sök vård, säger han och kommer närmare, sjukskriv er säger han till mig inför arbetarna, stör inte folk som vill arbeta. Han vill oskadliggöra mig. Han oskadliggör mig och så avslutar han sitt tal: om du vill bråka, sjukskriv dig, dra åt helvete, stör inte folk härinne som jobbar och som vill jobba. Här finns inte plats för slöfockar, dårar, sjuklingar som inte gillar att arbeta. Samtidigt satte bandet igång igen och arbetarna tittade inte på mig längre.

Kampen

Allt det där hände innan jag lärde känna kamraterna utanför grindarna. En kväll kommer jag ut från Fiat och ser en student som säger: Vill du komma med till ett möte på baren där borta? Jag beslutar mig för att tycka att det är o. k. och säger att jag går med. Fan, jag har ingenting att göra, jag kan gå och se vad de vill de där idioterna, och vad de säger. Jag såg dem varje dag de där studenterna och jag tyckte att de var idioter. Jag visste ju inte ens vad de sa, jag läste inte något av deras flygblad.

Det var strejk då, som organiserades av fackföreningen. Det var de som ville komma i andra löneklassen, kranförarna och truckförarna. Det var de som strejkade där inne, några band på 124:an stod stilla. Arbetarna spelade kort, satsade pengar, slog vad. De läste eller stod bara där eftersom delarna inte kom. Två eller tre band stod stilla. När jag gick ut såg jag studenterna som delade ut flygblad och som talade om den där strejken. Men det där intresserade inte mig.

Jag går alltså på det där mötet i baren nära Mirafiori. Jag känner redan Mario och några studenter och jag säger till dem i vilken verkstad jag är och vad jag gör. Jag känner andra arbetare också och Raffaele, en från 124:ans avdelning,

som jag hade sett gå på möten varje kväll. Han sa att han kände ett åttital kamrater som var beredda att lägga av när han sa till. Å fan, tänkte jag, alla känner mig men ingen är beredd att lägga av när jag säger till. Men då så, säger jag till honom, om du känner åttio kamrater så kan vi sluta arbeta när vi vill. Vi kan lägga av imorgon. Vi arbetar inte mer, vi börjar kämpa från och med imorgon.

Mario och de andra studenterna stod med öronen på helspänn och lyssnade på vad vi sa, jag och den där Raffaele. Sen beslutar vi att göra ett flygblad för nästa dag. Och jag säger: o. k. vi gör ett flygblad till imorgon där vi säger att vi ska kämpa och att vi ska lägga ner arbetet. Jag vet inte vad det där flygbladet ska handla om. Kanske om andra lönegruppen också, vad vet jag. Eller kanske att vi ville ha pengar för matrasten. På Fiat finns ingen matsal och vi ville få pengarna som de hade lovat oss. Det måste bli något sådant krav.

Som på många andra fabriker tog vi med oss matlåda för att äta på Fiat. Jag menade att halvtimmen som det tog att äta skulle vi också ha betalt för eftersom vi arbetade under den halvtimmen också. När man står och arbetar tjuer sirenen, ooooooh, och då börjar man springa, går upp för trappor, kommer till sin korridor, till sitt omklädningsrum, kommer till sitt skåp, tar gaffeln, skeden, brödet och springer igen, går dit där matlådan finns och där det finns tvåtusen andra matlådor. Man tar sin matlåda, kommer till sitt bord, pratar, tatatatata, äter, ner igen, ooooooooooh, upp igen, springer, korridoren, omklädningsrummet, skåpet, lägger tillbaka sakerna, springer, en halvtimme, och så står man i verkstaden igen. Allt det där, fram och tillbaka till verkstaden, gör man springande, annars hinner man inte. Det är arbete, inte är det en rast. Det hör till produktionen.

Jag lyssnar på Raffaele som säger att han kan få åttio kamrater att sluta arbeta. Och jag säger till honom att vi bestämmer tid för ett möte imorgon, han med sina och jag med mina. Jag hade ingen som följde mig, men jag tänkte i alla fall: får se om de följer mig, jag måste pröva. Vi träffas med mina och dina, säger jag till Raffaele. Vi träffas vid bandterminalen och där håller vi ett möte och gör ett demonstrationståg. Vi varnar allt pack, alla strejkbrytare och avlösare för döden och hotar dem med hängning. Vi varnar dem och så gör vi en demonstration och skriker och sjunger. Vi får se vad fan vi kan åstadkomma, sen kan vi gå ut ur fabriken också. Med ett ord kamp, imorgon arbetar vi inte. O. k. det är bra. Då gör vi det här flygbladet då och delar ut det imorgon klockan ett utanför grindarna. När vi sen har kommit in pratar vi med kamraterna i omklädningsrummen och på vägen till omklädningsrummen. Nästa dag börjar vi dela ut flygbladen framför grindarna tillsammans med studenterna. Mario hade gjort ett plakat, som jag inte vet vad det stod på, arbetarmakt, arbetarklassen är stark, sådana saker. Jag satte igång att agitera utanför grindarna. Kamrater, idag måste vi lägga ned arbetet. Vi har arslat fullt av arbetet. Ni har känt hur hårt arbetet är, hur tungt det är. Ni har märkt hur ont det gör. De hade fått er att tro att Fiat var det förlovade landet, att det var Kalifornien, att det var vår räddning.

Jag har haft alla arbeten, murare, diskare, grävmaskinist. Alla har jag haft och Fiat är det vedervärdigaste. När jag kom till Fiat trodde jag att jag var räddad. Den där myten om Fiat och arbetet på Fiat. Istället är det avskyvärt, som alla arbeten, t. o. m. värre. Här ökar de takten för oss var dag. Mycket arbete och lite pengar. Här dör man så småningom utan att inse det. Det innebär att det är själva arbetet som är vidrigt, alla arbeten är vidriga. Det finns inget arbete som är bra, det är själva arbetet som är avskyvärt. Om vi vill få det bättre här och idag så får vi det inte genom att arbeta mer. Utan genom kamp, genom att inte arbeta längre, det är bara så vi kan få det bättre. Vi vilar lite och gör den här dagen till en festdag. Jag talade dialekt eftersom alla var napolitaner, från södern. Så att alla förstod, det officiella språket där var napolitanska.

Sen går vi in och när vi gör det får jag en idé. Jag tar plakatet från Mario, jag vet inte ens ordentligt vad fan det står på det. Jag får en strålande ide och går in på Fiat med plakatet. Jag går in med plakatet i ena handen och kortet i det andra. Därför att man måste visa sitt kort om man ska in så att de kan se om man är anställd eller inte. Annars kan det komma in en bandit, vem vet, en som vill kasta en bomb. Den förste vakten tittar förvånat på mig och gapar. För första gången i sitt liv ser han ett plakat inne på Fiat. Ett plakat som kommer in lagligt genom grindarna med Fiat-kortet i

handen. Vaktchefen kommer emot mig och säger: stanna. Menar ni mig? Javisst, vad gör ni med det där plakaten?

Med det här, säger jag, jag håller upp det. Vet ni inte att man inte får komma in med plakat? Var står det skrivet då? I reglementet står det inte att man inte får komma in med plakat så jag går in. Nej, ni får inte gå in. Men det är ju rena godtycket, här håller ni på och bestämmer själv att man inte får komma in med plakat, men jag tänker faktiskt gå in. Jag tycker om det här plakaten och jag tar det med mig. Nej, man får inte komma in med saker som inte har med arbetet att göra. Varför kommer den där in med Idrottsbladet då? Vad har Idrottsbladet med arbetet och arbetarna att göra? Det här plakaten angår åtminstone arbetarna, den där tidningen angår ingen. Det struntar jag i, vill ni följa med här. Och jag säger: Om jag lägger ifrån mig plakaten får jag komma in då? Ja, lägg ifrån er plakaten. Titta, jag lägger det här utanför grindarna. Är det bra så?

Jag går in. Vaktchefen ropar på mig igen: Var vänlig och följ med. Vart då? Jag måste gå och jobba. Följ med här tack. Då tar jag tag i slipsen på honom och säger: du kan följa med mig istället. Jag drar lite i honom, sen sparkar jag honom i skrevet, en spark till i magen och så kastar jag honom på marken. Sluta jävlas, säger jag, idag kämpar vi, idag kan ni dra åt helvete allihop. Alla arbetare som var på väg in börjar skrika: oooooooh, som de där arabiska stammarna. Alla applåderade mig. Sen sa de: stick nu så att de inte identifierar dig. Jag stack in och gick till omklädningsrummet: Kamrater, idag kämpar vi, vi går in allihop och ställer till med ett stort bråk.

Alla blev bleka i ansiktet. Det var för provocativt för dem. De hade aldrig kämpat. Facket visade sig aldrig där. Den där jäveln var kommer han ifrån, tänkte de, den där dåren som säger att vi måste kämpa. Jag väntade i alla fall på dem nedanför trappan: Idag måste vi kämpa. Men vad ska vi göra? Vi går ned och istället för att gå till banden bildar vi en grupp allihop vid terminalerna. Men de ville inte gå. De var frustrerade, de var blockerade, de förstod inte och alla gick till banden. De hade Fiat-neurosen.

Vad är det för en neuros? Varje Fiat-arbetare har ett grindnummer, ett korridornummer, ett omklädningsrumsnummer, ett skåpnummer, ett nummer på verkstaden, ett nummer på bandet, ett nummer på det han ska göra, ett nummer på de pjäser han tillverkar. Med andra ord är han helt numrerad, hans arbetsdag uttrycks och organiseras av den där serien av nummer som syns och av andra nummer som inte syns. Av en rad numrerade och obligatoriska saker. Att vara där inne betyder att man måste göra på ett visst sätt med sitt nummerkort när man går genom grinden, sen måste man ta till höger uppför den numrerade trappan och sen gå genom den numrerade korridoren. Och så vidare.

I matsalen t. ex. arbetarna väljer automatiskt sina sittplatser och deras platser förblir alltid desamma. Man är ju inte organiserad i matsalen så att man måste sitta på samma plats jämt. Det är alltså verkligen något vetenskapligt, det där, något konstigt. Jag har alltid ätit på samma stol, vid samma bord, med samma människor, utan att någon någonsin har satt oss tillsammans. Det är alltså vad neurosen innebär för mig. Jag vet inte om jag ska kalla det neuros, om det ordet passar. Men för att stå ut därinne måste man göra sådär, för annars står man bara inte ut.

De som jag hade talat med om att vi skulle kämpa gick inte med på det, de visste inte vad de skulle göra. De förslag som gavs dem förstod de inte på en gång. De anade att det jag föreslog var riktigt men de visste inte hur det skulle genomföras. De förstod inte att det viktiga var att vi ställde till med ett riktigt bråk allihop tillsammans. Jag blev arg. Inte därför att jag skulle få sparken för det jag hade gjort, jag ville faktiskt avskeda mig själv, jag väntade bara på en anledning. Jag hade varit på Fiat i tre månader och jag stod inte ut längre. Det var i maj, det var redan varmt och jag ville åka tillbaka ner och bada.

Inte blev jag arg för att jag skulle bli avskedad. Det skulle jag säkert bli, men jag struntade i det. Det var lätt att identifiera mig som jag såg ut. Jag hade mustasch, vita skor och blå skjorta, blå byxor, jag var lätt att känna igen. Jag stod där likadan som när jag gick in på fabriken utan att ha klätt ut mig. Dvs. utan att ta fram ur skåpet de gamla skorna, de gamla byxorna, den gamla tröjan och byta om som man alltid gjorde. Jag hade gått in som jag var på gatan med mina rena vita skor, finklädd, jag hade gått in så i verkstaden fast besluten att inte arbeta. Men jag var arg på

grund av att jag inte hade lyckats övertyga de andra.

Jag går och tar en coca-cola i automaten, dricker ur den och kommer försent till monteringsbandet. Man ska alltid komma lite tidigare till bandet, aldrig försent. Där fanns redan chefen, den andre chefen, båda står och tittar på mig. Jag kommer fram dit och chefen säger: ni håller på att gå oss på nerverna. Här ska man komma i tid, ni får böta med en halvtimme. Gör vad fan du vill, säger jag till honom, du har redan sparkat mig i arslet tillräddigt, du och Fiat. Dra åt helvete annars slänger jag något i skallen på dig. Gör de där jävla skitbilarna själva, jag skiter i det.

Och alla arbetarna stod där runt omkring och tittade på mig och jag sa till dem: men ni är ena idioter, ni är slavar. Dom måste slås ned de där vakterna, de där fascisterna. Vad fan är det för kryp, spotta dem i ansiktet och gör vad ni vill. Det är som i lumpen här. Ute måste vi betala om vi går in på ett kafé, vi måste betala på spårvagnen, vi måste betala bostaden, betala allt. Och här inne vill de dessutom kommendera oss. För lite pengar som inte räcker till något, för ett jobb som gör att vi dör och inget annat. Vi är galna. Det här är ett skitliv, de som sitter i fängelse är friare än vi. Vi som är fastkedjade vid de här vidriga maskinerna, som aldrig kan röra oss, med plitar runt omkring oss. Det fattas bara att de piskar oss också.

Jag började i alla fall arbeta, motvilligt för jag ville kämpa. Jag ville göra någonting och inte stå där. När jag står där hör jag tjut långt bortifrån. Karosseriverkstäderna är jättehallar som man inte ser slutet på, där bullret är enormt, man kan inte höra en människoröst. Arbetarna måste alltid vråla när de ska tala med varann. Jag hör bråk och skrik och tänker att det är kamraterna som börjar demonstrera. Man förstod inte vad det var, man såg ingenting. Jag lämnar min arbetsplats, går förbi alla band, går tvärs över där alla andra bilar står och kommer fram till kamraterna. Jag börjar också skrika tillsammans med dem. Men de konstigaste saker vrålade vi, som inte hade ett dugg att göra med allt det här, för att bryta med alltihop: Mao Tse Tung, Ho Chi Minh, Arbetarmakt. Och andra saker som inte alls hängde ihop med någonting där men som vi tyckte om att säga.

Sånt som Leve Gigi Riva, Leve Cagliari, Leve fittan, skrek vi. Vi ville skrika sånt som inte hade något att göra med Fiat och med allt det vi måste göra här inne. Därför skrek allihop Mao och Ho Chi Minh fast det var folk som inte alls visste vem Mao och Ho Chi Minh var. Eftersom det inte hade ett dugg med Fiat att göra och vi tyckte om det. Och vi börjar demonstrera. Vi var ett åttital arbetare. Undan för undan som vi gick förbi banden blev tåget bakom oss allt större. Vi kommer till ett ställe där det finns kartonger. Vi river sönder några och skriver på dem med krita. Kamrater, kom loss från banden, er plats är hos oss. På en annan skriver vi: Arbetarmakt. På en annan: För arselslickarna: Arbete. För arbetarna: Kamp. Och vi gick vidare med de tre plakatet.

Tåget började bli större och fackföreningsfolk kom. Det var första gången jag såg dem på Fiat. De sätter igång: Kamrater, vi behöver inte driva vår kamp nu. Vi ska kämpa i höst tillsammans med hela arbetarklassen, tillsammans med alla andra metallarbetare. Det innebär att försvaga kampen, om vi kämpar nu hur ska vi då göra i oktober. Vi säger till dem: kampen måste föras nu, för nu är det fortfarande vår och sommaren är kvar. I oktober kommer vi att behöva rockar, skor, betala värmen i våningarna, betala barnens skolböcker. Därför kan arbetaren inte kämpa på vintern, han måste kämpa på sommaren. På sommaren kan man sova ute också, det kan man inte på vintern. Och så vet ni väl också att Fiat har flest order inne på våren, om vi slutar arbeta nu så sätter vi dit Fiat, i oktober gör det dem inget alls.

Folk från fackföreningarna börjar bilda smågrupper, splittrar oss och bryter upp tåget. Vi är ett tjugotal som bildar ett nytt tåg på ett annat ställe och får med oss andra kamrater. Efter två timmar har vi lyckats stoppa alla banden. Just då kommer chefen för Karosseriverkstäderna, översten. Vi var i verkstad 54 då, men alla band stod stilla eftersom vi hade gått till de andra verkstäderna på karosseriavdelningen och stoppat alltihop. Översten kommer, massan av arbetare vek undan och alla drar sig in bland monteringsbanden. Bara vi stod kvar där, femton stycken med plakat i handen. Jag inser att det är dags att ta itu med honom direkt, annars kommer vi att tappa ansiktet helt och hållet.

Han kommer fram till oss och jag går emot honom med plakatet riktat mot hans ansikte. Jag ställer ner det en

halvmeter framför näsan på honom och han läser det. Jag minns inte vilket plakat det var, vad det stod på det, det brydde jag mig inte om. Jag tänkte bara på att få honom att dra åt helvete. Att få honom att förstå att han inte kunde ingripa mot oss. Han ser att jag inte viker undan och att jag har ställt mig mitt framför honom och så säger han: Vad är det här för några plakat? Är det grönsakspriserna? Har vi hamnat på torget? Nej, säger jag, det är plakat som går mot arbetsköparnas intressen, därför har vi gjort dem. De bildar en liten grupp, karosseriingenjören och de andra arbetarna. Runt ingenjören stod väl femhundra arbetare som nickade instämmande hela tiden. Han talade och arbetarna sa ja, ja. Facket bildade små grupper vid de andra karosseribanderna och vi hade blivit en liten isolerad grupp på femton kamrater.

Kamrater, säger jag då, vi måste ingripa nu annars isolerar de oss och knäcker oss. Vi måste ingripa där ingenjören står och pratar för han är det viktigaste bytet. Knäcker vi honom inför arbetarna då kan vi reparera skadan. Om vi knäcker det kapitalistiska styret av den här gruppen så har vi ordnat det. Vi går fram, ingenjören pratar och jag säger: Kan jag också delta i den här diskussionen? Varsågod, tala ni med, vad vill ni säga, säger han. Jag vill bara säga en enda sak: vad har ni för produktionsbonus? Det är en sak som inte angår er, säger ingenjören.

Visst angår det mig. Det angår mig eftersom vi får ut en produktionspremie på max . . . jag vet inte ens hur mycket jag får ut. Jag tittar aldrig efter vad det står på lönebeskedet, grundlön, ackord, ersättningar och sånt. Jag tar bara pengarna, utan att läsa vad det står, det intresserar mig inte, det är pengarna som intresserar mig. Säkert är att vi får ut max fem, sex procent, sju procent. Hur mycket får ni ut då? Det har ni inte med att göra. I förhållande till våra små procentsatser, fortsätter jag, så får ni ut belopp på flera miljoner lire i produktionsbonus, beroende på den årliga bilproduktionen som vi står för. Det är därför ni har intresse av att få oss att producera mer och mer. Medan pengarna och arbetet inte förändras för oss. Är det så eller inte?

Jag upprepar att det här inte angår er. Vadå, angår det inte mig? Ni gör er miljoner med mitt arbete och sen tycker ni att jag inte ska bry mig om det. Det är ni som tjänar pengarna eftersom produktionsbonus blir allt högre ju högre löneklass man befinner sig i. Alltså allteftersom man är avlösare, förman, chef, eller Agnelli. Agnelli får naturligtvis ut största produktionsbonus. Jag vände mig till arbetarna: Vet ni hur mycket pengar han får ut i produktionsbonus? Vet ni varför han inte vill säga det till mig?

Nu sticker översten emellan och ropar: Har ni klart för er att jag har studerat, att jag är ingenjör? Nej, det visste jag inte, säger jag. Men visste ni att vi struntar i om ni har studerat? Vi går inte med på att ni ska ha mer rättigheter än vi. Har era föräldrar lärt er hur man betar sig, egentligen, säger han. Nej, det har de inte lärt mig, har era lärt er hur man uppför sig? Det har de lärt mig. Förresten, har ni gjort militärtjänsten? Nej, det har jag inte, hurså, vad har familjen och militärtjänsten med det här att göra? Det har med det här att göra eftersom föräldrarna ska lära en att uppföra sig väl och att respektera personer med mer utbildning. Och om ni hade gjort er militärtjänst så skulle ni ha förstått att det överallt finns en viss ordning som måste respekteras. Om man inte respekterar den ordningen så är man en anarkist, en kriminell, en dåre.

Det är möjligt att jag är en dåre, men det är ett faktum att jag inte tycker om att arbeta. Se där, se där, skriker han, hörde ni det där, hörde ni det där, alla de som strejkar tycker illa om att arbeta. Varför står då alla hellre här och pratar med er istället för att stå vid bandet och arbeta? Det syns att alla de som står här också tycker illa om att arbeta. Vad som helst är tillräckligt, bara de hittar en ursäkt, t. o. m. att stå och lyssna på en som talar, om de kan slippa jobba. Arbetaren tycker inte om att arbeta, arbetaren är tvungen att arbeta. Jag är inte här på Fiat för att jag tycker om Fiat, det finns inte ett piss som jag tycker om hos Fiat, jag tycker inte om bilarna vi gör, inte om cheferna, och inte om er heller. Jag är här för att jag behöver pengar, på Fiat.

Vad jag kan förstå kommer ni att vara kvar här ganska kort tid, säger översten. Jag har fått veta att en vakt har blivit nedslagen utanför. Om jag får reda på vem det är som gjort det ska han få betala dyrt. Ni behöver inte gå långt för att upptäcka vem det var, säger jag, jag har aldrig gillat spågummor. Jag vet att jag kommer att få betala för det, men det

bryr jag mig inte om. Jag slog ned honom i morse och jag kan slå ned någon annan ikväll. Han känner att det ligger sparkar i luften och sticker iväg bort från oss arbetare på en gång. Eftersom framför honom hade vi femton ställt oss och bakom honom stod alla de andra arbetarna. Han sticker sin väg, men först frågar han mig: vad heter ni? Jag säger mitt efternamn och mitt förnamn, min chefs namn, att jag är från verkstad 54 och att jag alltid står till hans förfogande. Jag säger allt på det där sättet för att visa att jag inte är rädd för honom. Jag ska nog se till att ni får betala för det här, vänta och se bara. Men dra åt helvete din fula jävel, ska jag betala så får det bli en annan gång.

Han går sin väg och arbetarna vrålar: ehhhhhhhhh, och alla applåderar. Du är fantastisk, du knäckte honom, han är en riktig jävel, han ville få dit oss allihop. Det är bra, det är bra, säger jag, nu är det gjort, men nu måste vi demonstrera. Vi måste sätta igång ett jävla liv som aldrig tar slut, vi måste slå sönder alltihop här inne. Vi sparkade mot materiallådorna för att göra oväsen, ett våldsamt oväsen, dududud dududu dududu, i två timmar förde vi oväsen. Då och då höll vi ett stormöte, ena gången vid norra ändan av bandet, andra gången vid södra ändan. Vi gick tvärs över banden och skrek alla tillsammans: Mer pengar mindre arbete. Eller: Vi vill ha allt. Vi gick upp och ned längs banden och höll stormöten.

Så där höll vi på tills kvällen. På kvällen gick jag för att stämpla ut. Mitt kort fanns inte där, de hade tagit det. Jag gick till förmannen och sa: var är mitt kort? Vadå, är det inte där? säger han. Var inte lustig, svarar jag, var har ni gjort av det? Jag vet inte var det är, säger han, om det inte finns där betyder det att ni ska vänta lite och sen får vi se. Jag väntar väl då. Under tiden går alla arbetare ut, allihop går sin väg ut. Jag kände det som om det bara var jag kvar på hela Mirafiori. Medan jag står där går en chef förbi ut, en till, och ytterligare en. Det stinker vakt här, tänker jag. Var är mitt kort? Ni ska komma med upp på kontoret.

I helvete att jag går till kontoret. Jag kommer in i fabriken imorgon igen med eller utan kort. Men till kontoret går jag inte. Om översten har något att säga till mig får han komma själv och säga det här i verkstaden. Jag har inget att säga till honom, det är han som vill säga något till mig. Och jag sticker snabbt iväg. Jag behövde ju inte tvätta mig och byta om eftersom jag var klädd som när jag hade kommit in. Jag sticker snabbt för att inte bli sist kvar. Arbetare som hade tvättat sig och bytt om kom ut från omklädningsrummen. Jag förenar mig med mina kamrater och säger: de vill ta mig för att ange mig för polisen. De griper mig vid utgången, stoppar en järnbit i fickan på mig och kallar sen på polisen och anmäler mig för stöld, det är så de gör.

Allt var organiserat. De skulle ha fått tag på mig, stoppat en järnbit i fickan på mig, vilken järnbit som helst, en bult, en skiftnyckel. De skulle ringa polisen: vi överraskade honom när han höll på att stjäla och imorse slog han ned en vakt. De skulle ha gett mig tre år. De ville få fast mig till varje pris. Jag gick framåt tillsammans med kamraterna. Vi får vara försiktiga vid utgången. För vid utgången pekar en vakt på dig, tar med dig in i ett rum, letar igenom din väska och kroppsvisiterar dig. Om de pekar på mig, säger jag till kamraterna, så går jag inte in för visitering, går jag in så är det klippt för mig. Vi fortsätter, när vi kommer fram till grindarna ser jag chefen, min chef mitt bland vakterna, fem vakter. Chefen säger: det är han, den där.

En vakt kommer fram, antagligen den som utsetts till slagskämpe för det här tillfället, och säger: du, nej ni, de säger alltid ni på Fiat, kommer med mig här. Vem då, jag? Varför ska jag komma? Kom med mig. Jag vill inte komma. Kom med mig. Jag vill inte komma. Kom med mig. Jag vill inte komma, vad vill du mig? Varför det, har ni aldrig varit med om visitering? Jodå, men ikväll har jag inte lust, och förresten har jag ingen väska, jag har bara tröjan på mig. Jag drar upp tröjan över min bara överkropp. Jag har byxor och det är allt, jag har ingenting på mig, ser du det? Hej då. Kom hit, vrålar han.

Han tar tag i kragen på mig, det skitiga odjuret, och drar i mig. Jag funderar ett ögonblick på vad tusan jag ska göra. Jag låtsas gå med honom. Sen sätter jag krokben för honom och knuffar till honom med axeln. Pladask, han faller som en koskit på marken. Jag sparkar honom i skrevet. Två andra vakter kastar sig över mig. Den förste vakten håller fast mig underifrån och de där två var över mig. Med sparkar och armbågar lyckas jag kasta de två andra från mig. Nu låg

jag tvärsöver dem men med huvudet nedåt och det höll det där odjuret fast. Då drar en kamrat i armen som den där jäveln håller om mig som en munkavel. Jag drar loss hans arm, stiger upp och spottar honom i ansiktet. Och så sticker jag. Sen hugger de kamraten och avskedar honom eftersom han hade hjälpt mig.

Och jag kom ut. Jag kom ut och där fanns så många arbetare och studenter utanför. Framför grindarna stod alla kamraterna och talade om kampen. Där fanns kamrater som sa att jag hade gjort rätt när jag slog ned vakten. Att den här dagen hade varit en stor kampdag och att de var mycket nöjda. Sen höll vi möte och allt sånt. Arbetarna kom i massor till kaféet, de var så många att alla inte kom in. Där lärde jag också känna Emilio och Adriano, alla kamraterna. Vi var så många den kvällen att vi beslöt att hålla mötena på universitetet. Och det blev början till de stora striderna på Fiat. Torsdag den 29 maj var det den där dagen.

ANDRA DELEN

*

Lönen

På Fiat hade det satt igång två veckor tidigare. Efter Battipaglia-strejken, som fackföreningarna på Fiat försiktigtvis hade avslutat efter tre timmar, hade striderna börjat. Den 11 april hölls det första politiska stormötet med 1500 arbetare från Mirafioris södra pressar. Det var första gången Fiat-arbetarna utnyttjade tillfället för att kämpa mot arbetsköparens planer, som går ut på att skapa arbetslöshet och svälta ut människorna i södern, att skapa en enorm reserv av unga och tvinga dem att ge sig iväg, till militärtjänsten och till arbetet i nordens fabriker. Ett arbete som nästan blev ett privilegium, en gåva från arbetsköparen. Låta oss komma och sova på järnvägsstationerna eller på varann i rum med ockerhyror.

Det var en arbetare från underhållsverkstäderna som förklarade det efter proteststrejken mot skotten i Battipaglia. Han steg upp på ett bord i matsalen och förklarade varför sydlänningar är tvungna att resa norrut. Ledningen tar till den vanliga åtgärden: den där arbetaren förflyttas till Mirafiori-Nord för att isoleras från alla andra. Men redan tisdagen den 15 diskuterar en grupp arbetare saken på ett annat möte. De talar om det i matsalen, kräver arbetsnedläggelse och tvingar företagsnämnden att se till att den där arbetaren får komma tillbaka till sitt ursprungliga lag. Jag kände inte till allt det som hade hänt. Jag fick reda på det senare när jag diskuterade med kamraterna. Efter att ha lagt av med arbetet för alltid. Efter kalabaliken som jag ställde till med den där dagen på Mirafiori.

Strejker sätter igång på underhållsverkstäderna inom två dygn, två timmars strejk per skift för ändrad lönegrupp och minimilönstillägg. Kravet är att tredje lönegruppen slopas på underhållsverkstäderna. För att få med arbetarna i första lönegruppen i kampen kräver fackföreningen även en höjning av minimilönstillägget. Arbetarna beslutar omedelbart om arbetsnedläggelse. Facket bromsar. Under den här perioden prövar man sig fram. Inom loppet av bara en månad kommer kampen att stegvis spridas till alla Mirafioris avdelningar.

Hur fungerar Mirafiori? Det första av de stora produktionsleden går från gjuteriet där motordelarna, motorblocket och topplocket av aluminium, tillverkas. Därifrån till den mekaniska avdelningen där motorerna monteras och kompletteras med andra delar. Sen går motorerna till sammansättningsavdelningarna, till monteringsbandet. Det andra produktionsledet startar vid pressarna där de färdigvalsade karosseridelarna stansas. Därifrån går de till monteringen där de svetsas ihop och lackeras. Medan underredet löper på bandet monteras motorn och de mekaniska delarna.

Bilarna putsas av, däckerna sätts på och till slut kommer de ut på gården.

I mitten av maj börjar truckförarna strejka. För att reserverna ska ta slut och för att strejken ska påverka de avdelningar som truckförarna förbinder med varann genom interna transporter så strejkar alla tre skiften. Klockan tolv första dagen skjuter Fiat fram sitt första bud: fyrtio lire i timmen i påslag för alla truckförare i tredje lönegruppen så att hierarkin kan räddas med en skillnad av tio lire till andra lönegruppen. Truckförarna på Mirafiori-Nord förkastar budet.

Måndagen den 19 maj strejkar hela första skiftet truckförare igen. Arbetarna bryter ned uppsplittringen i arbetslag och börjar hålla verkstadsmöten. Verkstadschefernas förslag att sända en arbetardelegation till ledningen för att förhandla förkastas. Truckförarna svarar att det skulle passa dem bättre att Fiat sände sina representanter till arbetarnas stormöten. På stormöten slår arbetarna fast att det viktiga är lönekravet.

Vad är en arbetarlön? Jag läste aldrig lönebeskedet eftersom jag struntade i det. Men där står uppskrivet alla olika delar av lönen som arbetaren får av arbetsköparen. Arbetsköparen delar framförallt upp lönen i två delar. Den första är grundlönen som motsvarar antalet arbetstimmar arbetaren har gjort i fabriken. Den delen, som borde vara den enda lönen, är mycket låg, den räcker inte till existensminimum för arbetaren. Sen finns den andra delen av lönen, den s. k. rörliga delen. Inom den rörliga delen kan det finnas olika beteckningar: produktionsbonus, närvarobonus, prestationstillägg, diverse tillägg osv.

Allt detta har bara som syfte att knyta arbetarens lön till arbetsköparens produktion. Prestationstillägget t. ex., det är lönen för det antal produkter arbetaren har gjort. Arbetaren måste alltså alltid ligga i och lyda chefernas order. För det är de som bestämmer över den rörliga delen av lönen som är absolut nödvändig för att arbetaren ska kunna leva. Det gör det möjligt för arbetsköparen att behålla den politiska kontrollen över arbetarklassen. Att få arbetarklassen att gå med på att själv delta i sin egen utsugning. Det är också anledningen till att arbetsköparen och fackföreningen när vi kräver ökning av grundlönen alltid vill höja den rörliga delen istället.

Ju mer arbetsköparen höjer den rörliga delen av lönen, desto mer knyts arbetaren till produktionen och desto mer ökar arbetsköparens politiska kontroll. Men vi kan klämma åt arbetsköparen genom att själva begränsa prestationen, dvs. göra färre delar än vi borde. När arbetaren arbetar mer tjänar alltid arbetsköparen mer i produkter än de pengar han i utbyte ger arbetaren. De pengar däremot som arbetaren förlorar om de själva begränsar produktionen är många gånger mindre det arbetsköparen förlorar i produkter. Arbetsköparen drabbas alltså hårdast.

Det är den rörliga delen av lönen, alltså den som betalar längden arbete arbetaren presterar. Sen finns den s. k. vertikala lönestrukturen, dvs. skillnaden i lön mellan den ene och den andre arbetaren beroende på att de utför olika slags arbeten. Det är systemet med kvalifikationer och lönegrupper och andra medel som arbetsköparen använder om och om igen för att splittra arbetarna. Kvalifikationstillägg, meritillägg, differentierat minimiillägg, job evaluation och föråldrade metoder som extra påslag och svart lön. Allt det där är betalning för kvalitén på arbetet som utförs. Men att det slags arbete en arbetare utför har skiftande värde, dvs. betalas mer eller mindre än en annan arbetares arbete, är en helt kapitalistisk uppfinning. Det har arbetsköparna hittat på för att ha i sin hand ytterligare ett instrument för att kontrollera arbetarklassen politiskt. Man ska inte glömma att partiet och fackföreningen är med på den här kapitalistiska uppfinningen. De anser också att det är riktigt att de pengar arbetaren får alltid grundas på kvalitén på arbetet som han utför.

Alla de här löneskillnaderna gör det möjligt för arbetsköparen att bedriva en ständig utpressning mot arbetaren: om du vill räknas som specialiserad arbetare, om du vill få det bättre måste du vara snäll, du får inte bråka, du får inte strejka osv. Det gör det också möjligt för honom att splittra arbetarna i kampen för då ställer alla olika krav beroende på deras olika kvalifikationer och lönegrupper och så kämpar de splittrade. Och arbetsköparen har alltid fackföreningen som står till tjänst med att skriva under de olika procenthöjningarna för olika kvalifikationer och lönegrupper.

Sen är det frågan om arbetsdagen. Åtta timmar, om inte nio eller tio, som helt förstör arbetaren. Så att på den så

kallade fritiden har han ingen kraft kvar för att tala med de andra arbetarna och organisera sig politiskt. Varför vill arbetsköparen alltid ha kvar de långa arbetsdagarna? Framförallt för att ha den politiska kontrollen även utanför fabriken. Att få arbetarna att producera mer kommer i andra hand. Men arbetarna av idag förkastar arbetet, de vill ha färre arbetstimmar för att kunna organisera sig politiskt.

Och sen har vi anställningsförhållandena, dvs. uppdelningen av arbetskraften i två sektorer som arbetsköparen har skapat. Å ena sidan arbetarna, å andra sidan kontorspersonal och tekniker. Reglerna för sjukfrånvaro t. ex. är utarbetade för att tvinga arbetaren att arbeta. Om han är frånvarande mindre än tre dagar går han miste om hela lönen. Så är inte reglerna för tjänstemännens sjukersättning. Det här är utarbetat för att hindra arbetaren från att stanna hemma när han inte har lust att arbeta.

Eftersom arbetarnas materiella och ekonomiska krav har som enda syfte att tillfredsställa de behov de har för att kunna leva så tar de ingen hänsyn till arbetsköparens krav. De bryr sig inte om produktionen som bestämmer i vilken mån deras behov kommer att tillfredsställas. Alltså är det klart att det politiska problemet gäller att alla tillsammans angripa de vapen för politisk kontroll som arbetsköparen har i sin hand. Angripa de instrument han använder för att binda arbetarklassen och få den att gå med på de krav som hans produktion ställer och få arbetarklassen att delta i sin egen utsugning.

Det vapen arbetarna har för att förhindra arbetsköparens utsugning är att förkasta lönen som kompensation för en viss mängd arbete av en viss kvalitet. Alltså förkasta bandet mellan lön och produktion. Att kräva en lön som inte längre bestäms av arbetsköparens produktion utan av arbetarnas materiella behov. Det innebär samma höjning för alla av grundlönen. De materiella stimulanserna däremot som ackord, lönegrupper osv. betyder bara att arbetaren deltar i sin egen utsugning. Och vem är det som säljer sig och köpslår med arbetsköparen om lite mer pengar till arbetaren i utbyte mot ytterligare politiska kontrollinstrument? Det är fackföreningen. Som alltså själv blir ett instrument för politisk kontroll över arbetarklassen. I kampen för sina ekonomiska och politiska mål kommer arbetarklassen alltid att stöta ihop med fackföreningen. Därför att när arbetarna inte längre vill ge mer politisk kontroll åt arbetsköparen i utbyte mot ekonomisk vinning, då blir fackföreningen, som har spelat horans roll och köpslagit om bytet, satt ur spel av arbetarna.

Ur det här kommer arbetarnas krav på att få en garanterad lön oberoende av produktionen. Därför kräver arbetarna en höjning av grundlönen utan att invänta avtalets utgång. Därför kräver arbetarna omedelbart 40 timmars arbetsvecka, 36 för skiftarbetarna, betalda som 48. Därför kräver arbetarna att omedelbart jämföras med tjänstemännen. Bara för att vi går in i fabriken vill vi ha etthundratjugotusen lire i månaden i garanterad minimilön:

Därför att vi behöver de där pengarna för att kunna leva i det här skitsamhället. Därför att vi inte längre vill slita ryggen av oss på ackordet. Därför att vi vill göra oss av med splittringen bland arbetarna som arbetsköparen skapat. Därför att vi vill stå enade för att kämpa bättre. Därför att då kan vi lättare vägra att gå med på arbetsköparens arbetstakt. Därför att mer pengar i grundlön innebär bättre möjligheter för kampen. Vi vill omedelbart ha 40 timmars arbetsvecka, 36 för skiftarbetarna, betalda som 48:

Därför att vi inte vill tillbringa hälften av vårt liv i fabriken. Därför att arbetet är skadligt. Därför att vi vill ha mer tid för att organisera oss politiskt. Vi vill omedelbart bli jämställda med tjänstemännen:

Därför att vi vill ha en månads semester. Därför att vi vill att kampen mot arbetsköparen ska föras av arbetare och tjänstemän tillsammans. Därför att vi vill kunna stanna hemma utan att gå miste om hela lönen när vi inte orkar arbeta mer.

Ungefär klockan halv tolv måndagen den 19 lyckas truckförarna på Mirafiori-Nord sätta sig i telefonförbindelse med kamraterna på Mirafiori-Syd. En halvtimme senare lägger truckförarna på Mirafiori-Syd ned arbetet och de strejkar till halv tre. Andra skiftet strejkar två timmar för femtio lires höjning. Om de erbjuder oss 50 lire kräver vi 70, säger

de. Fackföreningarna har tänkt sig att truckförarna ska strejka två timmar i början på varje skift nästa dag. Arbetarna strejkar tre timmar både i första och andra skiftet. Onsdagen den 21 lyckas cheferna stoppa första skiftets strejk efter sex timmar. Men innan dess börjar kranförarna strejka med krav om kvalifikationerna. Deras strejk varar två timmar och stoppar tillförseln av delar till monteringsbanden.

Torsdagen den 22 maj sprider sig truck- och kranförarnas kringgående rörelse för första gången till de fasta avdelningarna. Arbetarna vid de stora pressarna går med i kampen. Fackföreningen beordrar två timmars strejk i varje skift. Första skiftets strejk från klockan tio till klockan tolv börjar med en demonstration inom avdelningen som rycker loss från maskinerna de arbetare som fortfarande arbetar. Samtidigt misslyckas Fiats sista försök att motverka de flaskhalsar som skapats av de första strejkerna. På morgonen försöker cheferna driva upp 124:ans band från 600 till 641 stycken. Arbetarna sätter inte igång att arbeta. Ledningen och företagsnämnden övertalar dem att sätta igång, men de 41 extra-pjäserna hör man inte talas om mer.

Klockan halv tre samma torsdag, den 22, kommer andra skiftet till de stora pressarna, men de kan bara arbeta lite och dåligt eftersom truckförarnas strejk stoppar materialtillförseln. En timme senare börjar deras tvåtimmars-strejk enligt planerna. Ett förslag går runt om att strejka två timmar till, från klockan 21 till klockan 23 då truckförarna skulle få nytt material. En chef kommer förbi och frågar arbetarna vad de vill, men de vill inte något. Chefen drar slutsatsen att de inte vet. I chefens spår kommer samarbetsnämnden som säger att arbetarna vid pressarna inte ska göra som truckförarna, som strejkar ensamma. Det kan skada hela Fiat, som kan ta till lockout då.

För tredje skiftet hade fackföreningarna föreslagit strejk från klockan tre till klockan fem. Arbetarna beslutar tillsammans att lägga ned arbetet från två till sex istället. Fredagen den 23 strejkar första skiftet vid pressarna två timmar som fackföreningen hade bestämt. Man diskuterar och beslutar att förlänga strejken till 14.30. Samtidigt får arbetarna vid de löpande banden uppmaningar att ansluta sig till sina kamraters kamp. Från den dagen kommer ur Mirafiori inte längre varken några 124 eller 125 och få 600 och 850. Nu strejkar tolv tusen arbetare. Lördagen den 24 bestämmer fackföreningen att det är meningslöst att strejka eftersom bara ett skift går på. Man arbetar, men begränsar själva produktionen: bara 1300 delar kommer fram istället för de normala 3500.

På stormöten och i diskussioner sägs: vårt mål är inte femtio små lire, även om vi har användning för dem, utan vårt mål är den permanenta arbetarorganisation som kan slå till mot arbetsköparen i varje ögonblick. Åt helvete med demokratin, i 25 år har vi haft demokrati och i 25 år har vi blivit snuvade. Vi måste organisera oss, och fackföreningarna det är vi, det finns ingen starkare armé än den enade och organiserade arbetarklassen. Kampen fortsätter de följande dagarna, hela tiden med demonstrationer och avdelningsmöten, och sprider sig spontant till de medelstora och små pressarna. Här utlyses strejkerna av arbetarna själva och inte av fackföreningen. Varför fortsätter strejken dag efter dag och sprider sig på samma sätt som en oljefläck? Vad vill arbetarna på Fiat?

För första gången sätter sig inte Fiats arbetare i rörelse för specifika krav som facket har ställt, som att få bandombud. Utan de förkastar helt arbetets organisation i fabriken och beslutar själva. För 80, 90, 100 000 lire i månaden har de en dödande, outhärdlig arbetsrytm som ökas ständigt av arbetsköparen. På 124:ans karosseriavdelning producerades faktiskt 320 bilar om dagen i början på 1968, 360 i oktober samma år och 380 i december efter massakern i Avola. Idag driver arbetsköparen upp takten till 430 om dagen och det är bara för att kampen pågår som han måste nöja sig med det. Att öka mängden producerade bilar på det sättet är bara möjligt genom att öka monteringsstakten vid banden. Men Fiat-arbetarna går inte längre med på det, de vill själva bestämma hur mycket de ska arbeta.

Alla vill ha en garanterad lön som gör det möjligt för dem att leva och de struntar i merithöjningar, procenthöjningar och parametrar. Dvs. alla de mekanismer som arbetsköparna har uppfunnit tillsammans med fackföreningarna i syfte att allt mer binda lönen till utsugningen och splittra arbetarna. De struntar i bandombud som facket vill få dem att kämpa för. Bandombud är ett slags kontrollör som slår vakt om att den avtalade arbetstakten

respekteras, dvs. de ser till att utsugningen går regelmässigt till. Men det är just det som arbetarna förkastar. Arbetarna vill kämpa mot arbetstakten.

Arbetsköparna vill ha bandombud därför att de behöver dem genast. De vill ha dem där för snabba förhandlingar och vill att de ska närvara vid avtalsuppgörelser. De vill ha dem där för att oavbrutet utöva kontroll – demokratisk kontroll – över arbetarna och deras politiska verksamhet. Men nu har Fiat-arbetarna beslutat att få en konfrontation till stånd före avtalets utgång, som ju bestämts i en överenskommelse mellan arbetsköparna och fackföreningarna. Det nya avtalet skulle sätta stopp för kampen i tre år och underlätta arbetsköparens planer. Fiat-arbetarna diskuterar om allt detta och fattar beslut på möten inom varje fabriksavdelning. Under arbetstid försöker arbetarna för första gången ge sig en självständig organisation.

Vad har fackföreningarna gjort hittills? De har försökt kväva kampen och isolera den. Vid de medelstora och små pressarna och i de mekaniska verkstäderna har de sagt att den spontana strejken är olaglig: vi kommer inte att förhandla om ni strejkar. De har sagt att strejker som inte utlyses av fackföreningar betraktas som sabotage. De har sagt att om vi fick stora lönehöjningar så skulle de tas in i det nya nationella avtalet. Det är inte sant för samtidigt skrevs avtal under på Nebiolo och Olivetti som uttryckligen sa att de höjningar man uppnått skulle hållas utanför det nationella avtalet.

De har skadat själva kampen genom att sprida rykten, som t. ex. att kampen vid pressarna var slut när det inte var sant. Eller genom att påstå att om produktionen stördes av stridernas sammanlänkning, dvs. av att enstaka avdelningar strejkade två timmar och samordnade aktionerna så att produktionen stoppades, så skulle Fiat svara med lock-out.

De spred rykten om att ifall banden fortfarande stod stilla nästa vecka skulle Fiat permittera arbetare. De bluffade ifråga om förhandlingarna genom att påstå att vissa resultat hade nåtts när det inte var sant. De spred idéer om att 50-talsstämningen inte fick återuppstå, dvs. häxjakt och avskedanden av aktiva arbetare.

De sa att det fanns risker med att nå ett separat avtal tidigt på Fiat för då skulle arbetarna inom verkstadsindustrin splittras, men det är ju fackföreningen som alltid har splittrat arbetarna. Arbetare, om fackföreningarna fortsätter att isolera och kväva kampen, om alla partiernas tidningar låter bli att berätta vad som verkligen händer på Fiat, då ska arbetarnas paroll vara: Hela Fiat med i kampen. På hoten om suspending svarar Mirafiori-arbetarna: Hela Fiat med i kampen.

Torsdagen den 27 maj: 8 timmars strejk. Ett tåg bildas inom fabriken och går runt i verkstäderna 5, 7 och 13. Arbetarmakt, skriker man. På plakaten står det: Vi vill arbeta mindre och tjäna mer. Demonstrationen har bestämts på stormöte så fort arbetarna kom in i fabriken. På mötet beslutar man om vad man vill: lönehöjning för alla med 50 lire, plus 80 lire för nattskiftet som går fem veckor. Kamp mot arbetstakten. Fackföreningen måste bli ett organ som verkställer arbetarnas beslut.

Arbetarna utlyser strejker på interna stormöten: verkstad 13, första och andra skiftet. Verkstad 1, första skiftet 4 timmar, andra skiftet 4 timmar. Verkstad 3, första skiftet 4 timmar, andra skiftet 4 timmar. Underhållsverkstäderna, första skiftet två timmar, andra skiftet två timmar. Verkstad 5, första skiftet 4 timmar, officiellt 2 timmar. Andra skiftet 8 timmar, officiellt 2. Dagens produktion når den dittills lägsta nivån.

Dagbok för pressverkstäderna, port 15 och 17: Fiat driver med oss och erbjuder oss 7 lire. Fackföreningarna driver med oss och säger att Fiat erbjuder oss 36,30 lire. Låt oss titta lite på de där 36,30 lire. 21,50 har vi redan fått genom avtalet om matrasten förra månaden. 9,80 hör till ackordet och de kommer vi att få svettas för dag efter dag. Plus 5, det är 5 lire som ledningen nu under stora ansträngningar höjt till 7 lire. Låt oss inte sälja oss för 7 lire. Kampen fortsätter. Mekaniska avdelningen och monteringsbanden håller på att förena sig med oss i kampen. Dagbok för mekaniska avdelningen, port 18 och 20: Kampen på pressarna och underhållsavdelningen fortsätter. Vi måste sprida den till mekaniska avdelningen och banden. Vi måste kräva andra lönegruppen för alla inbegripet dem som arbetar vid de löpande banden. Vi måste genomföra vår kontroll över arbetstakten och över antalet bilar vi arbetar med.

Ur kamptidningar som spridits vid ingång 1 och 2 till monteringsbanden: Strejken vid pressarna fortsätter, tro inte på ryktena som cheferna sprider. Pressarna och Underhållet kan inte strejka ensamma och ber er sluta upp. De frågor vi kämpar för är desamma: Kontroll över produktionen. Övergång till högre lönegrupp för alla. Hur kan vi sluta upp runt pressarna och underhållet? Genom att stanna det som fortfarande fungerar. Onsdagen den 28 maj: Vid karosseribanden har arbetarna lagt ned arbetet och försökt demonstrera. Avdelningschefen kom och lyckades förhindra demonstrationen.

Torsdagen den 29 maj: en ung arbetare från södern försöker komma in med ett plakat. Vakterna hindrar honom och en sammandrabbning äger rum. Under andra skiftet samlas ett 80-tal arbetare vid bandterminalen så fort de har stämplat in och startar en demonstration med syfte att stoppa 500:ans band, som är det enda som har löpt i normal takt de senaste dagarna. I det ögonblicket ingriper chefer och fackföreningsfolk som om det vore en samordnad aktion, reducerar tåget till ett 15-tal arbetare. Dessa 15 låter sig inte hejdas och fortsätter att gå runt bland arbetarna och diskutera. Så småningom bildas på nytt ett tåg som helt stoppar produktionen. Nu kommer inte längre någon bil ur Fiat.

Kamraterna

När jag kom ut genom Fiats grindar efter att ha ryckt mig loss ur vakternas grepp, var jag otålig och hade bråttom att träffa de andra kamraterna. Både de kamrater som vi hade kämpat med inne och de studenter som vi hade gjort flygbladet med och tillsammans med vilka vi hade delat ut det vid ingången. Jag funderade en del på vägen till kafét där jag skulle träffa kamraterna. Det jag tänkte hade jag tänkt redan tidigare, men den här gången tyckte jag att jag kom fram till den definitiva slutsatsen.

Jag hade haft alla arbeten i mitt liv. Byggnadsarbetare, stadsbud, diskare i en restaurang, jag hade varit lantarbetare och gått i skolan, som också är ett arbete. Jag hade arbetat på Alemagna, på Magneti Marelli, på Ideal Standard. Och nu hade jag varit på Fiat. På Fiat som blivit en myt på grund av alla pengar som man påstods tjäna där. Och jag hade verkligen insett en sak. Att man bara kan överleva på sitt arbete. Man lever dåligt, som en arbetare, som en utsugen. All fritid tas ifrån en och all energi. Man tvingas äta dåligt och stiga upp på omöjliga tider, beroende på vilken avdelning man arbetar på eller vilket arbete man har. Jag hade förstått att arbete var utsugning och inget annat.

Nu fanns inte längre myten om Fiat. Jag hade insett att arbetet på Fiat var som vilket annat arbete som helst, som byggnadsarbetarens, som diskarens. Och jag hade upptäckt att det inte var någon skillnad mellan en byggnadsarbetare och en metallare, mellan en metallare och ett stadsbud, mellan ett stadsbud och en student. De regler som lärarna i yrkesskolan tillämpade och de regler som avdelningscheferna tillämpade i alla fabriker som jag hade varit i var likadana. Då uppstod ett stort problem för mig. Vad ska jag göra nu, tänkte jag. Vad ska jag göra, vad finns det att göra?

Jag hade aldrig stulit och jag hade aldrig haft en pistol. Jag hade inte heller några vänner ur den så kallade undre världen. Hade jag haft det så skulle det i alla fall funnits en möjlighet. En möjlighet att få utlopp för min ilska och min otillfredsställelse, en möjlighet att tillfredsställa mina behov och klara av mitt materiella liv. Jag var ingen akademiker, varken läkare eller advokat. Så jag kunde varken säga nu blir jag tjuv eller nu skaffar jag mig ett fritt yrke. Jag var verkligen ingenting och jag kunde inte göra någonting.

Men jag hade den där lusten att leva och göra någonting. Jag var ung och blodet dunkade i mina ådror. Trycket var högt kort sagt. Jag ville göra något. Jag var beredd att göra vad som helst, men det är klart att vad som helst betydde inte längre för mig att vara arbetare. Det ordet hade helt förlorat sin klang för mig. Det betydde inte längre någonting för mig. Det innebar att fortsätta att leva det skitliv som jag hade levt dittills. Jag gav fullständigt fan i arbetet, jag

hade aldrig tyckt om det och aldrig haft något intresse för det. Och vad hade jag för nytta av att arbeta om det inte ens gav mig tillräckligt med pengar för att klara mig ordentligt. Nu hade jag förstått allt. Jag hade prövat alla olika sätt att leva. Först hade jag velat anpassa mig till systemet, sen upptäckte jag att även om jag anpassade mig till systemet så skulle jag alltid få betala. Varje sorts liv har ett pris som måste betalas.

För varje sak du vill ha, om det är en bil eller en kostym, måste du arbeta mer och göra övertid. Du kan inte gå och dricka kaffe eller gå på bio. Så är det i ett system och en värld där målet bara är att arbeta och att producera varor. I det här systemet måste du alltid ligga i vad du än vill ha. Men du måste ligga i ordentligt, fysiskt. Det hade jag förstått. Det enda sättet att få allt, att tillfredsställa alla behov och önskningar utan att bli förstörd är därför att förstöra det här arbetssystemet som arbetsköparna har fått att fungera. Och först och främst förstöra det här på Fiat, i denna enorma fabrik där det finns så många arbetare. Här är Kapitalets svaga länk, för när Fiat stannar kommer de alla att befinna sig i kris, allt sprängs sönder.

Jag kom fram till kaféet och där fanns många kamrater som väntade på mig. Vi var upphetsade över vad vi hade gjort och vi omfamnar varann. Hela Mirafiori hade lamslagits, 500-banden också. Produktionen hade helt blockerats under hela andra skiftet. Även om fackföreningarna hade lyckats få slut på kampen i kompletteringsavdelningarna med löjliga resultat. Så småningom kom andra. Studenterna kom och arbetare som jag aldrig hade sett och som hade varit med i kampen. Alla pratade och beslöt att strejken skulle fortsätta följande dag också.

Arbetarna vid de stora automatiska flerspindliga borrharna skulle också försöka strejka nästa dag. De hade bestämt att arbetarna i andra skiftet skulle vänta tills arbetarna i tredje skiftet kom, och tredje skiftet skulle vänta på första skiftet. De sa att de ville tåga runt inom fabriken för att få andra verkstäder att stanna. Några arbetare från de mekaniska banden ville strejka under hela skiftet. Det blir en lång diskussion. Beslutet blir att strejken ska fortsätta under första skiftet nästa dag, från 7.30 till 11. Parollerna är: nej till arbetstakten, nej till lönegrupperna, betydande lönehöjningar, lika för alla. Vi vill ha mindre arbete och mera pengar skriver vi stort på det flygblad som förbereds för att delas ut nästa dag vid ingångarna.

Och nu fick jag till slut glädjen att upptäcka att det som jag hade tänkt i år, sen jag började arbeta, och som jag trodde jag var ensam om att tänka, det tänkte alla. Vi var verkligen lika. Vad fanns det för skillnad mellan mig och en annan arbetare? Vad kunde det finnas för skillnad? Han vägde kanske mer än jag, var större eller mindre, hade en annan färg på kostymen eller något sånt.

Men viljan, tänkandet, upptäckten att arbetet är den ende fienden och den enda sjukdomen var lika för alla. Vi bär på samma hat mot arbetet och mot arbetsköparna som tvingar oss att arbeta. Det är därför vi är så förbannade och det är därför vi sjukskriver oss när vi inte strejkar. För att komma undan fängelset där de tar ifrån oss vår frihet och vår kraft varje dag. Det här hade jag tänkt länge för mig själv. Nu såg jag äntligen att alla tänkte det och sa det. Och jag insåg att kampen mot arbetet, som jag dittills hade fört för mig själv, var en kamp som vi alla kunde föra tillsammans och på så sätt ta hem segern.

Ibland förstår man inte varann och kommer inte överens. Den ene talar på ett sätt och den andre på ett annat. Det finns de som talar som kristna, de som talar som trasproletärer, de som talar som borgare. Men när allt kommer omkring kunde vi i själva verket alla tala på samma sätt när vi en gång hade kämpat tillsammans och upptäckt att vi alla hade samma nödvändiga krav. Våra grundläggande behov gjorde att vi alla var lika i kampen och måste kämpa för samma saker. Mötet vi hade blev mycket fint och uppmuntrande. Var och en berättade händelser som hade inträffat vid hans band. För ingen kan ha reda på allting i den där fabriken, bland annat därför att det finns tjugotusen arbetare bara på karosseri-avdelningarna.

Ingen kan känna till allt som har hänt. Vad cheferna och arbetarna har sagt och gjort under kampen. Genom att berätta allt på det här sättet fick vi klart för oss en rad saker. Den organisation som är det enda vi behöver för att komma segrande ur alla strider håller på att skapas, sa kamraterna. Och så fort en kamrat pratade och berättade

vad som hänt vid hans band och hur han hade gjort för att övertyga de andra att delta i demonstrationen, strejken eller stormötet, blev den där kamraten omedelbart sympatisk för mig. Jag hade aldrig sett honom förut men när han förklarade det som hade hänt blev det som om jag alltid hade känt honom. Han blev som en bror för mig, jag vet inte hur jag ska säga det. Han blev en kamrat. Man upptäcker att han är en kamrat, han har ju gjort samma saker som jag. Det är det enda möjliga sättet för oss att se att vi alla tänker på samma vis och att vi kan göra samma saker.

I slutet av mötet beslöt vi om flygblad och om hur vi skulle fortsätta vår aktion nästa dag. Kamraterna gav mig rådet att inte gå in i fabriken eftersom de skulle arresteras mig då. De sa till och med att jag inte borde sova hemma eftersom polisen kunde komma dit. Och en kamrat tog med mig hem till sig för att sova där. Och det tyckte jag mycket om, också därför att det var en hjälp vi alla gav varann i kampen, det var vår organisation. Jag ringde faktiskt till min syster dagen efter och hon sa att polisen hade varit där på kvällen och sökt mig. Min mor skrev till mig hemifrån sen att karabinjörerna samlade information för att få reda på om jag var i Salerno. De kom igen tre eller fyra gånger hem till min syster.

Fiat hade polisanmält mig för vaktens skador. Jag gick till företagsläkaren och fick ett intyg på tio dagar eftersom jag hade fått en skråma av vakten. Jag sjukskrev mig. Sen efter en vecka gick jag dit oanmäld för att hämta resten av lönen. Eftersom jag hade kvar Fiat-kortet kunde jag komma in på fabriken.

När jag kommer till min plats vid bandet kommer verkmästaren emot mig med två vakter och säger: ni ska följa med mig till kontoret.

Jag tittar på bandet där jag hade stått. Ingen kamrat fanns där, absolut ingen, jag var helt isolerad. Jag visste inte om jag skulle börja slåss, vad fan jag skulle göra, jag visste inte längre hur jag skulle göra. Jag följer med till kontoret och där får jag vänta på översten, ingenjören. Medan jag väntar där tar jag fram Fiat-kortet ur fickan och lägger det synligt mitt på ingenjörens skrivbord. Därför att det var Fiat-kortet de ville ta ifrån mig så att jag inte skulle komma in i fabriken mer. Ingenjören kommer sen och säger: ja, det är just det jag ville ha, hur kunde ni förstå det. Jag satt där bekvämt utsträckt i en fåtölj, men han säger ingenting.

En vakt, en enorm gorilla, kommer och säger: vad sitter du här för? Jag sitter för att jag är trött. Res på dig nu. Nej, jag vill inte flytta på mig, om du vill kan du resa på mig. Du tror att du är stark, säger han och kommer närmare. Jag tror inte att jag är någonting, det är bara det att jag inte tycker om när folk trakasserar mig. Men du hade allt tur du, säger han, att jag inte var med den där kvällen. Hade jag varit där så skulle du ha fått så mycket stryk att du hade strukit med. Jag vet att du skulle ha dödat mig, men du var inte där den där kvällen och nu får du ta det lugnt. De höll på med en fascistisk provokation för att få mig att slåss, så att de skulle kunna slå ned mig och polisanmäla mig. De skulle ha kallat på polisen och till slut fått fast mig.

Jag går inte på deras provokation för därinne skulle de ge mig en massa stryk och helt massakrera mig. Jag skriver under de blanketter de lägger framför mig, att jag begär avsked och de där vanliga knepen. När jag kommer ut står 20, verkligen 20 vakter utanför kontoret och väntar på slagsmål. De eskorterar mig till omklädningsrummet, jag tar mina saker och de eskorterar mig ända ut. En månad senare gick jag till kontorspalatset där sjukkassan finns med mitt intyg och tog ut mina pengar. Jag har inte hört något mer om polisanmälan. Det kanske blev amnesti eller något sådant.

På morgonen när jag hade vaknat hemma hos den där kamraten som jag hade sovit hos gick vi till studentstaden. Där var det ett möte med många kamrater. Vi delade ut flygbladet som hade stencilerats under natten och gick till fabriken. Stora folksamlingar bildades och kamrater som gick in sa att de skulle strejka. Nu kände arbetarna som gick in redan till målen för vår kamp. Kamp med samma krav för alla, de som hade förts fram dittills. Arbetarna gav inte arbetet de gjorde något värde, de kände det varken som om de tillhörde andra eller tredje lönegruppen, de kände bara att alla var lika utsugna. För första gången kämpade arbetarna för att alla skulle få lika mycket pengar. För att alla skulle bli jämställda med tjänstemännen. Samma höjning för alla, samma lönegrupper för alla, allt det där gjorde dem

entusiastiska och enade dem.

Och så har det varit sedan alla dagar. På morgonen går man snabbt och delar ut flygbladet vid ingångarna, eller också kamptidningen som kommer ut varje vecka och heter La Classe, Klassen. I den står alla flygblad och berättelser om kampen. Sen sover man lite, går dit igen vid halv två, två för att dela ut flygbladet när andra skiftet går på. Man väntar tills första skiftet kommer ut för att hålla möte med dem. Man går dit igen klockan elva för att vänta på andra skiftets arbetare som kommer ut och hålla möte med dem. Framför Mirafioris grindar var det som ett salutorg under dessa dagar.

Alla fanns där, fackföreningsfolket, kommunistpartiet, marxistleninist-gossarna från förbundet i sina röda kläder, poliser i gröna kläder osv. Alla konkurrerade med kringvandrande försäljare som väntade på arbetarna vid utgången för att sälja frukt, grönsaker, tröjor och transistorapparater. Alla propagerade för sina varor.

Kommunistpartiet som aldrig hade varit där under kampen kom egentligen först efter den 3 juli för att tala om att de proletärer som hade slagits var oansvariga och köpta provokatörer. Samma arbetare som de borgerliga domstolarna senare dömde. De kom och förklarade att den kamp som arbetarna bestämmer om och för självständigt är farlig därför att arbetsköparna kan sätta igång en våg av förtryck. De kom och anklagade oss för att vara smågrupper som inte hörde till fabriken, men de berättade inte hur de usla smågrupperna hade betett sig för att föra en så lång och hård kamp som den som hade varat de senaste månaderna.

Fackföreningsfolk, kommunistpartibyråkraterna, falska marxistleninister, poliser och fascister har alla ett drag gemensamt. De är förbannat rädda för arbetarkampen. För dem gjorde vi det där flygbladet som slutade så här: Det var en som berättade att även valfiskar har sina löss. Klasskampen är en valfisk. Poliser, parti och fackbyråkrater, fascister och falska revolutionärer är dess löss.

Fredagen den 30 maj. Medan strejken igår hade satts igång av ett fåtal arbetare som hade organiserat tåget, vägrar idag 90 procent av arbetarna vid 500-bandet att arbeta när de kommer till sina platser. Strejken pågår under hela skiftet och produktionen är stoppad. Bandets arbetare gör plakat och organiserar ett tåg. Verkstadschefen frågar arbetarna hur länge de ska strejka. Tills vi har ordnat upp förhållandena, svarar arbetarna. En medlem i samarbetsnämnden förebrår arbetarna för att tro mer på studenterna än på fackföreningen. Han uppmanar dem att återuppta arbetet från klockan 10.30 och säger att ett sammanträde för att diskutera arbetarnas krav pågår.

Magasinsarbetarna har strejkat under hela nattsiftet och på morgonen tågade de till 500-bandet. Lackeringsarbetet har upphört. Under andra skiftet väljs en arbetare på 124:ans band med uppdrag att lägga fram kraven som gäller arbetstakten, övergång till högre lönegrupp efter sex månader, högre lön. Idag deltog även de äldre i strejken med övertygelse. En chef frågar efter namnen på de strejkande. Samarbetsnämnden kommer förbi och säger att Fiat går med på att sätta igång förhandlingar bara om strejken avbryts.

Därför att den här strejken hade faktiskt överraskat fackföreningen genom att komma tidigare än beräknat. Facket avsåg att vid en viss tidpunkt sätta igång kampen vid banden för bandombud. Först efter två eller tre dagar av strejker och självständig agitation lyckas fackföreningen återvinna terräng och utlysa sin egen officiella strejk.

Det kommer nyheter om att 400 arbetare på motor-avdelningen har lagt ned arbetet. I provhallen på Spa Stura har 400 arbetare spontant börjat strejka. Redan för fjorton dagar sedan hade de satt sig två gånger. På mekaniska avdelningen på Mirafiori har borrararna beslutat om strejk på tisdag, från 8 till 10. På verkstad 24 har det förekommit spontana arbetsnedläggelser. De rykten som fackföreningarna spridit splittrar arbetarna i de som är vänligt inställda till studenterna och de som är anhängare av fackföreningarna. En arbetare meddelar att arbetarna på Fiat i Cordoba i Argentina har gått i strejk och att polisen har skjutit och dödat några. Stora sammandrabbningar har ägt rum.

Söndag den 1 juni och måndag den 2 juni hålls arbetar- och studentmöten hela dagen. Tisdagen den 3 är det två timmars strejk vid banden. 124:ans och 125:ans band stoppas i brist på delar. Lackeringsavdelningen har stått still i åtta timmar. Preparationsavdelningen för 124:an har saknat delar i åtta dagar nu. En arbetare sa att eftersom pressarna

står stilla håller Fiat på och använder upp reservdelar som skulle ha skickats till Tyskland, för att få banden att löpa. Strejk på 600:ans och 850:ans band. Strejk i verkstad 55. De har inte valt bandombud. På preparationsavdelningen har de satt sig trots att ingen strejk hade utlysts. Arbetarna har inte förstått motiven bakom facket's strejk. De känner inte för att strejka för att få bandombud. De beslutar om sina egna strejker på sina interna stormöten för mål som angår dem. De använder sig av facket's strejker och förlänger dem. När de inte strejkar begränsar de produktionen.

Nyheter från ingångarna om kampens utveckling. Gjuterisektorn har satt igång, helt utanför facket's kontroll. Verkstad 2 har stått stilla i åtta timmar. Det viktigaste kravet är lönekravet. Arbetarna litar inte på någon utomstående kraft. De kräver 200 lire påökt på grundlönen. Motorverkstaden på via Cuneo: sedan i torsdags är en avdelning i strejk för lönegruppen och för lönehöjning. Ledningen har erbjudit 7 lire och andra lönegruppen. Verkstad 13, pressar: 4 timmars strejk utlyses av fackföreningen. Ett bandombud har valts, och en våldsam diskussion har ägt rum. Bandombudet anklagade fackföreningen för att vara förrädare. Port 20: 800 arbetare har gjort en tvåtimmarsstrejk. Port 13: självbegränsningen av produktionen har spritt sig. Självbegränsningen av produktionen är arbetarnas svar på bandombuden, säger arbetarna.

Port 8: strejken fortsätter. Det finns reservmaterial för fyra, fem dagar. Fackföreningarna driver på för att få arbetet att komma igång. Verkstad 54: strejken är lyckad. Ett bandombud har valts. Fackföreningen vill splittra arbetarna genom att kräva kontroll över bandets hastighet och samtidigt vägra att kämpa för lönen och lönegrupperna. Arbetsköparen försöker få igen det han förlorat. Bandet gick förbi på 1 minut 50 sekunder, sen på 1 minut 40 sekunder. Efter arbetsnedläggelsen är hastigheten 1 minut. Arbetstakten bestäms alltså av arbetsköparen. Verkstad 58: lönegruppen, arbetstakten, lönen. Det är mål som vi måste kämpa för. Ackordsombuden tjänar ingenting till. Arbetstakten sänker vi själva.

Alla strider förbereddes på stormöten som hölls när första och andra skiften kom ut. Till de första arbetar- och studentmötena kom bara arbetare från Mirafiori. Men senare, i och med att kampen sprider sig och i och med att aktioner kom igång på andra fabriker också, Spa Stura, Lingotto, Rivolta osv., började arbetare komma från de här fabriker också, som ingår i Fiat. Och det ökade möjligheterna att föra kampen vidare eftersom varje arbetare, varje kamrat bidrog med sina egna erfarenheter och idéer. Hur ska man få igång en strejk, hur ska man demonstrera, vilka mål ska sättas upp osv. Var ska man strejka i en fabrik för att stoppa upp den till minsta kostnad för arbetarna?

Man måste tala om allt det där, man måste till exempel kräva höjning av grundlönen med 150 lire och sänkning av arbetstakten, andra lönegruppen för alla osv. Till exempel de som arbetar vid bandterminalerna och ska ta de färdiga bilarna från banden och köra ut dem på gårdarna och upp på långtradarna, de så kallade hangarfartygen. De sa: de betalar inte oss som chaufförer, dvs. i andra lönegruppen. Utan de betalar oss som materialförflyttnings-biträden, dvs. i tredje lönegruppen, alltså tiotusen lire mindre. Även om vi har körkort och trafik kort. Men då gör vi så här: istället för att köra bilarna bär vi dem fyra man starkt för hand från banden. På så sätt blir banden överbelastade, de måste stoppa dem och så stoppar vi alltihop.

En massa idéer om hur kampen skulle föras uttrycktes av kamraterna. På stormötena frågade man om det hade varit några strejker på de olika avdelningarna och verkstäderna. Hur det hade gått med flygbladet, hade några kamrater blivit suspenderade, hade andra repressiva åtgärder vidtagits. Dvs. om kamrater som hade kämpat hade blivit suspenderade eller förflyttade och såna där saker. Med utgångspunkt från hur kampandan var i de olika verkstäderna och från de informationer som kom, gjorde vi sen ett flygblad för följande dag. Om alla kamrater som kom ut från fabriken försäkrade att man kunde få alla att lägga ned arbetet nästa dag så utlyste vi kamp runt några krav för följande dag.

Kampen hade varat mer än två månader och varit våldsamt spontan. Det gick inte en dag utan att någon avdelning eller verkstad stod stilla. Varje vecka lamslogs hela Fiat mer eller mindre. Det var verkligen dagar fyllda av ständig kamp. På flygbladen som vi gjorde stod det också överst Lotta continua, Ständig kamp. Under de där månaderna

pågick verkligen en ständig kamp på Fiat i Torino. Vi ville få stopp på arbetet till varje pris. Vi ville försätta produktionen i en permanent kris. Vi ville få arbetsköparna på knä och få dem till en uppgörelse med oss. Det var en total kamp vi förde.

En sak stod nu klar på alla stormöten. Alla arbetare hade en känsla av att vi befann oss på en höjdpunkt och i en avgörande fas av konfrontationen. Medvetenheten om det fanns i luften. Och på mötena hördes också ofta ordet revolution. Fyrtioåriga kamrater som hade familj, som hade arbetat i Tyskland, som hade arbetat på byggen ställde sig upp på mötena. Kamrater som hade haft alla yrken. Nu sa de att de skulle vara utslitna innan de blev sextio.

Det är inte rättvist att vi lever det här skitlivet, sa arbetarna på stormötena och i grupperna framför grindarna. Alla saker, alla rikedomar som vi producerar är våra. Nu har vi fått nog. Vi vill ha allt. All rikedom, all makt och inget arbete. Vad har vi för intresse av arbetet? De började bli uppåt, de ville kämpa. Inte för sitt arbete och inte för att arbetsköparen var elak utan därför att han överhuvudtaget existerade. Viljan att ta makten började visa sig. Den började visa sig hos alla, hos arbetare som hade tre eller fyra barn, hos ogifta arbetare, hos arbetare som hade barn att skicka till skolan och hos hemlösa arbetare.

Alla våra oändliga krav blev till konkreta kampmål på stormötena. Kampen var alltså inte bara kamp i en fabrik. Därför att Fiat har 150 000 arbetare. Det var inte bara därför att kampen omfattade denna enorma mängd arbetare som den var viktig.

Utan också därför att innehållet i kampen, det arbetarna ville, inte var det fackföreningen sa: takten är för hög, låt oss få takten sänkt. Arbetet leder till skador, låt oss försöka göra det oskadligt, och sådana dumheter. Arbetarna ville inte längre samarbeta. De upptäckte att de ville ha makten utanför fabriken. I fabriken kan vi kämpa, där kan vi stoppa produktionen när vi vill. Men hur är det utanför fabriken? Där måste vi betala hyran och skicka barnen till skolan, vi måste äta. Allt det där måste vi göra. De upptäckte att de inte hade någon makt, Staten utestängde dem på alla nivåer. Utanför fabriken blev inte arbetarna medborgare som alla andra, när de tog av sig blåstället. De fortsatte att vara av en annan ras. I detta utsugningssystem förblev de arbetare även utanför fabriken. De levde som arbetare och var utsugna som arbetare även utanför fabriken.

Flygbladen som kom fram på stormötena och som stencilerades sen tog arbetarna med sig hem. De visade dem för vänner som kanske var arbetare inom byggnadsbranschen eller någon annanstans. Och så gick flygbladen runt överallt. Många gånger delades de ut i bostadsområdena också, som i Nichelino. I Nichelino blev det faktiskt sen en ockupation av kommunalhuset på grund av bostadsfrågan. Ockupationen pågick många dagar. De sa att de hade för höga hyror och att de inte kunde betala dem. Ett flygblad spreds där det stod: Hyran stjäls lönen. Och de slutade att betala hyran. I ockupationen deltog också några kamrater från kommunistpartiet som sen gick ur partiet efter att kommunistpartiet hade gjort allt möjligt och lyckats avbryta ockupationen av kommunalhuset.

Nichelino är en sovstad för arbetare utanför Torino. Av 15 000 aktiva invånare är 12 000 arbetare. Av dem arbetar 1700 i Nichelino, 5500 i olika Fiat-fabriker, Carmagnola, Rivalta, Mirafiori, Airasca, Spa Stura osv. De andra arbetar i fabriker som ingår i Fiats produktionscykel, till exempel Aspera Frigo, Cavello och många andra som ligger spridda runt omkring.

Där ser budgeten för en arbetarfamilj ut så här: lönen på en fabrik i Nichelino för 8 timmars arbete varierar mellan 60 000 och 80 000 i månaden. Hyran som är 10 000 per rumsenhet varierar mellan 20 000 och 35 000 plus 2000, 4000 för omkostnader och lika mycket för värmen. Då har de kvar mellan 30 000 och 50 000 att leva på. Därför är de tvungna att låta antalet arbetstimmar gå upp till 10, 14 per dag. Att arbeta på Fiat förbättrar inte alls budgeten. Löneskillnaden äts upp av merkostnader och de icke betalda timmar som man förlorar på resor, åtminstone 2 timmar om dagen.

Det är karaktäristiskt för bostäderna i Nichelino att det nästan inte finns någon service. Dessutom ökar hyrorna ständigt och husägarna bedriver jämt utpressning och hotar med vräkning. Familjer med många barn har oerhört svårt

att få en bostad, isynnerhet om de kommer från södern. Under kommunalhusockupationen som pågick i 13 dagar illustrerade väggtidningar på torget kampens utveckling på Fiat dag för dag. Det fick till följd att hela befolkningen samlades för att diskutera i det ockuperade kommunalhuset. Kampkommittéer bildades i nya fabriker och kraven ställdes i samklang med Mirafioris. Problemen i fabriken bands samman med problemen utanför fabriken och de gemensamma målen enade de olika striderna.

Kampens konkreta krav cirkulerade nu i hela stan eftersom det rörde sig om sånt som angick alla och som berörde alla direkt. Det var det som ledde till 3 juli-explosionen då den stora bataljen mellan proletariatet och Staten och dess polisgäng ägde rum. Den stora 3 juli-bataljen förklaras av att folk på gatan och i husen omedelbart förstod varför alla arbetare demonstrerade och varför de drabbade samman med polisen. De demonstrerade inte därför att de var revolutionärer och alltså måste göra en demonstration. Utan det var en kamp för proletariatets krav, samma som hade förts på Mirafiori i veckor och som nu fördes ut på Corso Traiano. Det var kampmål som alla hade känt till i veckor redan: skolan, böckerna, transporterna, bostaden och allt det där. Allt det som slukade alla pengar arbetarna tjänade i fabriken.

De visste ju att det inte hjälpte med fackföreningarnas strejker och med de reformer som fackföreningarna krävde att staten skulle vara snäll och bevilja. De visste att även om staten beviljade reformerna så var det helt i dess eget intresse. Det man vill ha måste man alltid ta, alltid tvinga sig till. Och de ville åt staten som alltid lurade dem och de ville angripa den eftersom den var deras verkliga fiende, den som måste krossas. Därför att de visste att för att få det de ville ha och för att kunna tillfredsställa sina behov skulle de till slut bli tvungna att sopa undan statsmakten, för alltid krossa den republik som var grundad på tvångsarbete. Det är det som förklarar den stora bataljen den 3 juli, inte att folk var förbannade därför att det var varmt.

Oberoendet

Torsdag den 5 juni återupptas arbetet vid banden på Mirafiori ryckvis, men samtidigt börjar gjuteriets arbetare strejka. De som arbetar i verkstad 2 har fortsatt att strejka åtta timmar per skift. Kampen har spritt sig till verkstad 3 och 4. Arbetarna i de verkstäderna har beslutat att ta upp kampen för samma krav som verkstad 2: 200 lire höjning av grundlönen, övergång till järnverkens lönegrupper. Ledningen erbjöd mellan tre och tjugoen lire som höjning av kvalifikationstillägget. Arbetarna förkastade budet. Så länge vi inte får igenom våra krav, fortsätter kampen. Fackföreningarna har utlyst två timmars strejk under varje skift vid banden. Deras strejkorder följdes bara av en del. Bandarbetarna satte sig i rörelse redan förra torsdagen. Mot arbetstakten och för löneförhöjningar och övergång till högre lönegrupp. Deras kamp förs oberoende av fackföreningen.

Fackföreningens krav på bandombud betyder inte någon lösning på problemen. Kampen under dessa dagar kan inte begränsas till val av bandombud. Vid monteringsbanden för motorer och växellådor strejkar arbetarna två timmar per skift sen i tisdags. De har beslutat att gå ut i kamp för att få en övergång till andra lönegruppen för alla. Några arbetare från preparationsavdelningen har förenat sig med dem. Fackföreningen har avblåst strejken vid pressarna efter att ha uppnått löjliga resultat. Arbetarna är inte med på det och produktionen har inte återgått till det normala. Arbetarna vill inte gå tillbaka till samma arbetstakt som tidigare och arbetsköparen är oroad. Fiat-ledningen gör allt för att få en återgång till normal produktivitet, som är nödvändig eftersom Fiat har förlorat tiotals miljarder lire av produktionen just då efterfrågan är som störst på marknaden.

Fackföreningarna försöker starta en strejk åt gången, den ena ska börja när den andra redan är avslutad, för att förhindra att kampen sprids och att arbetarna genom att organisera sig i kampen på fabriken uttrycker en egen självständig vilja. Men arbetarkampen glider undan alla försök att kontrollera den. Nästan varje dag öppnas en ny

kampfront och det är arbetarna själva som fattar besluten. Det är ett prov på arbetarklassens stora styrka. Men det räcker inte. Risken finns att samtidigt som nya fronter skapas avvecklas de som redan finns med otillräckliga resultat och på så sätt förhindras skapandet av en stark och permanent arbetarorganisation, en organisation som skall kunna opponera sig dag för dag mot de arbetsförhållanden som arbetsköparen beslutat om. Om arbetarna efter kampen fortfarande är splittrade och desorganiserade har kampen lett till nederlag, även om arbetarna har uppnått någonting. Om arbetarna kommer ur kampen mer enade och organiserade är det en seger, även om vissa krav inte uppfyllts.

Fredag den 6 juni: åtta timmars strejk i varje skift, inte bara på verkstad 2 och 3 utan också på gjuteriets södra avdelning. Kampen fortsätter också på verkstad 4. Lördag den 7 juni: ledningen avstänger en arbetare på verkstad 13 i tre dagar. Måndagen den 9 juni: åtta timmars strejk under båda skiften på verkstad 13. Anledningarna är ledningens underlåtelse att ge något motiv för avstängningen av arbetaren och facketes vägran att ta upp arbetarnas krav som gäller: övergång till andra lönegruppen för alla. Samma risktillägg för alla. Arbetarkontroll över takten. Samma tillägg på minimilönen för alla. Längre raster. Förändringar av arbetsmiljön. Lönehöjningar som inte kan ätas upp. Gjuteri Nord och Syd: 8 timmars strejk i båda skiften. För att splittra arbetarna erbjuder ledningen 67 lires höjning av kvalifikationstillägget för arbetarna vid stångjärnshammarna. Bara 100 av 890 arbetare accepterar. Karosseribanden: första skiftet avstannar arbetet spontant vid lackeringen och poleringen klockan 10. Krav: lönen, lönegrupperna och arbetstakten. Samarbetsnämnden sa att de skulle ge svar klockan 8 men de har varken visat sig eller hört av sig. Nu säger de att de ska ge svar nästa måndag. Under andra skiftet kom cheferna förbi och försökte splittra arbetarna genom att erbjuda högre lönegrupp till några av dem. Fiat har ryggen mot väggen. Få bilar kommer ut, Rivalta-fabriken saknar nya delar och arbetsorganisationen är upp och nedvänd. Det är vår kamps första resultat. Nu börjar en avgörande vecka.

Vad gör arbetsköparen? Arbetsköparen försöker tvinga oss att samarbeta och att samtycka till utsugningen, för att hindra att vår kamp organiseras. Det är kort uttryckt meningen med bandombuden. För att hindra arbetarna att omedelbart sprida kampen vill arbetsköparen avskilja oss från den övriga arbetarklassen med ett separat Fiat-avtal som 1962, eller också, och det är samma sak, bura in oss med ett förskott på avtalet som ska komma i höst. Vad gör fackföreningen? Den försöker avblåsa kampen i de enskilda verkstäderna, kommer till fabriken för att tala om vad arbetsköparen erbjuder, går med sina egna förslag till arbetsköparen och gör upp om dem över våra huvuden och ignorerar vår vilja och våra krav.

Vad vill vi arbetare? Det har vi sagt om och om igen med våra totala strejker på Mirafioris gjuteri Syd och Nord. Vi vill ha 200 lire mer i grundlön, eller samma lön som järnverksarbetarna. Det innebär 30 000 lire mer i månaden i grundlön, och inte de futiliteter som arbetsköparen erbjöd. Vid banden vill vi ha 50 lire mer i grundlön. Andra lönegruppen för alla arbetare efter 6 månaders arbete i fabriken. Allt det här vill vi ha på en gång. Det går inte att stänga in i ett avtal. Det är inget förskott på höstavtalet. Vi vill inte ha arbetsköparens arbetstakt. Till arbetsköparen och fackföreningarna säger vi att vi inte har något behov av bandombud. Det vi behöver är avdelningsmöten och verkstadskommittéer genom vilka den ständiga kampen mot arbetsköparen, hans arbetstakt och hans lakejer kan organiseras. Organisera er!

Arbetare, när vi kämpar blir arbetsköparen svag, det här är rätta tidpunkten för att gå till angrepp. Vi måste organisera oss och sprida kampen verkstad efter verkstad.

Måndagen den 10 juni: den fackliga splittringspolitik som består i att överföra några arbetare till högre lönegrupp och ge differentierade lönehöjningar ger sina första resultat. Kampen i gjuterisektorn avstannar och arbetarna återupptar arbetet. De mekaniska banden fortsätter strejka i 2 timmar. Samtidigt håller några karosseriarbetare på verkstad 54 på att organisera sig igen och de ber de kamrater som agiterar framför grindarna att göra ett flygblad med en lista på de krav som ska framföras följande dag. Även arbetarna på verkstad 25, smedjan och ugnarna, ber om ett flygblad för dagen därpå.

Onsdagen den 11 juni: arbetarna i verkstad 54 beslutar under eftermiddagsskiftet att om de inte fått svar på sina

krav före fredag går de i strejk. Tendensen att organisera sig självständigt och att avstå från att använda facket för att förhandla med arbetsköparen blir allt tydligare. Begäran om flygblad kommer från arbetarna i verkstad 13, verkstad 85 och från nya grupper i verkstad 14 och vid karosseri-banden, och från gjuteriarbetarna. Följaktligen skärps Fiats repressiva politik. Igår avskedades 2 arbetare på verkstad 13. Idag fann arbetarna åtminstone 60 000 lire mindre i lönekuverten, avdrag för strejktimmarna.

Gjuteriarbetare, arbetsköparen sitter i knipa. Produktionen som sänktes till hälften störs fortfarande av initiativ från arbetarna, som har tröttnat på att vänta på kampen till avtalet har löpt ut, då arbetsköparen är förberedd på kamp. Om kampen på gjuteriet hade fortsatt några dagar till så hade produktionen stoppat inom hela sektorer på Fiat: mekaniska verkstäderna, Rivalta. Men den här gången hade arbetsköparen förråd som räckte till för att kompensera att vissa avdelningar producerade mindre och så kunde han stå emot längre än arbetarna. Men oavsett de magra resultaten, har vår kamp visat arbetsköparen vår styrka. Vi måste bygga på den styrkan för att få arbetsköparen att ge sig definitivt. Det är ett faktum att här på gjuteriet, där kampen har varit hårdast och arbetarnas enhet höll längst, gav sig arbetsköparen och gick med på lönehöjningar. Även om det är differentierade lönehöjningar och mycket under våra krav. Så gick det däremot inte vid banden där arbetarna också ställde lönekrav.

Men vilka höjningar har arbetsköparen gått med på? Våra krav var 200 lire mer i grundlön, eller samma villkor som på järnverken, dvs. 30 000 mer i lönekuvertet. Det kräver vi därför att arbetet är hårt och skadligt och vi är inte djur som arbetar gratis. Fackföreningen har vägrat att föra fram de här kraven, och istället kommit och viftat med ledningens bud. Arbetsköparens höjningar gäller inte grundlönen utan kvalifikationstillägget. Det betyder att vilken förflyttning som helst kan ta ifrån oss höjningen. Och vi vet ju vilka möjligheter arbetsköparen har att flytta oss från en plats till en annan. Kravet på 200 lire är lika för alla. Därför enar det arbetarna i kampen och tar ifrån arbetsköparen hans möjligheter att splittra oss, som han också använder.

Ledningens bud som fackföreningen förklarade så bra för oss i sitt senaste flygblad är däremot differentierade och splittrar de olika lönegrupperna. Det syftar just till att få de mest gynnade bland arbetarna att ge upp kampen en efter en. Det är alltså dumt att bråka med varann därför att det är just det som arbetsköparen vill för att få oss att ge upp våra försök att organisera oss. För att där ligger, kamrater, vår kamps stora seger, långt över arbetsköparens usla småslantar. För första gången har vi lyckats organisera och föra kamp för egna krav, vid det tillfälle som vi själva bestämt. Men det räcker inte: isoleringen av kampen, som facket vill ha, tvingade gjuteriarbetarna att ensamma bära upp hela strejken, samtidigt som arbetare på hela Mirafiori ville kämpa.

Nu har vi förstått det: den organisation som vi har gett oss har gjort det möjligt att föra kampen inom verkstaden, men inte att bryta den isolering som samarbetsnämnden och fackföreningen har tvingat in oss i. Genom att vägra föra fram våra krav. Genom att skilja kampen i norra sektorn från den i södra sektorn. Genom att inte informera arbetarna på de andra Fiat-avdelningarna. Men grunden till vår rörelse finns kvar. Har vi lyckats organisera oss inom verkstaden så ska man kunna organisera sig på hela Mirafiori. Hur? Det är bara om vi organiserar oss tillsammans med arbetarna i de övriga verkstäderna som vi kommer att kunna organisera kamp som leder till små förluster för oss och stora för arbetsköparen. Bara om vi organiserar hela vår styrka kommer vi att tvinga arbetsköparen att ge sig.

Torsdagen den 12 juni: på Mirafiori fortsätter arbetarna i verkstad 13 att själva begränsa produktionen. Vid 850:ans band, 124:ans och 125 :ans band fattas ofta dörrarna på bilarna. I det här skedet är ledningen alltför skrämmd för att ta till massiva repressalier. Men de försöker komma åt enskilda arbetare på de ställen där kampen har nått längst, genom att avskeda eller förflytta dem. De hoppas på så sätt kunna skrämja de övriga arbetarna. Men det försöket får inte lyckas. Framförallt måste man svara omedelbart och stoppa produktionen så fort en kamrat drabbas. Det mäktigaste vapnet för att oskadliggöra de repressiva åtgärderna är arbetarnas enhet och sammanhållning. Fiat-arbetarnas kamp sprider sig från Mirafiori till andra fabriker. Motorverkstäderna i Settimo, kranförarna och gjuteriarbetare. Motorverkstäderna Centrum, avdelning P och 13. Sima, avputsningsavdelningen. Spa Centrum, avdelning 3.

Alla arbetare på Fiat Mirafiori som gått i strejk under de här dagarna har krävt lönehöjningar. Även kraven på övergång till högre lönegrupp innebär högre lön. Och det samma gäller för höjningar av andra delar av lönen. Men alla dessa krav hade ett gemensamt: man krävde lika lönehöjningar för alla och automatisk övergång till högre lönegrupp för alla. Kraven på höjning av de andra tilläggen tenderade också att utformas lika för alla. Allt det här betyder i grunden en sak: att vi vill uppnå lika lön för alla. Arbetarna har faktiskt insett att löneskillnader, minimilöner, lönegrupper, kvalifikationstillägg är arbetsköparens verktyg för att splittra arbetarna.

Arbetsköparen har just använt sig av differentierade lönehöjningar för att få slut på striderna och på så sätt inte förlora ytterligare miljarder i produktion. Han har gått med på övergång till en annan lönegrupp för några arbetare och inte för andra, t.ex. förmåner för vissa band, lönegruppsförflyttning på kompletteringsavdelningen. Han har gått med på differentierade lönehöjningar, t.ex. för maskinförmännen och biträdena vid stångjärnshammarna. Och i allmänhet på den del av lönen som tjänar till att få en att producera mer eller att acceptera risker: prestationstillägget vid pressarna, kvalifikationstillägget i gjuteriet. Fackföreningarna har vägrat att föra arbetarnas talan och kräva högre lön och lönegrupp omedelbart och lika för alla.

De håller på principen att höjningar av grundlönen ska ske endast vart tredje år då avtalen löper ut. De accepterar en hel rad splittringsmoment som arbetsköparen för in med lönen, kvalifikationstillägg, skillnader mellan olika verkstäder och avdelningar. Därför har de hackat sönder arbetarnas allmänna krav, splittrat kampen och sått förvirring bland arbetarna. Men arbetarna vill uppnå lika lön för alla. För att bli av med splittringen och ena striderna. För att var och en numera är nödvändig inom fabriken, teknikern liksom arbetaren, den specialiserade arbetaren liksom maskin eller bandbiträdet och grovarbetaren. För att vi alla är kapabla att göra allt. För att det är lika dyrt att leva för alla.

Det är alltså helt absurt att tjänstemannen ska få full lön när han är sjukskriven medan arbetaren förlorar en del av lönen. Det är absurt att tjänstemannen ska ha 4 veckors semester och 40 timmars arbetsvecka medan arbetaren har 3 veckors semester och arbetar 44 timmar. Det är absurt att några arbetare ska ha högre lön och andra lägre. Därför nöjer vi Mirafiori-arbetare oss inte med bandombud eller differentierade höjningar på några få lire, utan vi säger: kampen fortsätter. Vår kamp stöds av arbetarna på Spa Centrum där en demonstration med 1000 arbetare har gått genom avdelningarna, av arbetarna på Motorverkstäderna, på Spa Stura, och av arbetarna på Lingotto som är på väg att förena sig med oss i kampen.

Måndag den 16 juni: på verkstad 54 avstannar banden för 124:an, 125:an, 125:an specialutförande klockan 17. Avdelningschefer, verkmästare och Fiat-direktörer kommer springande och försöker övertala dem att återuppta arbetet. Ledamöter av samarbetsnämnden kommer också och säger att de kommer att ge svar på onsdag. Men den här gången blir arbetarnas svar ett annat, de säger: medan ni diskuterar fortsätter vi att strejka.

Under middagsrasten kommer också 850-bandet med, och produktionen stoppas helt i verkstad 84. Cheferna frågar varför det är strejk och arbetarna svarar: det vet väl ni. Cheferna försöker då att få arbetarna att göra iordning 22 850 underrederna som fanns kvar, under förevändning att de skulle rosta annars. Arbetarna vägrar och tvingar därmed cheferna att ställa sig vid banden för att göra iordning underrederna.

Det ser ut som om det skulle bli en ny start imorgon för arbetarna i verkstäderna 1 och 3, medelstora och stora pressar, och även i avdelning 85, dvs. biltransporterna. Klockan 18 kommer arbetarna i den avdelning som kör de färdiga bilarna från banden till långtradarna att kräva besked från fackföreningen. Om fackföreningarna svarar nej till deras krav, som gäller lönegruppen och kvalifikation som chaufför – ledningen betraktar dem som materialtransport-biträden – kommer de att gå i strid imorgon och skjuta fram bilarna för hand istället för att köra dem. Det kan leda till stopp för banden, eftersom gården blir fylld på en halvtimme. Samtidigt fortsätter ockupationen av kommunalhuset i Nichelino. Under de här 4 veckorna har Fiat förlorat tiotals miljarder i produktion och fortsätter att förlora. De senaste dagarna har Mirafiori bara producerat 50 % av den normala produktionen räknat i ton.

Tisdagen den 17 juni: kampen på Mirafiori har nått sin högsta och mest entusiasmerande punkt. Som svar på

strejkens fortsättning under andra skiftet, som lett till totalt produktionsstopp vid banden, har Fiat kommit med ett nytt utspel. Arbetsköparna har förstått att arbetarna inte längre förstår vad fackföreningarna ska tjäna till. Fiat har därför blivit tvungen att vända sig direkt till de kämpande arbetarna och kalla till förhandlingar. Efter att ha rådslagit med fackföreningarna föreslår de strejkande att några representanter sänds till Industriförbundet. Vana som de är att manipulera hit och dit så tror Fiats ledning att de ska kunna bedra arbetarna med lite prat. De erbjuder 17 lire, men inte för alla, och olika tillägg. Men arbetarna låter sig inte köpas för några få lire.

Dessa väluppfosttrade och eleganta patroner lät då undslippa sig de grövsta förolämpningar mot arbetarna. Bondjävlar, skitiga sydlänningar, igår stod ni fortfarande med hackan och idag vågar ni sätta näsan i vädret. På dessa förolämpningar svarade arbetarna genast med samma mynt, men framförallt gav de inne i fabriken det svar som väger tyngst: den intensifierade och skärpta kampen. Ett tåg av tusentals arbetare blockerade varje hörn av fabriken, inklusive avdelningarna där kvinnor arbetar. De ropar: ut, ut och stoppar det obetydliga arbete som fortfarande pågick. Så stoppas bandet för 125:an specialutförande och 500-bandet igen. Fiat är på knä. I denna obekväma ställning försöker de spela ut sitt sista kort. De tolv arbetare som förhandlade hos Industriförbundet kallas ensamma, utan fackföreningarna som numer är ur leken, till kontoret och Mirafioris verkställande direktör, Marciano.

Han uppmanar dem att övertala sina strejkande kamrater att återuppta arbetet, för annars skulle allvarliga åtgärder vidtas, låter han förstå. Om ni inte bestämmer er tills ikväll blir det en katastrof och vi kan inte låta det fortsätta på det här viset, vi blir tvungna att avstänga folk. Om ni suspenderar en enda av de strejkande, säger de 12, kommer hela fabriken att skärpa kampen ytterligare. På en sån grund är Fiat inte beredd att förhandla, säger Marciano hårt. Och vi är inte beredda att arbeta. Och så blev det faktiskt. Andra skiftet vid banden kommer ut ur fabriken klockan 11 på kvällen utan att ha rört ett finger. Spänningen är sådan vid fabriksgrindarna att det verkar som om Torino vore nära att explodera. Inte en enda en från fackföreningarna är inom synhåll.

Onsdag den 18 juni: klockan 6 på morgonen när första skiftet i verkstad 54 kommer till fabriken får de veta om det som hänt dagen innan, om den fantastiska kamp som deras kamrater från andra skiftet har tagit upp och gjort mer omfattande. Igår gjorde vi hickande strejker, säger de, idag gör vi lavinstrejker. Och så blir det. Från ett av 124:ans band kommer en enda bil, från ett annat tre, fyra bilar. Efter att ha gått med sänkt hastighet stoppas också 500-bandet definitivt. Båda arbetslagen är nu i strejk, alla band står stilla. 13.36 kommer första skiftets arbetare ut ur fabriken med höjda knutna nävar.

Och de tas emot med samma hälsning av de kamrater som går in i fabriken för andra skiftet och som startade strejken på Mirafiori.

Andra skiftets arbetare fortsätter strejka massivt. Fiat försöker få dem att arbeta genom att låta banden gå tomgång. Men efter ett tag får även arbetsköparen klart för sig att arbetarna skiter i hans manöver och han stoppar banden. Från verkstad 54 startar genast en demonstration som stoppar verkstad 52, 53, 55 och 56. Från banden kommer inte en enda bil under hela eftermiddagen. När strejken vid monteringsbanden är helt i arbetarnas händer går demonstrationen mot kontorspalatset. Där hittar de fackföreningarna som försöker förneka allt det de sagt för att förtala arbetarnas strejk de senaste dagarna. Ingen tror längre på dem. Demonstrationen tågar mot grindarna där den stoppar de utgående långtradarna. Och slutligen går den tillbaka till banden där några arbetare talar inför stormöten som hålls överallt.

Torsdag den 19 juni: Kamrater, arbetare på Rivalta, igår la arbetarna ned arbetet en timme på verkstad 72. Kravet om blåställ var bara en förevändning, i själva verket protesterade arbetarna mot utsugningen och de omänskliga levnadsförhållandena inom och utanför fabriken. Inom fabriken därför att arbetsköparen fortsätter att minska tiden för varje moment och gör arbetet mer och mer outhärdligt. Med en arbetstakt som gör att man spottar blod och inte ens får tid att äta och gå på muggen. Utanför därför att svältlönerna inte längre räcker till för att betala hyror som blir allt högre och inte ger arbetarna det nödvändiga för att leva. Så arbetarna tvingas leva 8 personer i ett rum eller på

stationsbänkarna. Därför är Fiat-arbetarna svultna på pengar och vill arbeta mindre.

Rivalta är den teknologiska utvecklingens mest framskjutna spets, automationens modell och arbetsköparens ögonsten. Dit har alla monteringsband för specialmodeller flyttats. Här produceras 128:an och 130:an, de senaste Fiat-modellerna. Fiat använder idag Rivalta för att täcka åtminstone delvis de allt allvarigare skador som kampen på Mirafiori orsakar. De försöker pressa ut mer av arbetarna genom att kräva produktionsökningar varje dag, genom att utnyttja arbetarnas motståndskraft så långt det går. 128:an producerar fyra bilar mer om dagen. Men verkstad 72 har givit signal till kamp. Arbetsköparen har försökt förekomma dem genom att generöst bevilja några kvalifikationstillägg eftersom han är rädd att kampen på Mirafiori ska bli hela Fiats kamp. Och vi vet att hela Fiats kamp innebär organiserad kamp mot arbetsköparen för krav som ställts av arbetarna på verkstad efter verkstad.

Fredag den 20 juni: kamrater arbetare, för fjärde dagen i följd har andra skiftet på karosseriavdelningen stoppat hela produktionen. Arbetarnas tåg har stoppat varje försök att få igång arbetet igen. Första skiftet fortsatte också kampen. I onsdags kom 30 bilar fram under hela dagen istället för mer än 400 som var den normala produktionen före kampen. Även igår minskades produktionen kraftigt. Arbetarna i första skiftet måste nå samma styrka som sina kamrater i andra skiftet. Varje skillnad i kampens utveckling ger arbetsköparna och deras hantlangare möjlighet att ställa oss mot varann. För att eliminera varje fara måste vi föra enad kamp.

Hela produktionen måste stoppas. Under den här månaden har vi upptäckt att vi har en oerhörd styrka, det räcker med att en verkstad avstannar för att det ska bli stopp i hela fabriken. Organisationen växer och binder samman alla verkstäder och gör det möjligt att helt och hållet utnyttja vårt vapen. Det betyder att om verkstad 54 lackering och polering har som uppgift idag att föra kampen vidare så är andra verkstäder beredda att reagera och göra det så snabbt som möjligt innan kampen på verkstad 54 dör ut. Många arbetare vill stödja kamraterna på 54:an som bär upp hela kampen, med en insamling. Det är riktigt men otillräckligt. Vi måste förbereda oss på att inta våra platser i kampen i alla verkstäder. Låt oss samlas med arbetarna från verkstad 54 och samordna strejkerna. Då kommer kampen inte att kunna stoppas längre.

Idag har fackföreningarna, som inte kan gå oantastade framför grindarna, tillstånd från arbetsköparen att komma och dela ut flygblad inom fabriksområdet och sprida falska nyheter. Här ser vi vad det innebär att ha en fackförening i fabriken. Igår berättade de att de har fått ut 12 lire. Men vi har krävt 50 lire på grundlönen lika för alla, lönegruppssupplyftning för alla, rast utan inarbetning för alla.

Verkstad 85 fortsätter kampen. Igår gick arbetarna på Rivalta till aktion och stoppade 128:ans band. Till vår aktion anslöt sig för två dagar sen även teknikerna vid den elektroniska och mekaniska kontrollen som befinner sig i strejk. Det är en väldig kamprörelse. Det är det som skrämmer radion och tidningarna, från La Stampa som tiger eller berättar mycket lite till l'Unità som berättar lögnen. För att samordna oss, informera varann, diskutera och besluta om kampens vidare utveckling, möte för alla arbetare lördag den 21 juni klockan 16 på Nya Universitetsbyggnaden.

Lördag den 21 juni: på Mirafiori strejkar fortfarande verkstad 54, 85 och 13, och verkstad 25 och 33 håller på att ta upp kampen. På Rivalta börjar nedläggelserna. På Lingotto har det också varit nedläggelser som förebådar en massivare kamp. På Spa Stura har verkstad 29 och 25 strejkat i två timmar under hela veckan. På Mirafiori måste bandarbetarna i de andra verkstäderna svara dem i verkstad 54 som tagit upp kampen. Där krav har lagts fram får man inte vänta på de ständiga svarsbuden från ledningen utan istället omedelbart börja strejka. Inom de mekaniska avdelningarna säger många att man inte ska strejka därför att Fiat har ackumulerat så stora reserver. Men strejken skadar i alla fall produktionen på Rivalta och Lingotto.

Måndag den 23 juni: arbetare i verkstad 85, sedan en vecka kämpar vi på 85:an, under former som vi ansett bäst för oss och kostsammast för Agnelli. Vi har ett mycket tydligt krav: andra lönegruppen för alla som kamraterna i 54:an. Banden har tillfälligt återupptagit arbetet men kravet på andra lönegruppen fortsätter vi att föra fram. Så länge inte banden stannar nonchaleras våra krav. Från sex kvalifikationer har de nu gått upp till ett erbjudande om sjuttio

kvalifikationer. Även här försöker de splittra oss genom att köpa vissa arbetare med löften. Det måste stå klart att vi inte tänker låta våra krav stängas in i något avtal. Igår försökte de igen få dem som har kommenderats hit att arbeta. De är riktiga strejkbrytare och det framkallade vårt riktiga handlande. På södra avdelningen har vi sopat bort dem. På norra avdelningen la vi helt ned arbetet och överbelastade banden från klockan 21 till 23. Vi måste alla komma ihåg att kampen fortsätter. Andra lönegruppen för alla annars blockerar vi gårdarna.

Tisdag den 24 juni: hela verkstad 25 är lamslagen, alla tre skiften strejkar sina åtta timmar. Vi vill ge våra chefer några varningar: era påtryckningar för att få oss att tömma ugnarna är meningslösa, det är meningslöst att påminna oss om värdet av det som finns i ugnarna. Om ni har velat fylla ugnarna får ni skylla er själva för ni visste att arbetarna i första skiftet ville strejka. Ni trodde inte på vår styrka och därför blev ni överraskade av strejken. Om ni nu vill att gjuteriet ska fungera och att skador ska undvikas så har ni bara att betala. De hotelsebrev ni gav till arbetarna i första skiftet är en provokation som inte skrämmer någon. Arbetare på 25:an, nu är det vi som har vapnen i vår hand. Vår strejk har direkta konsekvenser för hela Fiats produktion. Redan igår hade de mekaniska avdelningarna svårigheter efter våra åtta timmars strejk. Nu börjar delar fattas på Rivalta, Spa Stura och Autobianchi i Milano. Fortsätt kampen.

Onsdag den 25 juni: på Mirafiori är det prepareringsverkstad 52 och 53 som stoppar hela produktionen idag och avlöser 54:an. Strejk under hela de två skiften. Ett tåg stoppar hela produktionen. Vi fick se lagbasarna sätta igång och jobba. Lagbasen Bruno på 52:an tog rekordet och gjorde ensam 13 ramar. 25:an fortsätter sin totala strejk med 8 timmar per skift. På avdelning 42, verkstad 4 i gjuteriet har det varit 4 timmars strejk. Arbetet har avstannat på verkstad 51. På Rivalta har striderna brutit ut. Första skiftet: 2 timmars strejk på verkstad 64. Nedläggelser på 72:an där 128:an lackeras. Nedläggelser i 75:an och 78:an där 128-banden finns. Andra skiftet: strejk från kvart i nio till slutet av skiftet i verkstad 64, tre arbetslag deltog. En timmes stopp på två band där 128:an ses över. En halvtimmes stopp på tre av monteringskarusellerna för 128:an i verkstad 72. Explosionen har skett och arbetsköparen kan inte längre kontrollera situationen.

Torsdag den 26: fem veckors strejker som har genomförts i några få verkstäder åt gången har fått Fiat att förlora mer än 30 000 bilar värda ungefär 40 miljarder. Produktionen har sänkts till mindre än hälften. En del bilmodeller kommer till terminalerna och saknar vissa delar. Exporten är stoppad. Därför har ledningen och fackföreningarna gjort upp om en global överenskommelse som ska gälla 60 000 arbetare. Överenskommelsen ger differentierade höjningar från 5 till 84 lire som läggs på andra delar än grundlönen. Hur många kommer att få 5 och hur många 84 lire? Men arbetarna kräver 100 lires höjning lika för alla. Överenskommelsen bibehåller skillnaden mellan lönegrupperna, den skapar till och med en ny: tredje högre lönegruppen. Men arbetarna kräver andra lönegruppen för alla som ett första steg för att avskaffa lönegrupperna. Löneskillnader och kvalifikationsskillnader är alltid splittringsinstrument som arbetsköparen har i sin hand. Kampen fortsätter eftersom arbetarnas krav inte har tillfredsställts.

Verkstad 85: strejken fortsätter under 8 timmar. Verkstad 52 och 53, som är prepareringsverkstäder för karosseribanden, strejkar i 8 timmar och demonstrerar. Det upprepas under båda skiften. Alla band står stilla i brist på material. 700 bilar som monterats utan motor måste demonteras och sättas upp på banden igen. Verkstad 4, gjuteriavdelningen: 4 timmars strejk. Verkstad 13: självbegränsningen av produktionen fortsätter. Verkstad 26, mekaniska sektorn: bandet där motorerna monteras står still i 2 timmar på grund av strejken i verkstad 25 som skapar brist på delar. Verkstad 25: de tre skiften strejkar sina 8 timmar och strejkvakter ställs ut runt de färdiga delarna eftersom ledningen försöker stjäla dem. Lingotto: 15 minuters stopp i verkstad 10. Rivalta-arbetarna säger nej till luftöverenskommelsen som ger 17 lire. Under första skiftet stoppar arbetarna tre band: 124:ans, 500:ans och 850:ans i en timme utan att cheferna och samarbetsnämnden lyckas få dem att återgå. Under andra skiftet avstannar hela verkstad 64 i 4 timmar, 128:ans band under en timme. Nedläggelser på Spa Stura, Motorverkstäderna, Carmagnola. Från och med nu står även många fabriker som levererar till Fiat stilla.

Fredag den 27 juni: Arbetare i verkstad 23, 24, 25, 26, 28, 41, Fiat har avskedat på en gång 12 av våra kamrater i verkstad 25, som drev en självständig kamp för 50 lires höjning lika för alla och andra lönegruppen. Fiat avskedade

dem för att stympa kampen i verkstad 25 som nu lamslår hela den mekaniska sektorn och för att visa att det är farligt att strejka oberoende av fackföreningen. 25:ans arbetare vägrar att låta sig skändligt utpressas och svarar med att fortsätta kampen. Till sina redan framlagda krav lägger de dessutom ett villkor med högsta prioritet, nämligen att avskedandena omedelbart återtas. 25:ans arbetare uppmanar också kamraterna i verkstad 23, 24, 26, 28 och 41 att omedelbart svara på Fiats provokativa handlande med nedläggelser, stormöten i matsalen, skrivna krav till ledningen att avskedandena dras tillbaka, demonstrationer till 25:ans ingång, insamlingar för att stödja kampen och de avskedade kamraterna.

Lördag den 28 juni: på Mirafiori är produktionen lamslagen. På Rivalta står många avdelningar stilla på grund av strejkerna på verkstad 25 på Mirafiori och på Rivaltas egen verkstad 64. Strejken fortsätter på Carmagnola. På Lingotto följer nedläggelserna efter varann med allt större omfattning. Kampen sprider sig utanför Torino. Till Fiat i Moderna. Information kommer via de flygblad som arbetarna i Torino lägger i lådorna till motorerna. Till Fiat i Pisa. Till Fiat i Neapel. Till Fiat i Florens. Till Piaggio-anläggningen i Pontedera. Överallt samma kampformer och samma mål. Fiat-strejken berör också underleverantörer. Konfrontationen blir allt hårdare. Arbetarnas organisation blir allt starkare. Arbetsköparen svarar med tomma överenskommelser som förkastas. Han svarar med avskedanden. Fackföreningarna rör inte ett finger. Två nya avskedanden på aluminiumavdelningen i Carmagnola. Och han svarar med hotelser: order från ledningen till cheferna att utdela varningar och avstängningar för att senare kunna avskeda och ha ett motiv till hands.

Agnelli svarar med stormtrupper. En lejd stormtrupp slog igår sönder och samman kamrat Emilio framför port 5 på Rivalta när han delade ut flygblad. Fem man slog ned honom, rullade ut honom mitt på gatan och försökte kasta honom under bilarna som passerade förbi. Men missnöjet, och viljan att bekämpa arbetsköparna i grunden växer bland Torinos arbetare. För att försöka kanalisera den här uppgången i kampen utlyser fackföreningarna allmän strejk för hyresstopp den 3 juli. Lördag den 28 juni på eftermiddagen klockan 16.30 hålls stormöte på Nya Universitetsbyggnaden, via S. Ottavo i hörnet av Corso S. Maurizio, nedanför Antonelliana-monumentet, nära piazza Vittorio.

Stormötet

Kamrater, det som har kommit fram ur kampen på Fiat är framförallt arbetarnas självständighet, dvs. att arbetarna hoppar över varje form av facklig medling. Att de har organiserat kamp formerna självständigt, att de har ställt upp målen självständigt. Och på den grunden har de börjat bygga upp den självständiga organisation som gör det möjligt för dem att föra kampen vidare. Vi ska inte glömma att den här veckan är den femte kampveckan på Fiat. Det som har kommit fram ur denna kamp är framförallt arbetarnas krav på enhet, det vill säga krav på lika lönehöjningar för alla. Och kravet på slopandet av skillnader i lönegrupper och kvalifikationstillägg som arbetsköparen och fackföreningen har infört i lönestrukturen.

Facket har hela tiden försökt avblåsa, begränsa och isolera kampen. Det visade sig först i förhandlingar på avdelnings- och verkstadsnivå tills de kom fram till blufföverenskommelsen häromdagen, som ska gälla hela Fiat. Blufföverenskommelsen har utvecklat för hela företaget det man först försökte göra på verkstadsnivå. Med andra ord: olika höjningar inom lönestrukturen som de bibehåller oförändrad. Det vill säga nästan alla höjningar rör lörens rörliga del, kvalifikationstillägg och så vidare. Dessutom har arbetarnas krav på andra lönegruppen fått som resultat att facket infört tredje högre lönegruppen. En låtsasgrupp som inte är något annat än en höjning med 17 lire kamouflerad under beteckningen lönegrupp och som ökat antalet lönegrupper från fem till sex.

Kamrater, det är tydligt att Fiats arbetarklass överallt har förkastat fackföreningarnas överenskommelse. Kampen går vidare, nya fronter öppnas och de tidigare fortsätter sin kamp. Nu måste vi ha en viss förmåga att göra förutsägelser för att kunna avgöra vilka ytterligare vapen arbetsköparen kommer att använda för att avblåsa den här kampen och framförallt för att förvrida dess innehåll. Låt oss här nämna några av de möjliga åtgärderna: repressalier, lock-out, tidigarelagd semester, tidigarelagda förhandlingar och avtalsuppgörelser med mera. Och det gäller på det här mötet att också göra en uppskattning av vad våra strider betyder med tanke på de nationella avtalen. Sista punkten på dagordningen gäller generalstrejken som fackföreningarna har utlyst till nästa torsdag. Vi kan genast börja diskussionen.

Jag vill säga som så att vi har sett att efter 45 dagars kamp har vi fått 17 lire. Vi vet inte vad vi ska göra med dem men vi har fått dem. Om vi inte hade strejkat i 45 dagar skulle vi inte ens ha fått dem. Fortsätter vi på det här viset kommer vi att kunna spela en stor roll för de nationella avtalen. För att den organisation som vi ska skapa nu kommer att ha sin betydelse när det blir frågan om strejker för avtalet. Sen är det en annan sak jag vill säga. Det är viktigt att vi tar ett hårdare grepp om kampen nu eftersom Agnelli togs med överraskning och inte har hunnit lägga upp några reserver. Att vi ska strejka i oktober kan vilken idiot som helst ha klart för sig. Kanske en vecka, 14 dagar, 20 dagar. Och det vet också Agnelli som inte är någon idiot, och då kommer han att ha lagt upp reserver.

Om vi sätter åt honom för mycket nu när han har hotat med permitteringar, men inte har gjort några än, så kan han stänga fabriken i oktober och skicka hem oss för att då skiter han i oss helt och hållet. Det är nu marknaden har störst efterfrågan på hans produkter. Det är nu Agnelli behöver oss mest och det är nu som vi måste slå till. Vi måste ena oss kamrater, jag vet inte om det finns någon här från min verkstad, jag skiter i om det sitter någon tjallare här. I natt tapetserade jag muggen med affischer. Om det finns någon som inte har läst dem än så får han gå och göra det. Kampen på Fiat måste bli ett Vietnam för arbetsköparna i Italien. Applåder.

Kamrater, igår gav de oss meddelanden, suspenderingsmeddelanden. Imorse kom tolv avskedanden, jag har brevet i fickan, jag kan visa upp det. Med hänsynstagande till de allvarliga händelser som lagts Er till last den 24 dennes och som redan meddelats Er, konfirmerar vi härmed att Ni har entledigats enligt paragraf 38, moment b, i det gällande nationella arbetsavtalet. Ni anmodas således att hämta Era arbetsdokument och inestående tillhörigheter vid vårt förvaltningskontor från den 9 juli 1969. Högaktningsfullt. Nu har alla på verkstad 25 kommit överens om att, går vi inte tillbaka till arbetet allihop, inklusive de avskedade, där kommer en av de andra som har fått brevet om avskedandet, då fortsätter vi strejken.

Men det är en sak till. Ute fick jag tag på en fackföreningskille, här på universitetet, och de andra kom och tog mig med för jag ville bråka om en sak som jag sa honom: du är fackligt aktiv, det är bra. Vi kom till dig med våra villkor, 50 lire. Men sa han, när ni gjorde er obegränsade strejk allesammans då kallade ni på mig. Men vi behövde inte kalla på dig för vi tar själva hand om vår sak. Ni gjorde fel, sa han. Men nu med de här tio avskedandena, hur tänker du göra? Och då sa han att han inte visste. Jag ska tala om för dig vad du ska göra. Du är fackligt aktiv så du får uppmana alla Fiat-arbetarna till obegränsad strejk allesammans. För att om det blir nya avskedanden, kommer ni att uppmana till strejk då? Eller hur tänker ni göra? Han svarade mig inte.

Nu sa jag så här: om jag i ett visst skede tar på mig ansvaret för kampen, för hela verkstan, då måste alla andra verkstäder bidra till strejken tillsammans med oss. Jag gick till 24:an för att be dem hjälpa till med strejken. Nej, sa de till mig för att vi får inte för proletärsocialisternas skull. Men då håller de där jävla proletärsocialisterna på att stå i vägen för oss. I alla fall har vi kommit fram till att om vi avskedade inte kommer in i fabriken så sätter åtminstone den verkstad där jag jobbar inte igång. Långvariga applåder. Kamrater, om herr Agnelli idag tillåter sig avskeda tio stycken så imorgon avskedar han inte tio utan femhundra. Han avskedar tusen, tvåusen och slänger ut oss alla. Men det är inte han som äger alltihop. Det är vi arbetare. Om vi i fabriken tjänar hundratusen lire i månaden så tjänar herr Agnelli varje månad tvåhundra miljarder med vårt blod, det är vi som bekostar blodet. Strejk inne och ute, strejk. Applåder.

Jag skulle vilja tala om strejken på torsdag. Vi vet att strejken har utlysts av fackföreningen för att försöka dra till sig styrkan i vår kamp. Men den här strejken mot vräkningarna eller vad fan det är, måste vi försöka utnyttja på vårt sätt, vi får inte överlämna initiativet åt fackföreningarna. Då gäller det att föra ut vår kamp, vår strejk och för det måste vi organisera oss. Under de tre dagar vi har på oss måste vi försöka organisera oss, lag för lag, avdelning för avdelning, verkstad för verkstad. Och vi måste försöka bilda ett tåg som blir tillräckligt stort för att uppnå om inte med ord så med våld det vi vill.

Kamrater, arbetarna kommer inte att gå ut på gatan för att uttrycka sin indignation som alltid kontrolleras inom partiet och fackföreningen. Men de kommer att gå dit för att de har tröttnat på det här tillståndet och gör anspråk på att säga vad de själva vill. De vill slå till inte bara mot Agnelli utan också mot de pseudorevolutionära partierna och deras illusionsmakeri. Brakande applåder.

Kamrater, någon kan bli rädd för riskerna, frukta att det blir svåra sammanstötningar under demonstrationen. Men vi vill genast säga att demonstrationen inte kommer att bli en provokation, utan har som syfte att förklara för stadens folk kampen på fabriken. Att informera om det som har skett och förklara varför det skett i verkstäderna under mer än en månad. Som tidningarna har gjort allt för att förtiga. Vi måste göra klart för hela Torino att vi inte kommer att stanna varken vid tjugo eller trettio lire. Vi vill ha det vi har krävt och de måste ge oss det. Applåder.

Röst från salen: jag vill ställa ett förslag till de arbetare som tänker gå i strejk, nämligen att de ställer upp bland sina krav att de arbetare som avskedats ska återanställas. För det första måste vi visa Agnelli att kampen på Fiat inte går att stympa med 17 lire i höjning. För det andra att den inte går att stympa med avskedanden av arbetaravantgardet. Alla arbetare måste ha klart för sig nu att ett enigt svar på repressalierna inte är bara ett sätt att försvara den drabbade kamraten. Utan också ett sätt att slå till mot arbetsköparens maktposition. Det är ett sätt att säga att vi kämpar inte så mycket mot att en arbetare avskedats utan framförallt mot ett helt system som råder på fabriken i Torino. Vi säger klart att vi inte går med på några avskedanden. Upprepade applåder.

Kamrater, jag skulle bara vilja meddela kamraterna här att kampen fortsätter på Mirafiori och att på tisdag klockan halv sex går 56:an i strejk med de vanliga kraven som 54:an och de andra verkstäderna har ställt upp: 50 plus 50 lire och lönegruppen. Vi lägger fram kraven på måndag morgon och ger dem bara 24 timmar. Eftersom även avsynarna och verkstad 19 går i strejk ska vi försöka gå i strejk samma dag. För dem som inte vet det, om det finns folk från 56:an här, får de försöka sätta sig i kontakt med de andra eftersom vi håller på med det. De trodde vi var idioter eftersom vi aldrig har strejkat tidigare, nu hoppas vi också kunna göra något. Jag har talat färdigt.

Kamrater, det ryktas om att från första juli kommer brödet att gå upp med 20 lire, cigaretterna med 50. Tidningarna har redan ökat, husägarna vill öka hyrorna och slänger ut oss. Allt ökar, vilka produkter som helst. Fiats bilar har också ökat. Vi struntar helt i om produktionsbonus höjs. Jag hörde att vi nu kommer att få mindre betalt eftersom det inte är någon produktion. Det produceras inte dagligen det antal bilar ledningen har bestämt. Jag frågade varför vi skulle få mindre. De svarade: för att ni arbetar på ackord. Men vem var det som erbjöd det där ackordet. Ingen. Jag vet ingenting om det och det är likadant med alla. Det var de omtalade medlarna mellan arbetare och arbetsköpare, fackföreningarna, som hittade på det. Vi vill ha det vi har krävt, om så med våld.

Det har också sagts mig att vi måste nöja oss nu med de där 17 lire om vi vill få ett nytt riktigt avtal. Det omtalade avtalet som ska skrivas under i oktober. Det får de makulera för det kommer inte vi att skriva under. De har låtit oss förstå att vi ska hålla oss lugna, men det är inte möjligt, vi behöver pengarna. Och vi måste få dem och ingen får sätta en käpp i hjulet för oss. De sa att det är omöjligt att komma upp i andra lönegruppen efter sex månaders anställning för i så fall skulle arbetsköparen gå i konkurs. Men det är just det vi vill, vem bryr sig om att arbetsköparen går i konkurs med sin helvetes fabrik. Applåder.

Kamrater, situationen i Torino och i Torino-området är en skam för arbetsköparen. Fiat håller oss vid liv, Fiat låter oss dö vid banden. Utanför fabriken vill man ha en bostad, och sen jobbar man på Fiat, ett rum och toalett blir 30 000 i

månaden plus kostnaderna för lyset. Utsugna i fabriken och utanför. Jag arbetar på verkstad 25 som liknar ett fängelse, det är nästan som en cell med all slags skit. Produktionen på Fiat: det fattas tio arbetare, men när allt kommer omkring producerar vi ändå lika mycket. Vem lider av det? Vi. Resorna blir ännu dyrare. Vem lider av det? Vi. Alla struntar i det och vi lider, vi är helt demokratiskt slavar under arbetsköparen.

Vi kämpar – försiktigt eller våldsamt – men vi kämpar och alla grepp är tillåtna. Vi får avdrag på ungefär 10 à 12 procent. Vad ska vi göra åt det? Vi måste kämpa, kämpa, kämpa för att få mer pengar och mindre arbete. Vi måste avskaffa kapitalismen och bli behandlade som människor och inte som dragdjur. Kapitalismen är ett ruttet och sönderbrutet system. Ingen står ut längre. Ungdomarna förkastar kapitalismen, också de borgerliga studenterna som vi ser här bland oss. Och alla arbetare vet på hur många lidanden och orättvisor den har gjort sig fet. Gå med i kampen kamrater, låt er inte luras av arbetsköparen, låt er inte luras av fackföreningarna. Applåder.

Kamrater, jag hörde tidigare att vår kamrat Emilio har blivit nedslagen. Dagen innan det hände hörde jag av en fascist som arbetar på samma ställe som min far, att herr Agnelli hade erbjudit en bunt sedlar till fascister som skulle provocera alla grupper som agiterar utanför fabriksgrindarna. Jag trodde att det inte var sant, men när jag nu har fått veta att de har slagit Emilio börjar jag tro att det är sant. Vi vet att de har slagit Emilio och att de kommer att slå andra. I alla fall så är det bästa det att Agnelli har slutat använda sin taktik, sin så kallade demokratiska och moderna taktik. Förr hade han sin följeslagare fackföreningen, som nu har hoppat av helt och hållet. Nu är de inte längre med, de vet inte vad de ska göra, de är inte längre till någon nytta för honom.

Då försöker han använda den hårda metoden, det vill säga kapitalets sista utväg. Med andra ord när ett slagsmål utbryter försöker man först med den mjuka metoden. Sen, när man ser att man inte klarar sig längre tar man till de stormtrupper som finns. Han måste också göra det. Vi får se vad som händer. Vi svarar Agnelli att det inte är så mycket den kamp som vi håller igång som gör oss mer övertygade, utan mer att han har visat att han hänger över repen. Därför vill jag säga, att vad han än kommer att göra härnäst så kan han inte kväva arbetarnas vilja. Han ska inte göra sig några illusioner, han vet det mycket väl nu. Arbetarna håller på att få en annan inställning, de har insett vad de ska göra. Även om de är ett fåtal, ett avantgarde, så är det det som är det viktiga. Jag talar inte utifrån någon annans erfarenhet. På fyra år har jag ändrat mig oerhört, förr hade jag en så att säga småborgerlig inställning, jag trodde att man kunde få allt på det mjuka sättet.

Idag är jag låt oss kalla det revolutionär. De kallar oss så, eller kineser, de vet inte ens vad de ska kalla oss. Jag vill i alla fall säga att det kommer att bli provokationer runt demonstrationen, men demonstrerar gör vi ändå. Nu kan ingen stoppa oss längre. Och sen är det en annan sak, vi kritiserar inte kommunistpartiet så där, för kritikens egen skull. Det är klart att revolutionen inte kan göras i morgon eller i övermorgon, men jag tycker så här: nu har arbetarnas tankar nått så långt och partiet försöker bromsa oss. Det är klart att man måste gå steg för steg, men när slutligen basen, massan driver på underifrån, när massan alltså säger att det hela är ett helvete, så fortsätter partiet att bromsa på ett smidigt sätt. Fackföreningen gör samma sak.

Och sen talar de om den opolitiska fackföreningen, som en kamrat antydde något om tidigare. Vill de verkligen försöka dra oss vid näsan? Tror ni att vi fortfarande är idioter som tror att fackföreningen kan vara opolitisk? Men i alla fall har de också blivit blåsta på allt. De är legoknektar och kommer att behandlas som legoknektar. Därför kan ni gott fortsätta fackföreningsfolk. Se till att arbetsköparen ger er pengar också så länge det är tid. Om det inte går på annat sätt så kommer vi själva att göra era likkistor. Applåder. Agnelli hänger över repen, den så kallade kapitalismen i sin utvecklingsperiod hänger över repen, alla våra fiender hänger över repen. Därför ska vi fortsätta kampen och kommer aldrig att upphöra att kämpa, aldrig. Det ska Agnelli och alla hans parasiter få veta. Långa applåder.

Kamrater, som ni alla vet är frånvaroprocenten mycket hög på Fiat varenda dag. Det är folk som inte längre klarar den dödande arbetstakt som arbetsköparen har påtvingat oss. Det är folk som stannar hemma för att överhuvudtaget överleva fysiskt. Det är en ständig flykt från arbetet i produktionen. Det talas om rätt till hälsa, om

kamp mot hälsovådliga arbetsmiljöer. Men det sägs inte med ett enda ord att problemet är att arbete i sig är skadligt. Invandringen av ungdomar till Fiat från södern har ökat allt snabbare de senaste åren. Det beror på det stora antal arbetare som avskedar sig själva därför att de inte längre vill veta av Fiat-takten och på avskedanden av arbetare som är frånvarande ofta. Allt detta passar Fiat bra eftersom de nyanställda har lägre löner under de fyra första utsugningsåren i fabriken.

Till det kommer den onda cirkel som slukar nästan hela lönen. De unga invandrarna far som skottspolar mellan matställen och inackorderingsrum. För fem eller sex år sen var det möjligt att spara för att betala skulder som orsakats av flyttningen eller sända postanvisningar till södern. Men den verkliga lönen på Fiat har gått bakåt de senaste åren. Liksom Battipaglia i södern betydde slutet på de kristliga demokraternas och kommunistpartiets, statens och monolets politik i södern, så innebar vår strejk efter Battipaglia-händelserna att vi tog tillfället i akt för att gå ut i politisk strejk mot Fiats och statens planering.

Kamrater, nu efter alla de här veckorna, då vi har tvingat arbetsköparen på knä, säger alla att vi inte ska gå för långt. Det säger fackföreningarna i fabriken till oss, det säger tidningarna ute. Att om det fortsätter så här blir det kris, att vi måste ta oss iakt eftersom minskningen av produktionen ruinerar den italienska ekonomin. Och sen får vi det allt sämre, det blir arbetslöshet och svält. Men jag tror inte att det är riktigt på det sättet. Vi kan bortse från det kamraten sa tidigare, att om arbetsköparens ekonomi går i konkurs så struntar vi helt i det, att det till och med skulle göra oss mycket glädje.

Det är alldeles riktigt men det finns en annan sak. Det är det att vi struntar i det också därför att vi vet att i alla fall, så länge inte allt ändras är det vi som alltid har det sämst. Är det inte alltid vi som får betala det högsta priset i varje kamp? Kamrater, jag är från Salerno, jag har haft alla arbeten i både norra och södra Italien. En sak har jag insett. Att arbetaren bara har två möjligheter: ett dödande arbete när tiderna är goda, arbetslöshet, svält när tiderna är dåliga. Jag vet inte riktigt vilket som är värst. Men det är ju så att det är aldrig arbetaren som får välja, det är alltid arbetsköparen som bestämmer för honom.

Det är alltså onödigt att de kommer och ber oss återgå till arbetet när vi blir förbannade och inte står ut längre. Det är onödigt att de kommer och predikar om att vi är en enda nation, ett enda samhällsintresse, att var och en har en uppgift och ska göra sin plikt och sånt prat. Om att magen inte kan äta om armarna inte arbetar, och då dör hela kroppen. Och så ber de oss och skrämmer oss att återgå till arbetet för annars blir det ännu sämre för oss också. Men det är inte så saker och ting ligger till för, som jag sa tidigare, så länge de har makten dör vi hursomhelst, vare sig vi arbetar eller inte.

Och vi går inte i den fällan längre, för att vi och de är verkligen inte samma kropp. Vi har inget gemensamt, vi är två skilda världar, vi och de är fiender och det är allt. Vår största styrka är just övertygelsen om att vi i själva verket inte har något gemensamt intresse med arbetsköparen och arbetsköparnas stat. Tvärtom, vi har helt motsatta intressen. Alla våra materiella krav går emot ekonomin, går emot utvecklingen och emot samhällsintresset som är den kapitalistiska statens intresse. Nu säger de att Fiat bygger en fabrik i Ryssland, i Tagliattigrad, och att vi borde åka dit och lära oss hur man arbetar under kommunismen.

Vad tusan gör det för skillnad om arbetarna är utsugna i Ryssland också, om det är den socialistiska staten istället för den kapitalistiska arbetsköparen som utsuger dem. Det innebär att den kommunismen inte är bra. Jag tycker det verkar som om de bekymrar sig mer om produktionen och resor till månen än om människornas välfärd. För att välfärden kommer framförallt ur mindre arbete för oss. Det är därför vi nu säger nej till de skräckslagna arbetsköparna som ber oss hjälpa dem med deras produktion. Som förklarar för oss att vi måste samarbeta, att det ligger också i vårt intresse.

Vi säger nej till de reformer som partiet och fackföreningen vill få oss att kämpa för. Därför att vi har insett att de där reformerna bara tjänar till att förbättra det system som arbetsköparna använder för att utsuga oss. Inte bryr vi oss

om att bli utsugna på ett bättre sätt, med fyra hus till, fyra nya läkemedel och fyra barn mer i skolan. Allt det förbättrar bara staten, för fram det allmänna intresset och förbättrar utvecklingen. Men våra krav går emot utvecklingen, går emot samhällsintresset, de är våra och det räcker med det. Våra krav, arbetarklassens materiella intressen, är dödsfiender till kapitalismen och till dess intressen.

När vi gick ut i den här stora kampen krävde vi mer pengar och mindre arbete. Nu vet vi att det är en paroll som välter och spränger alla arbetsköparens projekt, kapitalets hela plan. Och nu måste vi övergå från kampen om lönen till kampen om makten. Kamrater, vi måste förkasta arbetet. Det kommer att bli en lång kamp, som varar i år, med framgångar och bakslag, med nederlag och frammarscher. Men det är en kamp som vi måste sätta igång nu, den våldsamma kampen till slutet. Vi måste kämpa för att krossa kapitalet med våld. Vi måste kämpa mot en stat som är grundad på arbetet. Vi säger ja till arbetarnas våld.

För det är vi proletärer från södern, arbetarmassan, den enorma mängden av arbetare, etthundrafemtiotusen Fiat-arbetare, som har byggt upp och utvecklat kapitalet och dess stat. Vi har skapat all denna rikedom genom att arbeta ihjäl oss på Fiat eller svälta ihjäl i södern. Vi utgör proletariatets stora majoritet och vi vill inte längre arbeta och dö för att kapitalet och dess stat ska utvecklas. Vi orkar inte längre underhålla alla de där svinen.

Vi menar alltså att tiden är inne för att få ett slut på det, att all den enorma rikedom vi producerar här och ute i världen är de, förutom allt annat, bara kapabla att slösa bort och förstöra. De gör av med den för att tillverka tusentals atombomber eller för att resa till månen. De förstör frukt, tonvis med persikor och päron, för att det finns för mycket av dem och då har de så litet värde. Därför att för dem måste allt ha ett pris, allt ska ha ett värde. Det är det enda som intresserar dem, produkterna bryr de sig inte om för att utan ett värde existerar de inte för dem. De kan inte vara till nytta för folk som inte har mat enligt dem. Med all den rikedom som finns kunde människorna istället sluta dö av svält, sluta arbeta. Alltså måste vi ta de här rikedomarna, ta allt.

Men håller vi på att bli galna? Arbetsköparen får oss att arbeta som djur och förstör sen den rikedom som vi har producerat. Det är på tiden att de försvinner. Det är på tiden att vi äntligen slår ned de där svinen, sopar bort dem och frigör oss från dem för alltid. En varning till staten och arbetsköparna: nu är det krig, nu kommer den avgörande slutstriden. Framåt kamrater, framåt som i Battipaglia, bränn ner allt här, sopa undan packet, sopa bort republiken. Mycket långa applåder.

Tisdag den 1 juli: Kamrater, arbetare på Rivalta, efter förra veckans strejker gick igår många arbetare tillbaka till arbetet. Det betyder inte att allt är slut och har återgått till det normala. Huvudanledningen till det här uppehållet i kampen är den allmänna strejk som fackföreningen har utlyst till på torsdag. Många arbetare slutade faktiskt kämpa igår och uppskjuter allt till på torsdag. Det är farligt, för att arbetarna håller på att organisera sig i fabriken, där de är starkast, men torsdagsstrejken har som syfte att bryta sönder den här organisationen och göra upp om allt på en enda dag. Men fackföreningarna gör sig illusioner om de tror att allt ska ta slut. Arbetarna kommer att utnyttja också det här tillfället för att stå starkare i sin kamp, än mer enade runt sina krav. Strejken kommer att vara en fortsättning på den stora kamp som Fiat-arbetarna har fört i 45 dagar.

Facket vill utnyttja strejken för att få slut på striderna och få igenom sin blufföverenskommelse till varje pris. Arbetarna däremot måste utnyttja strejken så att kampen skärps ytterligare runt kraven som fortfarande står fast. Torsdagsstrejken har utlysts av fackföreningarna och ska endast gälla hyresfrågan. Men problemet med hyrorna får inte skiljas från kampen i fabriken. Det är med den kampen och inte genom att gå och gnälla hos landshövdingen, som den verkliga arbetarstyrkan byggs upp. Kamrater, arbetare, alla till stormötet på torsdag morgon utanför fabriken för att diskutera hur kampen ska föras de följande dagarna. På eftermiddagen demonstration med arbetarna från Fiat, som kommer att utgå från Mirafiori klockan 15 från port 2 på Corso Tazzoli.

Onsdag den 2 juli: kampen fortsätter idag med strejker på Rivalta och på Lingottos verkstad 13 och håller på att starta på nytt vid banden. Fackföreningarna har hotat att inte skriva under sitt avtal, den där blufföverenskommelsen

som arbetarna redan har förkastat genom att fortsätta kampen, om avskedandena från förra veckan inte tas tillbaka. För att ge fackföreningarna, som är helt avslöjade, ett tillfälle att ge sig in i leken igen, tog ledningen omedelbart tillbaka sina avskedanden. Det skedde utan att en timmes strejk ens utlysts, något som aldrig har skett under de sista tjugo åren.

Försöken att göra arbetarna modlösa har gjorts fullständiga genom ett oväntat uppbåd av polis och karabinjärer framför Mirafioris grindar. Som om det skulle räcka med att visa upp dem för att stoppa vår kamp. Imorgon under demonstrationen kommer vi inte heller att låta oss skrämmas av polisen. Om arbetsköparen tror sig kunna använda polisen för att hejda vår kamp så kan han ju försöka släppa in dem i fabriken för att tvinga oss att arbeta i de verkstäder där vi gång på gång har beslutat om strejk.

Upproret

Kvällen innan gick vi och klistrade affischer i alla bostadsområden i hela stan. Det var en affisch med en knytnäve. På affischerna stod parollerna för vår kampdag och träffpunkten: klockan 3 framför Mirafioris port 2. På morgonen klockan 5 gick vi för att tala i megafon framför Mirafiori. Redan klockan 5 fanns mycket polis där utanför. Två eller trehundra med jeepar, bussar, arrestfordon och lastbilar från karabinjärerna och polisen. Det stod två stycken framför varje port och minst ett femtiotal framför kontorspalatset. Vi gick och talade i megafon framför varje port klockan 5 på morgonen för att förklara för första skiftets arbetare att de inte skulle gå in, men ingen arbetare försökte gå in.

Det fanns inget behov att ha strejkvakter heller. Tydligt väntade polisen på att vi skulle ställa ut strejkvakter för att kunna provocera dem och gå till angrepp. Då och då störde polisen oss och sa att vi inte fick tala i megafon och att vi inte fick stå framför portarna. Vi sa: vi talar i megafon därför att det är strejk, vi håller inte på och skrämmer dem från att gå in med pistoler. Om de vill gå in, o. k., då får de göra det. Om de inte vill så gör de det inte. Det här är bara politisk agitation. Det var inte mer än fyra, fem strejkbrytare som försökte tränga in och polisen ryckte fram för att hindra att de stoppades. Men arbetarna från nattskiftet som var på väg ut genom port 1 slängde ut dem.

Ingen gick in, absolut ingen. De hade allihop kommit, men de stod på andra sidan gatan alla arbetarna. Och kontrollerade om någon gick in. Men ingen gick in och efter ett tag gick alla hem. På eftermiddagen gick vi dit igen och talade i megafon vid grindarna för andra skiftet. Det var möte klockan 3 utanför port 2. De kom dit i smågrupper, många arbetare väntade redan där. Förutom andra skiftets arbetare som inte hade gått in, fanns också många arbetare från första skiftet som hade kommit tillbaka för att demonstrera.

Klockan 3 stod redan tretusen arbetare utanför Mirafiori. Nu bevakade polisen intensivt alla infartsvägar till Mirafiori, inte bara portarna och kontorspalatset. De hade också fått förstärkningar sen förmiddagen. På förmiddagens fackliga demonstration hade ingenting inträffat. De hade hållit sitt möte med arbetare från små och medelstora fabriker, där fackföreningarna är starka, medan de är nästan obefintliga på Mirafiori. Utanför port 2 fanns många röda fanor, plakat och banderoller. Medan vi stod där och väntade på att tåget skulle börja gå, började polisen provocera oss.

Men det var en sak de inte riktigt hade tänkt på, varken polischefen, inrikesministern, eller Agnelli, nämligen att den här dagen rörde det sig inte om en vanlig studentdemonstration, en så kallad extremistdemonstration. Eller som de borgerliga tidningarna uttrycker det: det var inte de vanliga pappas gossar som brukar roa sig med att leka revolution.

De arbetare som befann sig utanför Mirafioris port 2 hade deltagit i kampen på Fiat alla de här veckorna. Det var arbetare som hade varit med om hårda och segerrika strider. Medan demonstrationens avmarsch förbereddes satte polisen igång sina manövrer. På ena sidan ställde de ett dubbelt led av karabinjärer som höll varann under armarna och trängde tillbaka demonstranterna. Andra karabinjärplutoner hade ställt upp fyra och fyra och marscherade långsamt

mitt bland demonstranterna.

Medan vice polischefen Voria gav order och lät karabinjärerna gå i båda riktningar för att omringa oss, så han till en arbetare som stod nära honom att flytta på sig. Arbetaren gav honom istället ett slag som fick honom att falla. Samtidigt började karabinjærplutonerna, som höll på med sina manövrer, småspringa. De sprang nästan som bersaljärer mitt bland demonstranterna. Och de höll sina gevär som om de vore batonger eller stridsklubbor. Plötsligt gavs signal att gå till attack, men vem fan kunde höra den.

Och tårgasgranaterna kom. Det blev ett tätt regn av tårgasgranater så att alla instinktivt började fly undan. Alla flydde undan och karabinjærerna började slå mot alla med gevärskolvorna. De trängde oss mot kedjan av karabinjærer som stod där stilla för att försöka omringa oss. Jag stod nära den där kedjan och jag blev blek, vit, grön i ansiktet av rädsla. För att de befann sig nästan i direkt kontakt med oss, ansikte mot ansikte. Lite tidigare hade jag till och med gjort mig löjlig över en av dem och sagt till honom: du ska få se att jag tar din pistol och skjuter dig. Han hade inte sagt någonting.

Sen grep de en kamrat och ville ta honom med sig, men de misslyckades eftersom vi frigjorde honom och skrämde dem. Samtidigt spreds vi bort från Mirafiori på grund av det oväntade tårgasregnet. Vi flydde allihop från Mirafioris framsida och karabinjærerna som bildade kedja tar också sina gevär som de hade över axeln i handen och börjar förfölja oss. Det blev en massaker. De slog med gevärskolven alla de kom åt, de betedde sig som om de var blinda eller galna. Och de arresterade ett tiotal kamrater. Eftersom vi stod där med våra bara händer utan käppar eller stenar. När jag sprang stötte jag på en grupp karabinjærer som höll på att slå en kamrat som låg blodig på marken. Jag skrek till en av dem: för helvete, tänker du slå ihjäl honom?

Han tittade på mig, vände mig ryggen och gick sin väg tillsammans med de andra. De drog kamraten efter sig. När jag stod där såg jag på avstånd en kamrat, en student, som sprang med fyra eller fem karabinjærer efter sig. En av dem fick tag på honom, slog honom i huvudet med gevärskolven, spräckte skallen på honom. Jag och andra började springa dit och karabinjæren stack. Vi tog den där kamraten som låg medvetslös och förde bort honom. Vi lämnade honom till några kvinnor som stod i en port. Nu hade nämligen alla kommit ner ur husen runtomkring, och på balkongerna stod kvinnorna, pojkarna och barnen för att se vad som hände.

De hade alltså lyckats skingra oss, men de hade inte räknat med arbetarnas kampvilja. Tiotusen personer samlas mellan Corso Agnelli och Corso Unione Sovietica. Där finns spårvagnsspår med sten emellan. Stenar börjar flyga mot polisen och karabinjærerna. Nu började de få sitt. Vi lyckades åter bilda demonstrationståget som de hade skingrat i början. En polis hade avväpnats, han hade blivit av med sin sköld och hjälm som visades upp som troféer. Det fanns banderoller med den här texten: All makt åt arbetarna och Kampen fortsätter. Plötsligt kör en polisambulans i hög fart in i demonstrationen. Den kör rätt in i tåget med tjutande sirener utan att det fanns någon anledning till det. Sedan fortsatte den nämligen helt lugnt åt andra hållet. Det var ytterligare en polisprovokation. Men demonstrationen startar och vänder mot Corso Traiano.

Corso Traiano ligger just mittemot Fiats kontorspalats. Corso Traiano har två körbanor och en bit i mitten där spårvagnen går och det finns stenar mellan spåren. Vi gick ned på högra körbanan och i motsatt riktning på den andra körbanan kom poliserna. Sen stannar de och stoppar trafiken. De ville skära av vägen för oss, de ville hindra oss från att komma längre.

De ville alltså isolera kampen på Fiat, runt Fiat. Kampen fick inte sprida sig ut i stan. De trodde att vi ville gå till centrum och det var faktiskt också vår tanke.

Folk tittade på oss från fönstren längs Corso Traiano, medan demonstrationen gick framåt. De lutade sig ut på balkongerna och de kom ned och lyssnade på det vi sa. De var överens med oss därför att alla som bodde där var arbetare. Sen kommer plötsligt tårgassalvor från poliserna som var uppställda framför oss. Men den här gången

var det ett otroligt stort antal granater. De sköt också rakt på folk och granaterna hamnade överallt. De hamnade på balkongerna på första våningen, och sen spred sig gasen i alla lägenheter eftersom det var sommar och alla fönster stod öppna. Andra granater hamnade på parkerade bilar, skadade dem och satte eld på dem. Och det hela ledde till att de människor som bodde där blev mycket förbannade.

På Corso Traiano hade då en långtradare, ett så kallat hangarfartyg med en last av Fiat-500, dykt upp. Vi kastade stenar på förarhytten och chauffören klev ner. Vi började förstöra alla bilarna med stenar, sen slängde vi en trasa i tanken. Vi tänkte på den för att få långtradaren att explodera men diesel-oljan antändes inte. Då försökte en stor hop skjuta ut den från gatan och lät den stå där tvärs över. De kallade på brandkåren och när brandmännen kom fick de också en skur av stenar över sig. Vi lät dem inte flytta på långtradaren. Den fick stå kvar där.

Klockan var fyra och det var början till bataljen som skulle pågå i mer än tolv timmar. Poliserna ryckte fram och körde sina jeepar runt runt, i karusell, och attackerade oss. Från andra hållet marscherade karabinjäreerna fram för att stänga in oss som i en kniptång. Vi skingrar oss inte utan svarar genast med stenar som vi hittar lite överallt. De flesta av oss förflyttar sig mot en äng som ligger bredvid Corso Traiano och där det fanns ett bygge. Vi förser oss med plankor, käppar, material för att bygga barrikader med. Och där fanns också ett stort förråd stenar.

Vi ställde oss på den där ängen och poliserna kom i sina bussar och karabinjäreerna på sina lastbilar. Karabinjäreerna fick ta emot massor av stenar på käften därför att de stod utan skydd och därför var de lätta att träffa. Vi kom ända fram till lastbilarna för att puckla på dem med våra påkar. De hotade med att skjuta med k-pistarna och då slutade vi med det. Och så stack de sin väg. Poliserna i sina pansarbussar hörde ett dån av det enorma stenregnet som föll på deras bussar, och de hade ingen lust att stiga ur. Vi hade omringat alla fordon, vi sprang runt dem och kastade sten. Så fort de hade stigit ur skulle vi ha massakrerat dem med påkarna. Några fordon försökte vi också vält. De som satt i dem var dödsförskräckta och sa till förarna att köra iväg. Och de flydde faktiskt allihop.

En kvart senare gjorde de ett nytt försök. Då kom de till fots på ängen med sköldar, hjälmar, batonger och tårgasgevä. Vi väntade på dem på ängen. De kom fram till en femton, tjugo meter från oss. Vi började garva åt dem, säga: varför försöker ni er inte på att slå oss som ni gjorde framför port 2? Här får ni allt ordentligt med stryk. Bara en av dem svarade: kom fram ensam, vi gör upp man mot man, jag ska slå dig blå och gul. Men de gick inte längre, och de var rädda.

Vi hade stenar i händerna, på marken framför oss låg flera stenar och käpparna, påkarna. De stod där ett tag, sen får de order att skjuta tårgasgranater och att gå till attack. Men de hade inte räknat med att vi var på en äng, på en öppen plats. Så att man såg granaterna när de kom. Och vi tog upp dem med händerna och slängde tillbaka dem så att de stod i tårgasen de med. Vi kastade sten, och eftersom de sprang och inte var skyddade träffades en massa av dem. När de insåg att de inte klarade sig längre stack de iväg som harar och vi jagade dem med käppar.

Samtidigt hade folk på Corso Traiano tröttnat på alla de där granaterna som hamnade på balkongerna, gick in genom fönstren och röken som kom in i husen. Poliserna misshandlade alla som stod i portarna. Kvinnor, gamla, barn, alla de fick tag i. De slog särskilt gärna småkillar, även de som var tio, elva år. Alla hade börjat kämpa tillsammans med arbetarna. De unga kastade sten och kvinnorna delade ut våta näsdukar mot tårgasen. Alla slängde ut saker på poliserna från fönster och balkonger.

Polisen jagade oss från alla håll och de hade spridit oss och splittrat upp oss i många smågrupper. Även på tvärgatorna kvävdes man nästan av gasen. Jag var tillsammans med några studenter som beslutar att gå till Arkitekt högskolan som är ockuperat för att hålla ett stormöte och samla de spridda grupperna. När vi börjar ta till reträtt dyker en kolonn pansarfordon upp med tjutande sirener. Och de splittrar oss i två grupper, den ena går till högskolan, den andra stannar kvar där och slåss.

När folk höll på att komma fram till högskolan och just som den röda flaggan hade hängts upp på flaggstången, kommer karabinjäreerna. De går till anfall, avfyrrar tårgasgranater och arresterar ett tiotal kamrater. Vi försvarar oss med

stenkastning. De lyckas i alla fall inte ta sig in i högskolan. De kastar granater genom fönstren, men en grupp av de våra försvarar byggnaden genom att kasta sten och hindrar dem från att komma in samtidigt som vi håller möte där inne. Kamrater kommer och meddelar att sammandrabbningen på Corso Traiano har utbredd sig och fortsätter i ännu större omfattning. Och att det är stora sammanstötningar i Nichelino.

Även i Borgo San Pietro, i Moncalieri och i andra stadsdelar i södra Torino förekom sammanstötningar enligt de informationer vi fick. I alla proletära kvarter slogs man. Utanför högskolan ökade samtidigt attackerna och stenkastningen i intensitet. Konfrontationen spred sig ut på avenyn, på tvärgatorna, in i portarna. Granater, stenar, närkamp, arresteringar. Vi beslutar att dela upp oss i olika interventionsgrupper och att gå till de olika delar av staden där bataljen pågår. Bland annat för att ta reda på hur pass sammanstötningarna har spritt sig. Jag är med en grupp kamrater som går till Nichelino. För att komma till Nichelino måste vi ta Corso Traiano.

Vi kommer tillbaka till Corso Traiano vid halv sju och ser ett otroligt slagfält. Byggnadsarbetare och andra arbetare som bodde i området började komma hem. De hade inte strejkat och de visste ingenting. De kom hem och såg all rök, all polis, gatan fylld av stenar och bråte. Och då anslöt de sig genast till våra kamrater och började kasta byggnadsmaterial på gatan för att bygga barrikader. Därför att det fanns många byggen där omkring och på dem fanns tegelsten, trä, skottkärror och såna där plåtkärl med vatten i som man använder för att blanda cement.

De ställde allt mitt på gatan och byggde barrikader med bilar, sen satte de eld på det hela. Polisen stod långt borta i slutet av Corso Traiano, mot Corso Agnelli. Då och då gjorde de jeep-karuseller för att skingra oss eller gick till angrepp. De tog bort barrikaderna medan folk slängde fullt med sten och sen stack iväg ut på ängarna bredvid. Sen kom folk tillbaka när polisen hade gått. De bar tillbaka bråtet på gatan och byggde upp barrikaderna på nytt med träbord och allt möjligt. De höllde bensin på dem och när polisen kom fram igen satte de eld på barrikaderna. Och de tände också på bildäck som de lät rulla brinnande mot poliserna. Man såg alltfler molotov-cocktails.

På vissa barrikader fanns det röda flaggor. På en fanns ett plakat där det stod: Vad vi vill ha? Allt. Folk fortsatte att komma från alla håll.

Man hörde ett dovt, jämnt dån, trummandet från stenarna som slog rytmiskt mot elstolparna. Ett mörkt oavbrutet dån som grep tag i en. Polisen lyckades inte omringa och rensa upp området, som var fullt av byggen, verkstäder, arbetarbostäder, och obebyggda tomter. Folk fortsatte att gå till attack. Hela befolkningen kämpade. Grupper bildades, angrep på ett ställe, spred sig, gick igen till angrepp på ett annat ställe. Men det som nu fick dem att fortsätta var mer glädje än vrede. Glädjen över att äntligen vara stark, av att upptäcka att deras krav och deras kamp var allas krav, allas kamp.

De upplevde sin styrka, de kände att folket reste sig i hela stan. De kände verkligen enheten och styrkan. Därför var varje sten som kastades på polisen nu ett uttryck för glädje, inte för vrede. För vi var alla starka. Och vi kände att det enda sättet att besegra vår fiende var det här, att slå till direkt mot honom med stenar och påkar. Man slog sönder neonskyltar och rev ner reklamaffischer. Man slog sönder signalljusen och rev ner dem och alla stolpar som stod där tvärs över gatan. Man försökte bygga barrikader överallt med vad som helst. En vält som kastats omkull, nedbrända generatorer. När mörkret föll såg man överallt eldar mitt i gasröken, flammorna från molotovcocktails när de kastades och exploderade.

Jag lyckades inte nå stridens centrum där man slogs med polisen. Många kamrater hade redan kommit före mig från alla håll. Man såg ingenting för all rök och det var stort oväsen och förvirring. Snart drevs poliserna tillbaka längre bort på Corso Traiano och många av oss sprang efter dem. Vi och poliserna stod mittemot varann och slogs på ena delen av ängen. Det låg en polis på marken som rörde sig då och då. Många av oss jagade poliserna över spårvägsrälsen. Ett stort svart rökmoln steg från de bilar som brann. Våra kamrater virvlade runt, man såg dem försvinna i röken och dyka upp igen och man hörde många smållar.

Det var stort kaos, alla sprang hit och dit. När vi kom fram mot gatans slut verkade det som om de hade hållit på att

slåss där ett tag. Vi stötte på en kamrat som blödde ur munnen och blodet rann ned på axeln. Längre fram stötte vi på en annan kamrat, han blödde och kunde inte stå på sina ben. Han reste sig och föll till marken igen. När vi kom fram nästan till slutet av gatan kunde jag se poliserna. De hade gått ur bussarna och stod alla i grupper med sköldar och hjälmar.

De väntade på oss och avfyrade tårgasgranater. Nu hade vi omringat dem från alla håll. Jag hörde att några i våra led skrek: de sticker. Och jag såg att många poliser hade blivit skrämda och sprang undan. Överallt började vi ropa: Ho Chi Minh. Framåt. Framåt. Vi sprang framåt och luften mörknade av dammet och röken. Jag såg kroppar som rörde sig runt mig som skuggor, och ljudet från alla explosioner, från sirenerna och skriken var mycket starkt. Plötsligt stod en polis rätt framför mig, jag böjde mig och slog honom med påken. Polisen föll och hamnade mitt bland benen på dem som sprang.

Slutligen kom vi längst ned igen och där fanns många sårade. De hade sopat bort alla poliserna. Vi var alla galna av glädje. Vi stod där ett tag till och väntade, och plötsligt såg vi en lastbilskonvoj som kom ut från en tvärgata. Alla ropade: Framåt, framåt. Vi gick och jagade poliserna som sprang tillbaka till sin utgångspunkt. En blev träffad och vi förföljde honom och slog honom igen. Sen jagade vi in poliserna i den tvärgata de hade kommit från.

Samtidigt fortsätter de att sprida tårgas överallt, luften blir svårare att andas och vi tvingas dra oss tillbaka. Polisen erövrar långsamt Corso Traiano, men barrikader reses hela tiden den ena efter den andra. Folk som grips blir slagna tills de blöder och slängs in i polisbussarna. Många poliser blir nedslagna. Samtidigt kommer nya polisförstärkningar. De kommer från Alessandria, Asti, Genua. Padua-bataljonen som hade kommit redan på förmiddagen räckte inte till. Men bataljen vidgas alltmer. Striderna är våldsammast mittemot Fiat-kontoren, på Corso Traiano, på Corso Agnelli, på alla tvärgatorna. På piazza Bengasi där poliser går till fruktansvärda, absurda, otroligt våldsamma attacker. Men de anfalls från båda sidor och undviker nätt och jämnt att omringas. Vice polischefen Voria blir nästan tillfångatagen. Kamrater som lyssnat på polisradion säger att de har begärt tillstånd att skjuta.

Kamraterna besvarar polisattackerna med ständiga barrikader mitt i röken och bränderna. Smågrupper anfäller polisen, kastar molotov-cocktails och sticker sen i mörkret ut på ängarna. Trummandet hörs fortfarande dystert från elstolparna. Bilvrak står i flammor. Alla gator är uppbrutna och en enorm mängd gatstenar ligger spridda överallt. Polisens handlande blir allt mer omänskligt ju mer tiden går. De skjuter tårgas rakt på folk och direkt in i husen för att hindra dem från att gå ut eller luta sig ut. Vice polischefen Voria sågs ta i tårgasgeväret och beordra folk att dra sig tillbaka från fönstren. Sedan, när nya förstärkningar har kommit, börjar polisen få kontroll över området. Senare börjar de tränga in i husen, ända in i husen, in i lägenheterna och arresterar folk. De genomför hundratals arresteringar. Även en gumma som kallar poliserna för skitstövlar arresteras.

På piazza Bengasi fortsätter anfallen och stenkastningen. Polisen har fått förstärkningar. Nu behöver de inte längre nöja med att kontrollera bara Mirafiori genom att störta fram då och då för att lätta på trycket, som de hade gjort tidigare. Nu kunde de kontrollera hela området. De omringar piazza Bengasi, går in i portarna, gör razzior ända in i våningarna. Vid midnatt fortsätter konfrontationerna än. Längs Corso Traiano hör man rop: jävlar, svin, nazister, mot poliserna, som för bort folk från husen. Från fönstren skriker de: det är som nazistrazziorna, era svin.

Sen så beslutar vi att gå till Nichelino, där bataljen också fortsatte hela kvällen. Det var inte lätt att komma till Nichelino, eftersom man inte kunde ta den vanliga vägen som var avspärrad med en barrikad av brinnande bilar. Infartsbron till stadsdelen var också avspärrad. Vi kom genom en annan mindre väg ända in i området. Alla invandrarna, de tusentals proletärer som bodde i Nichelino hade byggt barrikader överallt med cementrör. De hade knäckt ljussignalerna och kastat dem allihop mitt på gatan. En enorm mängd byggmaterial fanns mitt på gatan för att göra barrikader som sen stacks i brand.

Via Sestriere, den gata som går genom Nichelino är avspärrad av mer än tio barrikader, som gjorts med bilar och släpvagnar som brinner, med vägmärken, stenar, trä. I natten brinner stora eldar av däck och trä. Med träplankor

från ett bygge tänds en stor eld. Hela bygget brinner. Gatulykterna släcks med stenkast och i mörkret ser man bara flammorna. Polisen försöker avvakta, de försökte alltså hålla oss lugna, och anfäller inte. De gick faktiskt till anfall först klockan fyra på morgonen när de hade fått förstärkningar. Nästan alla arbetare var mycket trötta, de hade slagits i mer än tolv timmar, medan poliserna avlöste varandra.

De hade stått och väntat framför barriaderna, väntat på morgonen då nya trupper skulle komma för att avlösa dem. Vi hade gått tillbaka för att med stenar försvara bron, som var spärrad av brinnande bilar, när förstärkningarna tänkte passera över den. Men vi var för få kvar som försvarade bron, vi var bara ett tjugotal. Sen passerade jeeparna och lastbilarna med förstärkningarna genom den mindre vägen som vi också hade tagit när vi kom, och vi tvingades fly undan alltihop för att inte bli omringade. Karabinjärer hade stigit ur en lastbil och jagade oss och sköt tårgasgranater mot oss.

Vi sprang alla med karabinjärerna efter oss. Plötsligt ser vi en konvoj jeepar som kom rätt emot oss. Jag vet inte hur de hade kommit dit, kanske kom de tillbaka från en inspektionstur. Det började se illa ut för oss. Då kastar vi oss springande och vrålade mot poliserna, kastar sten mot dem och träffar dem i jeeparna tills de försvinner. Sen ser vi att karabinjärerna var efter oss, och så vänder vi och går till anfall mot dem. Men bakom karabinjärerna kom flera poliser. Eftersom vi var få blev vi alltså tvungna att fly.

Nu var jag ofantligt trött och sprang desperat. Jag kom till en äng, snubblade på en sten och höll på att tappa en sko. När jag stannade för att sätta på mig skon dök en karabinjär upp, som ensam följde efter mig. Då såg jag att en kamrat hoppade på karabinjären. De slogs och karabinjären föll på marken. Plötsligt såg jag rök i andra ändan av en gata. Vi kom dit och därifrån såg man en bred aveny och bataljen som fortsatte. Man kunde inte få klarhet i vem som hade övertaget. Allt var så förvirrat. Jag ville bara stanna en stund någonstans för att skita för jag orkade inte mer.

Några karabinjärer anföll oss och jag lyckades aldrig komma till konfrontationens centrum där man slogs hårdast. Just då hörde vi någon som skrek: de kommer, de kommer. Jag såg att ett stort rökmoln steg upp över avenyn och alla sprang åt alla håll och skrek. Då syntes i röken poliserna på sina pansarfordon som hade strålkastarna på och lyste upp allt runt omkring. De såg stora och starka ut och alla sköt tårgasgranater.

Det fanns ett bygge bredvid gatan och där höll en grupp kamrater på att samlas. Den som var med mig gick mot det där bygget och jag följde efter.

Många flydde tillsammans nedför avenyn. Jag tittade bakom mig och såg att alla sprang och spred sig på tvärgatorna. När vi kom till bygget fanns redan många kamrater där. Poliserna sköt tårgasgranater över våra huvuden och fick träbitar och tegelpannor att falla. Vi kunde inte längre se vad som hände nere på gatan. Allt var rök, skrik och smällar. Gatan var mörklagd av rök och damm och man såg bara skuggor och hörde ett stort väsen från skriken, sirenerna och explosionerna. Till vänster om mig hörde jag mullret och tjutandet från polisfordonen som gick uppför gatan. Två molotov-cocktails smällde till mitt på gatan.

Det var rök och gas överallt och man kunde inte andas. Sen gick poliserna ned ur bussarna och sprang dit där vi stod. De sprang i röken med gasmasker och sköldar på sig. Jag fann mig själv bland många andra som sprang hit och dit och spred sig på tvärgatorna. Poliserna sprang efter oss och vi var alla huller om buller i det stora oväsendet och i halvmörkret som upplystes av bränderna. Jag kunde inte se mycket men en gång såg jag en av de våra som kastade sig med påken på en polis, som blivit isolerad, och slog honom flera gånger.

Vi såg poliser som kom springande från en tvärgata på vår vänstra sida. Vi höjde alla våra påkar och kastade oss springande på dem i halvmörkret som dolde oss. Jag råkade på en polis med hjälm och slog honom. Han skrek och föll till marken med huvudet före. Sen kom vi alla tillbaka till avenyn. På andra sidan såg vi en grupp av de våra springa mot poliserna, som var på väg tillbaka till sina fordon. Poliserna stack på en gång och vi jagade dem bort ända till början av gatan där de hade lämnat sina fordon med motorerna på och strålkastarna som upplyste gatan. Det var en

polis som höll armarna över huvudet och jamade. Jag såg några av de våra som hjälpte en pojke att resa sig. Jag såg att han var sårad och blödde från huvudet.

Med hjälp av nya förstärkningar höll polisen på att långsamt återvinna terräng. Razzian hus per hus börjar med grymma brutala metoder. Men folk vill inte fly fältet. Arbetarna och invånarna i kvarteret avlöser varann. Nu är alla vana vid tårgasen och fortsätter att bygga barrikader. Jag och fyra eller fem andra som har ett tjugotal karabinjärer efter oss kommer in genom en port och låser den bakom oss. Jag klättrar över en liten mur som fanns på gården och hamnar i en verkstad. I verkstaden fanns det en stege. Jag kliver upp och når verkstadens tak. Jag drar upp stegen efter mig. Jag ser att de andra kamraterna står på taket på ett hus bredvid det där vi hade gått in.

Karabinjärerna hade lyckats slå in porten och började tränga in i alla lägenheterna. Från mitt tak såg jag dem komma ut på balkongerna, gå upp i trapporna med sina hjälmar och gevär, och efter en stund såg jag dem komma ut på andra balkonger och söka oss. De väckte folk i deras sängar och kontrollerade. Vi stannade ett bra tag där, själva kunde vi inte se om karabinjärerna hade gått eller inte. Kvinnor i huset hade sett oss och gjorde tecken att vägen var fri. De ropade till oss att komma ner. Gryningen närmade sig och solen skulle snart gå upp. Vi var utmattade, slut. Nu räckte det för den här gången. Vi klättrade ner och gick hem.